

త్రైత్య చందా

12-0-0

ప్రతిక 4 అ.

Four

జయం

దేశోద్ధారకుని
వర్ణం తి

చైత్ర శుద్ధ ద్వాదశి, ఏప్రిల్ 14

ఉండె నొకప్పు డాంధ్రమసా
సుజ్జ్వలతేజా దుదారభావు డా
తం సెతిపుణ్యమూర్తి యని
తెండ్రులు చెప్పగ నిట్టిపాసలుకొ
నిండిన పండువెన్నెలల
నీడగుసత్కథ లాలకింతుడుకొ
పండుకొనంగ వెళ్లెను
భావనసేతురు స్వప్నలీలన.

సంవత్సరం : 1867 సం॥

నిర్వాణం : 1938 సం॥

అధుని కాంధ్ర
రావుగారి జీవితము ఒక
అటువంటి మహాపురుషులు
వారు అదర్శములనేవి ప్రత్యక్ష నిదర్శ
లవుతాయి. ఆదర్శములనేవి ఆమానేష్య
చీకటిరాత్రియందు అంతరిక్షములోని నక్ష
త్రములవలె మిలుకుమిలుకుమని మెరుస్తూ
ఉంటాయి. కాని, నిండు పండువెన్నెలతో
చంద్రుడు ప్రకాశించునప్పుడు, పూర్తిమరాత్రి
యందు రాజనీరాజన లేజము వెల్లివిరియు
చున్నప్పుడు, ఆదర్శప్రాయములైన నక్షత్ర
ములు ఆ వెన్నెలలో చిన్న బోయినట్లుగా,
ఆ వెన్నెలలో లీనమైపోయినట్లుగా, మింట
నుండియు కంటి కగుపడవు. నాగేశ్వరరావు
పంతులుగారు ఆంధ్రజాతియ నెడిపొల్కడలి
యందు పాడవిన కళాప్రపూర్ణుడు. ఆంధ్ర
దేశంలో ఎక్కడి ఏ సదుద్యమము సంక
ల్పింపబడినప్పటికీ, దేశోద్ధారకుని యా

అధ్యక్షుడు. నవ్వుటికీ, ఎన్ని స్వర్గములోకూడా లేని సామ్రాజ్య సాహిత్య సహకారములతో సభ్య జన రంజకమై కళకళలాడుతూ ఉండినల సినజే. ఆయన రథసారధియై కూర్చున్న పుడు దుర్లభులు నోరెత్తలేదు. అగ్రున విషా దమున కవకాశము లేదు. గీతాసారమును మననముచేసి, దానిని ఆత్మజీవిత ప్రసాద ముగా ఆంధ్రలోకమునకు సమర్పించిన యుగపురుషుడు-విష్ణువు కర్మయోగి.

నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి జీవితం ఆంధ్రజాతికి జాతీయగీతం కాదగినంత రస వంతం - స్వయంకృపి చేసిన కష్ట జీవి- లక్షలు గడించిన నిరాడంబరజీవి. దానము ఆయన జీవితవిధానము. ఆంధ్రజాతికి ఆ మహాపురుషుడు పెన్నిధానము. మహారాజా నైన చిన్నబుచ్చెడి మహాత్యాగము. ఆయన పట్టినది బంగారము - ఆయన మెట్టి నది ప్రయాగ. ఆయన కొలువుదీర్చిన తావు విద్యలకు నెలవు. నాగేశ్వరరావుగారు గడించిన గౌరవాతిథియు ఆంధ్రుల పూర్వ పుణ్య విశేషము.

ఆంధ్రులకు గౌరవం ఆయన పెట్టినభిక్ష. “ఉత్తరాదివాండ్లకు అన్నము వేయబడును” అని మద్రాసునగర షూద్ర భావ లో ఆంధ్రుల నుద్దేశించిన వికట ప్రకటన వద ప్రయోగములు గోడలమీదను బల్లలమీదను ప్రత్యక్షమైన కాలములో, పంతులుగారు బొంబాయినుంచి మద్రాసుకువచ్చి (1914 సం॥లో) ఆంధ్ర దినపత్రికను ప్రకటింప నారంభించిరి. అది మొదలుగా, పంతులు గారు మద్రాసులోని తమ ముద్రాణాలయ ముతో “ఆంధ్ర” శబ్దమునకు ఆత్మగౌరవ ముద్ర వేశారు. ఈనాడు ఆంధ్రులు పూర్తిగా ఆత్మసాక్షాత్కారమునుపొందితమ ఆత్మకక్షిని ఆమూల్యగముగా గ్రహింపక పోవచ్చు. కాని, యీ ఆత్మోపలక్షి కావ లసిన ఉపదేశములుచేసి, అక్షరాభ్యాసము చేసిన ఆంధ్రజాతి గురువు నాగేశ్వరరావు గారు. “సిద్ధంశము” యని ఆంధ్రజాతి ఆ

కల్పసిద్ధుని స్మరించి నమస్కరించవలసిన విత్ర దినము నేను. నాగేశ్వరరావుగారి తమ శాతకదేహమును వీడి నేటికి (కృష్ణ ద్వాదశికి) 16 సంవత్సరములుగడచి

ఆంధ్రలోక విజ్ఞానమునెడి మహాశ్ర మృతము సర్వజన లభ్యమగునట్లుగా, ఆ దినపత్రికను, ఆంధ్ర వారపత్రికను, శా తిని, వార్షికముగా వెలువడు ఉగాది సంపుట ములను, పండిత ప్రముఖులు రచించి ఉద్ధృంఘముల ముద్రించుటకొరకైన ఆంధ్ర గ్రంథమాలను, ఆంధ్ర విజ్ఞానసర్వస్వమును తాను నిర్మించిన ఆనకట్టలక్రింద పలుముక్కు ముల ప్రవహించెడి కాల్యలవలె కల్పించిన అనల్ప భాషా సేవకుడు, పండితప తుడు, కళలెలవగువాడు, శ్రీ కాశీనా. నాగేశ్వరరావు నుధుమణి.

పండితాదరణలో అందవేసిన యెల్ల వారిది. పుట్టకపూర్వమే తొలిపుట్టుపునం పుణ్యకర్మలజేసిన సత్పురుషు డగుట నిజమ. పుట్టినది మొదలుగా ఆయన పూర్వపుణ్య ఆయనను కాపాడిన దాడియై సర్వ సం స్మనిగా నొనర్చెను. “పుట్టిన దాదిగా తనదు పుణ్యమే దాదిగ” పెరిగిన పరార్థ జీవికి, యీ సంపద నాది కాదనెడి భావము నారి వితిరణప్రవాహ జలములోని జీవము. ఈ సంపద లన్నియు లోకసీతార్థమే గాని, “కాదు” “నాది” యని నిరూపిం చెడి “కా॥ నా॥” యను రెండు బీజాక్షర ములే కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి పేరును దిగంత విక్రాంత మొనర్చుటకు చాలును.

“నానిది భాగ్యవైభవము
నానిది పుణ్యవిశేష ముమ్మయికొ
నాని దవంధ్యజీవనము
నానిది జన్మము...”

అని చెప్పదగిన గొప్పపాతకము యీఆంధ్ర నాయక శిఖామణిది.

అట్టి దేశోద్ధారకునకు, విశ్వవాతకు, కళా ప్రపూర్ణునకు చేతులు కలిపి ఆంధ్రులు నమ స్కరించి తరించెదరుగాక !

“నామన”

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం : నటి గిరిజ.

శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు—	2
కాలక్షేపం—	8
లహరి—	6
గొల్లపిల్లవాడు—	11
యంగీ-చెడూ—	12
కష్టం ఖలు పరాక్రయ—	19
పాతశాల—	24
సెద్ద దిక్కు—	30
అసలు రహస్యం—	35
పాతపాటలు—	35
కర్పూర ద్వీపయాత్ర—	36
ఉదరగుద్ది	43
యోగాసనములు—	
దేహోగ్యము—	46
సినిమా—	49
విజ్ఞానవిధులు—	55

కాలక్షేపం

“అర్కకాంతమచేతనం - బయ్య సవిత్ర పాదములు సోకినరతి నె - ప్రజ్వలిల్లు; గాని అభిమానవంతు డెందైన శత్రు కృత తిరస్కారమెట్లు సహింప నేర్చు?”
తా|| సూర్యకాంత శిల అచేతనమయినను సూర్యుని పాదములు (కిరణములు) తనకు తగిలినంత మాత్రముననే మంచును. అనగా మండిపడును. కనుక, అభిమానవంతు డెందులో నైనను శత్రువులు చేసిన తిరస్కారమును వివిధముగా సహింపగలడు? సహించి యూరకుండుడు అని తాత్పర్యము.
సూర్యకాంతశిల అనేది సూర్యరశ్మి తగిలినవెంటనే అమితముగా అతితీవ్రంగా వేడెక్కుటవల్లను, ఆ సున్నని రాళ్లమీద సూర్యకాంతి దీప్తిప్రమానముగా జాజ్వలిల్లు మానముగా ప్రతిఫలించుటచేతను, ఆ సూర్య కాంతిశిలముక్క ప్రభావమే అది అని చెప్పవలసి వస్తోంది. స్పటికముగండాగాని, చక్కగా ముఖములు చెక్కబడిన వజ్రము గుండాగాని, కాంతి ప్రసరించి నప్పుడు ఆ స్పటికముగాని వజ్రముగాని అత్యంత తేజోవిరాజనానంగా ఉంటుంది. కాబట్టి ఆవిధంగా అల్పమైన దీప్తికి అద్భుతమైన ఉద్దీపన చెందడం, ఆ వజ్రములో ఉన్న గొప్ప విశేషం అనక తప్పదు. ఎందుచేతనో, సాధారణమైన కాంతివల్ల అసాధారణమైన కాంతితో ప్రకాశించే గుణం సావిత్రీదేవ మేలుజాతి వజ్రానికి ఉంది. కాబట్టి రత్నములలో అగ్రస్థానం అలంకరించేది వజ్రం. ఆయా రత్నరూపకల్పములయందు యీ గొప్పలక్షణం వివిధంగా ఏర్పడింది అనే విషయమై ప్రత్యేక పరిశోధనలను డాక్టరు సి. వి. రామన్ గారు యిటీవల విశేషంగా చేశారు. ఆయా రత్నముల నిర్మాణంలోనే కొన్ని పారలక్షణికాంతిర్ధకాలుగా ఏర్పడుటవల్ల వాటికి అటువంటి ఉద్దీపనశీల్యమున్నూ, సహజ ఉత్తేజమున్నూ, సంక్రమించినట్లుగా ఒక మాత్రురత్నసిద్ధాంత రత్నమును ఆయన ప్రతిపా

దించారు. అటువంటి రత్న రాజపరికల్పనా ప్రయత్న రాజముకూడా రామన్ పండితుడు విసువు విరామం లేకుండా చేయుచున్నాడు. సూర్యకిరణములలో ఉన్నదే మూలకారణమైన కాంతి దానిమూలంగా జగజ్జనుని సౌగంధిక మొరసెడి సత్రా, వజ్రములో ఉంది. ఈ మణిమయాదుల మహాద్భుత లేజములను చూచి యోచించి శోధించి బోధచేసికొన గల జ్ఞానశేజస్సు మనలో ఉంది. సూర్యకాంతిశిలగాని, వజ్ర వైదూర్యములుగాని ప్రాణం లేని వస్తువులు అనినీ, వాటి మహాద్భుత విశేషములను గ్రహించే మానవుడు ప్రాణం గల చేతనడనినీ మూలంగా విమర్శించి విభజించవచ్చు. కాని, అచేతనమైన పదార్థాలలోకూడా లయ తప్పని నాడి ఒకటి కొట్టుకొనుచున్న దని ఋజువు చేయవచ్చు. సమకాలములగునైన స్పటికం ఒక్కొక్క ఊరమునకు ఒక్కొక్క ఆకారంలోనే ఏర్పడతాయి. మామూలుగా మనము కురలలో వేసికొనేటటుంటి ఉప్పుయొక్క స్పటికములు చతురశ్ర ముఖములు కలిగిన స్పటికాలుగా ఉంటాయి. మైలతుత్తము యొక్క స్పటికములు త్రికోణ ముఖములు గలనైన స్పటికాలుగా ఉంటాయి. మైలతుత్తమును పొడిచేసి నీళ్ళలో వేస్తే, ఆపొడి పంచదారవలె నీళ్ళలో కరిగిపోతుంది. ఎంత ఎక్కువపొడి ఆనీళ్ళలో కరుగుతుందో అంత ఎక్కువగా వేసి చిక్కని ద్రావణం వేడల్పుయిన గాజుగిన్నెలో తయారు చేయవచ్చు. ఒక గుగ్గళు వెంట్రుకకు చివర మైలతుత్తపు స్పటికమును (చిన్న స్పటికమును) కట్టి ఆ ద్రావణంలో వేలాడకట్టి నట్లయితే, ఆ నీళ్లు క్రమేణ ఎండవేడికి తరిగి ఇగిరిపోతూ ఉంటాయి. ద్రావణం చిక్కబడినకొలది, సముద్రపు నీటిని ఎండకట్టితే ఉత్తమ బయటవడి నట్లుగా, మైలతుత్తం బయటపడుతుంది.

కాని, యీ విధంగా బయటపడిన మైలతుత్తం గాజుగిన్నెలో వేలాడుచున్న చిన్న స్పటికంమట్లా చేరుతుంది. ఆ స్పటికం క్రమేణ పెరిగి పెద్దదవుతుంది. స్పటికం ఎంత పెద్దదయినప్పటికీ త్రికోణాకార ముఖములు గల స్పటికంగానే కొల ప్రమాణం తప్పకుండా ఏర్పడుతుంది. మొదట చిన్న స్పేలు ప్రమాణంలో ఉన్న స్పటికం పెద్ద భారీ పైజాలోకి వస్తుంది. కాని, రేఖాగణితం ప్రకారం దానికి ఉండవలసిన కోణములూ ముఖములూ, అనగా దాని కణముక్కు తీరు, దాని సహజస్పటిక లక్షణానికి ఎంతమాత్రమూ విరుద్ధంగా ఉండదు. దీనికి ఒక్క ఉదాహరణ చూడవచ్చు. తల్లిగర్భంలో నుంచి వచ్చిన శిశువు తల్లిపాలను త్రాగిన కొలది, మాసాలు గడిచినకొలది పెరిగి పెద్దదవుతుంది. ముక్కుకు తగినట్లుగా ముక్కు ఎదుగుతుంది. కన్నుకు తగినట్లుగా కన్ను ఎదుగుతుంది. చిన్న పైజాలో ఉన్న శిశువు పెద్ద పైజాలోకి సెరిగుతుంది. అదేవిధంగా యీ మైలతుత్తపు స్పటికం పెరుగుతుంది. పెరిగి పెద్దదై ఈస్పటికానికి తీర్చిదిద్దినట్లుగా కోణాలు ముఖాలు ఏర్పడతాయి. దానిని బాగా ఎండబెట్టిన తర్వాత ఆ స్పటికానికి, ఒక కోణం రవ్వంత విరుగ గొట్టినట్లయితే, ఆ స్పటికం అందవికారం అవుతుంది. ఈ విధంగా అందవికారమైన స్పటికాన్ని తిరిగి మైలతుత్తపు నీళ్ళలో వేలాడగట్టి కదలకుండా ఉంచినట్లయితే, ఆ నీళ్ళు ఇగిరి తరిగిపోతూఉంటాయి. ఆ స్పటికానికి ఏ కోణం ప్రకృతికి విరుద్ధంగా వికృతంగా ఉన్నదో, ఆ కోణం ముందుగా మరమ్మత్తు అయిపోతుంది. ఆ కోణంలో విరిగిపోయిన ఆభాగం తిరిగి భిత్తి అవుతుంది. భిత్తి అయ్యేటట్లుగా ఆ నీటిలోని మైలతుత్తపు కణాలు దానికి అతుకుకొని అతిసౌగంధుగా దానిని మరమ్మత్తు చేస్తాయి. తాజా మహులలో ఏమూల ఏభాగమైనా విరిగిపోతే తిరిగి మరమ్మత్తుచేసి, అతేజసవహులును తాజామహులు చేయడానికి తాతలు దిగి రావాలి. దానిని కట్టించిన సాజహాను దిగి రావాలి. లేదా అక్కడ సమాధియైన మంత్రాజుడేగం మళ్ళీ లేచి రావాలి. అనేక వ్యయప్రయాసలకు పాలైతే నేగాని, ఆ పాలరాళ్ళ సమాధిని సరిదిద్దలేము. కాని, స్పటికములలోని అణువులు అవలీలగా అందమైన ఆకారములలో తమంతట తామే తమ స్వయంసామర్థ్యంతో రేఖాగణితశబ్దిత తప్పకుండా, రణరంగములో పూర్వహములను ఊహించి నేనను శ్రేణులు గట్టి నట్లుగా, ఉప్పు వర్షం ఆయా ఊరపదార్థములలోని అణువులు కణములు కవాతుచేసి కదంత్రొక్కినట్లుగా లయబద్ధముగా సమయ మ్భరిగా ప్రవరిస్తున్నాయి. ఇటువంటి

డా. వి. రామన్ రచన

★ కాలక్షేపం ★

సమాజపక్ష వాటిలో ప్రస్తుతమే ప్రజ్యు
లిస్తున్నప్పుడు, యీ అణువులకు కూడా
సమాజసేవకు ముందరగా కల్పకల్పనా
చాతుర్యం ఉన్నదని మనం అంగీకరించక
తప్పదు.

సాంద్ర్యమంటే ఏమిటో గ్రహించ
గల శక్తిమానవులమైన మనకు మాత్రమే
ఉన్నదని భావించడం భావిలోని కప్ప
చొప్పున నుండగలదు. ఈ విషయవిమర్శ
యీ విధంగా అగాధంగా చేసినవారికి
చేతనమేదో అచేతనమేదో విభజించడం
చేతనైవని కాదు. వ్యక్తులకు ప్రాణ
మున్నదనిన్నీ వాటికి కూడా మత్తుమందు
యివ్వవచ్చుననిన్నీ వాటికి కూడా
నిద్రావస్త్రమున్నూ, జాగ్రదవస్త్రమున్నూ
ఉన్నదనిన్నీ సరే జగదీశ చంద్రబోసుగారు
కొన్ని యంత్రసాధనములతో ప్రత్యక్ష
ప్రమాణంగా నిద్రించి నిరూపించారు.
అంతేకాదు రాళ్లకు రప్పలకు కూడా
నిద్రావస్త్ర అనేది ఒకటి ఉంటుందని
సిద్ధాంతీకరించారు. పూర్వకాలములో మన
దేశమందు శర్యతములను గుహమంది
రాలుగా అనేకవోట చిత్రవిచిత్రంగా
చెక్కి గొప్ప పనితనం చూపించారు.
ఒక్కటే కొండ. ఒక్కటే మందిరం.
స్తంభాలు, మంటపాలు, ద్వారాలతో
కూడిన విహారం. ఏకాండమైన శిల అఖండ
మైన శిల్పం. ఈ గుహా విహారాలను చెక్కి
టటువంటి శిల్పులు ప్రత్యేకంగా ఉండే
వారు. ఈ గుహావిహారములను మరిచి
తొలచుటకు తగిన శిల్పరహస్యములనేకం

వారికి కరతలామలకంగా ఉండేవి. ఏ
రాతిని ఏవిధంగా, ఏ సమయంలో చెక్కిన
ట్లయితే, చెక్కుచెదరకుండా, చక్కని
ముఖాలతో శిలలు సులభంగా కళకళలాడ
గలవో బోధించేడి కాస్త్రగంధాలుకూడా
ఆ కాలంలో వారికి ఉండేవి. శిలలు
నిద్రించుచున్న సమయంలో వాటిని
చెక్కిడం చక్కగా వీలవుతుందని ఆ
గంధాలలో వ్రాయబడియున్నదని మన
ప్రాచీన శిల్పకాస్త్ర సిద్ధాంతముగా
నున్నది. శిలలకు నిద్రావస్త్ర అనేది ఉన్న
దని అంగీకరించిన యుగంలో మన ప్రాచీన
విజ్ఞానం మన భారత సాగరికత నిద్రా
వస్త్రలో లేదని నిశ్చయంగా నిర్భయంగా
నిరూపించవచ్చు.

ప్రపంచములో కెల్ల అద్భుతమైన నిర్మా
ణములు ఏడు ఉన్నాయని కొనియాడుతూ
ఉంటారు. ఆ ఏడు శిల్పకల్పనలలో తాజ
మహిళ ఒకటి. కాని, అసలైన అద్భుత
చిత్రం అది కానేకాదు. భారత
దేశమే ప్రపంచంలో కెల్ల విచిత్ర
మైనది. ఈ దేశానికి ఏ పరదేశంనుంచి
ఏ పండితుడు వచ్చినా, ఏ ప్రభుత్వ రాయ
బారి వచ్చినా, యానాడు మున్ముందుగా
ధిల్లీకివచ్చి రాజభూటువద్దఉన్న గాంధీ
మహాత్ముని సమాధిని దర్శించి భక్తి పుర
స్కరముగా పుష్పములను సమర్పించి
సమస్కరించి వెళ్ళుచున్నాడు.

మహాత్మునికంటే మహాద్భుతం లేద
న్నట్లుగా మహామహావాళ్ళు ఆ సమాధిని

సందర్శించి మహాత్ముని స్మరించి వెళ్ళు
చున్నారు. ఈ రోజున ఇంగ్లాండునుంచి
వచ్చే టటువంటి ఆంగ్లేయ ప్రముఖులు
కూడా ఆయన సమాధివద్ద ఒకసారి "అడి
యేన్" అనకుండా వెళ్ళరు. ఏ మహాత్ముని
ఏ ఆంగ్లేయులు ఒకప్పుడు "వెరిఫ్యులాయి"
అన్నారో, ఆ ఇంగ్లేషువారే ఆఖరుకు వెరి
ఫ్యులాయలైనారు. కాని, మహాత్ముడు చదువు
కొన్న చదువు ఇంగ్లేషు చదువే. ఇంగ్లాండుకు
వెళ్ళి భారీపద పరీక్ష కూడా చదివి
వచ్చాడు. ఇంగ్లేషుభాషలో రచింపబడిన,
ప్రచురింపబడిన అనేక ఉద్గ్రంథాలు ఆయన
పారాయణం చేశాడు. మహాత్ముడు
ఆంగ్లంలో ఆరితేరిన చెయ్యి. రసగుళికల
వంటి పసందైన పదముల భాండిక ఆయన,
ఆంగ్ల వచనరచనలో ఉంది. ఇంగ్లేషువారికి
శిష్యుడై, ఇంగ్లాండులో చదివి, ఆంగ్లంలో
అఖండ ప్రజ్ఞానిధియై, ఆంగ్లేయులకే ఆయన
పంగనామములను పెట్టి, వారు తరించేదారి
వారికి తాను చూపించాడు. "భారతదేశం
మీ నెత్తిమీది భారమేగాని, అది మీ
మెడలో హారం కాదు" అన్నాడు. ఆ తల
బరువు మీరు దింపుకుంటే, మీరు తరిస్తా
రన్నాడు. మహాత్ముడు అందుకనే
Quit India మంత్రం "క్వీట్ ఇండియా"
"వీడిపోండి. భారతదేశం" అనే మంత్రం
ఉపదేశించాడు. అది వారి స్వదేశరక్షణకే
సదుపదేశం అన్నాడు.

గడిచిన మహాసంగ్రామంగాని, మొదటి
ప్రపంచసంగ్రామంగాని ఎందుకుజరిగింది?
బ్రిటిష్ వారికి బ్రహ్మాండమైన
సామ్రాజ్యం ప్రపంచం అంతట విస్త
రించి ఉన్నదనే కారణంచేతనే సంభ
వించింది. ప్రపంచ రాజ్యాల భూగోళ
పటం తిప్పిచూస్తే ఏ సముద్రంలో
చూచినా బ్రిటిష్ వారి దీవులే-ఏ ఖండంలో
చూచినా బ్రిటిష్ వారి వలసరాజ్యాలే,
బ్రిటిష్ వారి అధినివేశరాజ్యాలే. బ్రిటిష్
పరిపాలిత భూభాగములే. ప్రపంచ
పటంలో ఎక్కడచూచినా ఎర్రరంగులో
బ్రిటిష్ వారి సామ్రాజ్యం సాక్షాత్కరిస్తూ
ఉంది. ఇంతటి బ్రహ్మాండమైన సామ్రాజ్య
ఏదేశానికీలేదు. ఎక్కడచూచినా ఎర్రరంగు
కన్నించడంచేత జర్మనీవంటి దేశానికి
కన్నెరగా ఉండేది. ప్రపంచంలో ఏదో
ఒక భాగంలో నూరుకు సదా ప్రకా
శిస్తూ ఉంటాడనిన్నీ, ప్రపంచంలో
బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలో ఏదో ఒక ప్రాం
తంలో 24 గం|| నూర్వరశ్మి తగులుతూ
ఉంటుంది గనుక, వారిది "రవి అస్తమించని
రాజ్యం" అన్నారు. అటువంటి ఆంగ్ల
సామ్రాజ్యం అంతటికీ భారతదేశం అగ్ర
స్థానం వహించింది. బ్రిటిష్ మకుటలోని

క్షీరబల

(101 మార్లు ఆవర్తనలు చేయబడినది)

ప్రఖ్యాతమైన యామలబార్ ఔషధము అన్నిరకముల పక్షి
వాతము, కీళ్ల వాతములకు, యింకా యిటువంటి రకముల
వ్యాధులకు ఉత్తమ చికిత్స. ఈ వ్యాధుల కిది సాటిలేనిది.

జున్నయొక్క లక్షణ
ముల విట్టి దీనిని
కడుపులోకి, ప్రైవేటుకు
కూడా వాడవచ్చును.
సవ్యముగా గూడా వాడ
వచ్చును.

మలబార్

ఆయుర్వేద స్పర్శ

107-108, బ్రాడ్వే
మదరాసు-1

మహాజ్వలమాణిక్యం భారతదేశం అన్నాడు. *Brightest Jewel in the Diadem of England* అని బ్రిటిష్ వారే చెప్పకొన్నాడు. “ఎందుకు మీ బంటినిండా యీ మాణిక్యం? ఈ రాజ్యరత్నం? ఈ ఆభరణాలన్నీ మీరు తగిలించుకొని బయట బడాయిగా తిరిగి నంతకాలం, ఇతరుల చూపు అంతా మీ మీదనే ఉంటుంది. ఎవడుకన్ను వేసినా, యీ అన్నులమిన్న మీదనే కన్ను వేస్తాడు. ఎవమీ ఆయుధధారియైనా యీ అన్నులమిన్న ఆభరణాలు అపహరించడానికే ఆయత్నం వుంటుంది. కనుక మీ ఆభరణాలన్నీంటిలో నాయకమణియైన భారతదేశాన్ని ముందుగా విస్మరించండి” అన్నాడు మహాకవి. అదే క్విట్ ఇండియా మహాసంగ్రామం.

హిట్లరు కూడా గత మహాసంగ్రామం సాగించక పూర్వం ఒక హాచురిక చేశాడు. సర్వ సముద్రాధిపత్యం యించుమించుగా బ్రిటిష్ వారి చేతులలోనే చిక్కియున్నది. శత్రుబలం జలసంధి, నూయజా కాల్వ, పింగళూరు వద్ద మలాకా జలసంధి యీ మాడున్నూ, ప్రపంచాన్ని నావలు చుట్టి కచ్చుటకు దాటిపోవలసిన ప్రధాన సముద్ర సంహద్యారములవంటివి. ఈ మాడున్నూ బ్రిటిష్ వారి చేతులలో చిక్కియున్నవి. ఈ

విధంగా సముద్ర రహదారిల లోలుగోట్లు గుండా వారి హిట్లు పర్యట్లు లేకుండా ఏదేవు నావలైనా యీవలకు ఆవలకు పోవుటకు పిలులేదు. ప్రాంతలో దీవులు రేవులు చాలా వీరివే. ఇదే బ్రిటిష్ వారికి హస్తగతమైన సర్వసముద్రాధిపత్యం. ఈ సముద్రాధిపత్యం వారికి ఉండుటవల్లనే వారి సామ్రాజ్యం ప్రపంచం అంతటా విస్తరించి, వీరి నావలు విహరించి, “మా బలము నెదిరించగలవారు మేదినిగలరే?” యని బ్రిటిష్ వారు గర్వింతుట కను, బ్రిటిష్ సేనాముగ్ధులచుటకును, పన్ను

జీవాలవలె చిన్న రాజ్యాలు గజగజ లాడుటకును కారణభూతమైంది. ఈ సర్వసముద్రాధిపత్యము ఒక్క బ్రిటిష్ వారి కుండెండా చూచి ఊరకుండెండా మేలుకొనని హిట్లరు న్నాడు. సముద్రాధిపత్యంలోవాటా జర్మనీకూడా (జర్మనీమిత్రులైన ఇటలీకి జపానుకు కూడా) విభాగించ వలె న్నాడు. ఈ విధంగా బ్రిటిష్ వారి సామ్రాజ్యాధిపత్యంమీదనూ, యీ సామ్రాజ్యాన్ని ఆజ్యంపండిచిన సాగరాధిపత్యం మీదనూ హిట్లరు కన్ను వేశాడు. ఈ ఆధిపత్యం వారు వదలుకుంటే, వారిలో వారు తనకు లేదన్నాడు.

ఇంతకూ మూలకారణం ఎక్కడ ఉన్నదంటే రవిక్రంకని రాజ్యంలో ఉంది. ఆ రవిక్రంకని రాజ్యంతోనే వారిది ప్రభ

క్రమంగన రాజ్యం అయింది. ఎంతటి రాజాధిరాజు అయినా

Rule! Britannia! Rule!
Britannia Rules the Waves!

“పాలించు! పాలించు! మో
ఆంగ్లదేశము!

కడలిపై కరటాల కాసించు
నింగ్లాండు!”

అని అంతగర్వంగా జయభేరి మ్రోగించుకొనడం, కంచు మ్రోగినట్లు మ్రోగడమే అవుతుంది. ఆ జయభేరి మ్రోతే కేవలము తాతలనాటి కాలంలో రాజులు పరరాజులపై సవాలు చేసి, రాజమాయయాగం వంటి సరవాలు చేసినట్లుగా ఉంటుంది. “రాజాధిరాజా! మార్లాండ లేజా!” అని పిలిపించుకోవలెననే తలపు భూతలమున వెలసిన తెలుపు బాతులకైనా, నలుపుబాతులకైనా కలహకారణమవుతుంది. “మార్లాండ లేజా!” అంటే మార్కుని అంతటి లేజన్ను గలవాడా! అనే అర్థం స్ఫురించుచున్నప్పటికీ, రాజాయొక్క ప్రభుత్వం చల్లగా ఉండవలెనని ప్రజలు కోరుతుంటారు. ఏ రాజాయొక్క ఏలుబడిలో యుద్ధాలు లేకుండా ప్రజలు ప్రకాంతంగా పాడి పంటలతో సుఖంగా జీవిస్తారో అటువంటి రాజాయొక్క ప్రభుత్వము చల్లని ప్రభుత్వం అంటాము. “రాజా” అనే మాటకు “చంద్రుడు” అనే అర్థంకూడ అమలులో ఉంది. శ్రీరాములవారు పుట్టినది నూర్యవంశంలో, ఆయన ఆ నూర్యవంశానికి ఆధిపత్యంవంటివాడు. “ఇనకుల, తిలకము” “రవికుల సోముడు” అనిపించుకున్నాడు. “నూర్యవంశములోని చంద్రుడు” అనే కీర్తి సంపాదించాడు. “రఘువంశ సుధాంబుధి చంద్రుడి” అనే మహావారమైన కదన కుతూహల రాగంలో ఆలాపన చేసినప్పుడుకూడా రఘువంశమునెడి పాలసముద్రములో ఉద్భవించిన చంద్రుడని కీర్తించారు. రాములవారిని “శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణేనమః” అని ఉపాసన చేయని ఉపాదాన బ్రాహ్మణుడెవరని ఊరు ఆంగ్లోరీతి లేదనట నిర్వివాద విషయము.

ఆంగ్ల మహాయుగంలో కూడా విక్టోరియా రాణి ఏలుబడి చల్లని ప్రభుత్వం అని ప్రజలు ప్రశంసించి పద్యాలు వ్రాశారు. కారణం ఏమిటంటే ఆమె అధికారంలోనికి రాగానే భారతదేశ ప్రజలందరికీ ఒక అధిపతిత్వం ప్రాప్తి యిచ్చింది. “మేము మీమీ మతవ్యవహారవిషయములలో ఎటువంటి జోక్యమూ కలుగజేసికొనము” అని హిందువులకూ మహమ్మదీయులకుగూడా ఆ రాణి ఆకాశవాణి వలె పలికింది. జై! విక్టో

రియా రాణికి జై! అని ఆమెకు జూబిలి ఉత్సవాలు దేశమంతటా చేశారు.

శ్రీలలోకల్ల అజీమత్యంవంటిది యీ రాణి అన్నాడు.

“అన్నుల సుపాణి విక్టోరియా రాణి” అని పద్య పరంపరలు చోద్యంగా బదిలీ నారు.

ప్రభువుయొక్క ప్రతాపము తన్ను ప్రతిఘటించినవానిమీద చూపినే, కత్తి యుల్లి పిస్తే, “రాజా-వెడలె రవి లేజములలరగ!” అనే సంకీర్తనము రణరంగోత్సాహి యైనప్పుడు చేయవలసిన దేగాని ప్రజోద్ధరణరంగోత్సాహి యైనప్పుడు చేయవలసిన స్తోత్రముమాత్రము కాదు. ప్రభువు ప్రసన్న వదన ముడై యుండుటవల్లనే ఆయన చూపులు వెన్నెల కాంతులవలె మన్ననపొంది అతడందరిలో మిన్నయని ఎన్నుబడును. సకల జీవరాసులకు చేతనిచ్చేడివాడు మూర్ఖుడు. మూర్ఖుడు ప్రకాశించకపోతే, యీ భూమిపై బ్రతికే జంతువు కంచుకాగడా వేసి వెతికినా కన్నించదు. కనుక, అటువంటి సందర్భంలో

చేతనాప్రపంచానికి అంతటికి చైతన్యం యిచ్చేటటువంటి ఆ మూర్ఖుడు అనబడే గోళము ప్రాణంగల నస్తువా ప్రాణంలేని వస్తువా? అది బ్రహ్మాండమైన అగ్ని గుండము. దానిలో, ఈ అణుబిళ్లీ రేడియో తేజ విరాజమానమైన మహాగ్ని గుండ మండలంలో, జీవరాశి అనేదిఉంటే, ఎండూవులలో కూడా మంచినీళ్లు చెంబుతో ముంచుకొని త్రాగవచ్చు. కనుక, సకల జీవాధారమైన నూర్యగ్రహంలో జీవరాశి లేనేలేదు. అసలు యీ మహాగ్ని గోళం చేతనమా? అచేతనమా? అని శంకించి కాస్త్రుచర్య చేయవచ్చు. కట్టె ఎంత ప్రాణంగలదో ముందుచున్న కట్టెకూడా అంత ప్రాణంగలదే యనుటలోగల దోషం లేదు. నూర్యజే మనకు కాలప్రమాణ కాల పురుషుడుగా, కాలమానిగా, కాలాదుగా ఉన్నాడు. ఎండలో కాలం కాయ్యచున్న (48-వ పేజీ చూడండి)

రేడియో
బాదుకూడా
రేడియో
కొనాలనుకుంటున్నారా
సేదీగవరముకొనండి
డి.పి.బుర్రులపల్లి
రేడియోసిన్ ఎక్స్ ప్రెస్సు
గవర్నరుపేట విజయవాడ
ఎవరెడిట్రీ, బ్యూటీరి స్టాకిస్టు

కల పూర్తిగా చూసి కళ్లు తెరిచాడు గోపాలం.

అలసిపోయిన అప్పరసవలె రాధ పక్క తెచ్చుమీద నిద్రపోతోంది.

* * *

దాదాపు ఇరవైవిళ్ళకేరీం ఒకరోజు పొద్దున్నే బ్రహ్మదేవుడు ఒక ముక్కు తియ్యచేశాడు. చాలా చక్కగా వచ్చింది చాముక్కు. సన్నగా, పొడుగ్గా, నాజూకుగా తయారయింది. చివర నూదిగా కొన చేలింది. ఆ కొన పైకి చూడం మొదలెట్టింది.

ఎంతబావుందీముక్కు! అనుకున్నాడు బ్రహ్మదేవుడు.

చాలా బావుందని మీ తాత్పర్యం - అంటూ మేహంముడుచుకుని టికెట్ పిప్పింది - పక్కనేహుద్వుని వీణ వాయించుకుంటున్న సరస్వతీదేవి.

ఆ ముక్కుకోసం ఒక చక్కని ఆహ్లాదాన్ని సృష్టించదలచాడు బ్రహ్మదేవుడు.

* * *

రాధకి, దేవుడు బంగారు కవచం ప్రసాదించాడు.

దీపకళికవంటి సింధూరతిలకం ఉరవడానికి అనువుగా ఆమె కోలముఖంలో బహుళ పక్షపు నవమిచంద్రుడివంటి నుదురు తీర్చిదిద్దాడు.

జీవితంలో దుఃఖం అనేది ఉందా? అలాగా! నాకు తెలిచే. ఎక్కడుంది? - అన్న భోంజిలో నూటిగా ప్రస్థించే నిమిత్తం, సన్నగా ముడుచుకుని కాటుక లేఖవలె కనిపించే చక్కని కళ్ళు రెండు అమర్చాడు.

చిన్న వొంపుతో సన్నంగా ఉండే అరుదారుణ ర ద వాలు హసించినపుడు అటూ ఇటూ సున్నని మెత్తని చెంపలమీద రెండు చిన్న పొట్టలు లీలగా గోచరించే విర్పాలు చేశాడు.

ఇంతవరకూ బావుంది.

ఒకానొక చిన్నచాని చక్కదనం యావత్తూ ఒకే ఒకముక్కలో చెప్పగలిగేంత అందంగానూ - సన్నగా పొడుగగా నాజూగ్గా ఉండి, వీలెక్క నాకేమిటిలే అన్నంత నిర్దిష్టంగా, ధీమాగా, లోకాన్ని

నల్లని కుత్తికంటివల్ల ఆమె మెడ పొగు మార్గం ఇను మడించింది.

ఆమె ధరించిన నల్లని ఆర్గండ్ రవిక ఆమె ధర్మపథిని మణుగుపజుచున్న మెణుగు పెనుకూన్నదని గోపాలం గమనించాడు. ఆనందించాడు.

హతాత్తుగా అతని మనస్సు చివుక్కుమంది. ఈ రాధమ్మకి ఇంత సౌందర్యం ఇచ్చినదేవుడు, అనివేకం అంటకట్టాని పించింది. శ్రుతి పేయమైన మధుర మంజుల వీణారవం మధ్య, గాడిద ఓండ్ర పెట్టిన ట్టనిపించింది.

హృద్యంగా అమరైన ఈ మహత్తమ సౌందర్య వర్ణావళి, ఆమె కట్టుకున్న ఎర్రరంగువీర మహా వికృతంగానూ, ఆసహజంగానూ కనిపించింది. చెక్కిరించిన ట్టనిపించింది.

శ్రీ! నల్ల రవికను ఎర్రవీర విడిసినట్టుంది. భయంకరంగా వుంది - అనుకున్నాడు గోపాలం.

అతనికి రాధమ్మమీద కోపం వచ్చింది.

ఇంత వికృతాన్ని ఇంచాకటినించీ తను గమనించనందుకు ఆత్మ గర్వణ కావించుకుని పశ్చాత్తప్త డయ్యాడు.

ఈ తరక్షణాన రాధను లేపాడు.

బద్ధకంగా ఒప్పు విరుచుకొని కొద్దిగా కళ్ళు తెరిచింది రాధ. 'ఏం?' అంది - మత్తుగా మెత్తిగా వత్తుతూ.

'లేచిపో' - అన్నాడు గోపాలం గంభీరంగా ప్రశ్నార్థకంగా చూసి లేచి కూచుంది రాధ.

ఈ నల్లరవికమీద ఎర్రవీర బావులేదు

ముల్లపూడి

వెంకట

చూడగలిగేటంత పొగరుగానూ - తను చెక్కిన ముక్కుని, ఈ రాధమ్మ వదనాన అమర్చాడు.

ఇదికూడా గొప్ప విషయమే.

పోతే, ఆమె ముఖద్యుతులు మరీ ప్రస్తుటంగా - అమాట కొస్తే దిగుణీకృతంగా తెలియడంకోసం అనువసనికెక్కి, దీపపు మసికన్న నల్లగా ఉండే చేజీధరాన్ని ప్రసాదించాడు.

* * *

దేవుడి కలాశానూ మంచి ఈస్టికెనెస్సు వుంది అనుకున్నాడు గోపాలం, - నిద్రా మ్రుదితయైన రాధమ్మని శ్రద్ధగా చూస్తూ.

ఆమె కంఠాన్ని అతిగంపం చేసుకున్న

వెంటనే నువ్వు తెల్లచీర కట్టుకోరాదా - ' అన్నాడు.

రాధకి అర్థం కాలేదు.

"నిజంగా రాదా. పైగా ఆ ఎల్లచీర బాధ కలిగిస్తోంది. నీ బంగారు ఛాయకి నల్లరవిక మీద తెల్లచీర బాగుంటుంది. చాలా బాగుంటావు. దేశతలా ఉంటావు" అన్నాడు గోపాలం.

ధీరలో ప్రకాశినున్న కవిత్వధోరణి గమనించి మందహాసం చేసింది రాధ. తిలా, మాట తాటిస్తూ 'బాగుంది. పని మల్లే నిద్రలేసి ఇదా చెప్పాచ్చారు! మంచి నిద్ర పొడుచేశారు' - అన్నది.

గోపాలం ప్రాధేయపడ్డాడు. 'బంగారు తెల్లచీర అంటాను కాని, నామాట విను. ఇది తొగులేదు. తెల్లచీర కట్టుకో!'

కళ్లు చిటిచిటి రాధ. 'బాగుందండీ' అన్నది. ఇప్పుడు ఈ అర్థరాత్రి నా అందానికి తక్కువోచ్చిందేమిటి! రైలు దిగాక రేపు కట్టుకుంటాను లెండి' అంది.

'కాదు. ఇప్పుడే కట్టుకోవాలి' అన్నాడు గోపాలం చిరాకుగా.

రాధ తన తీగం పరాకు అభినయించి, కిటికీలోంచి బయట పరుగునూడు ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించడానికి ఉపక్రమించింది.

'కాదు. ఇప్పుడే తెల్లచీర కట్టుకోవాలి.' అన్నాడు గోపాలం మళ్ళీ.

రాధమృతి పట్టుదల ఎక్కువైంది. కొంచెం ఆశ్చర్యంకూడా కలిగింది ఈ అబ్బాయి పద్ధతిదాసి.

ఇతగాడు తనని పెళ్ళిచేసుకు మూడు మాసాలు అయింది. ఇప్పుడు తొలిసారిగా తనని పట్టుకుంటే నువ్వెప్పుడు. దాగ్లోనే ఇంత డబాయింపు చెబాయించడం రాధకి ఏమంత నచ్చలేదు. ఎంత మొగుడయితే మాత్రం మరి ఇంత ఇదియితే ఎలా? తనం చీరకట్టుకోవాలి తనకి తెలిసే!

ఇవాళ చీరగురించి డబాయింపున్నాడు. 'రేపు, - ఏయ్! అమ్మాయ్! నీ ముక్కుమరి అంత పొగరుగా, అంత ముడిగా ఉండి అలా పైకి చూడటం నాకేం నచ్చలేదు. ఆ ముక్కునీ కాస్తవంచి, సంపెంగ పువ్వులా చేసుకో - అమ్మమ్మ.

ఇప్పటినుంచీ జాగ్రత్తపడి అడుపులో ఉంచాలనుకుంది రాధమ్మ. అందుకని, గోపాలం వేపు ఒక్కతీగం జాలిగామాసి నిర్లక్ష్యంగా నవ్వి, పడుకుని కళ్లు మూసుకుంది.

గోపాలానికి ఒళ్లు మండిపోయింది. హా! నా అర్థాంగి, కళ్ళతం, భావిత భాగస్వామి అయిన ఈ పిల్లకి నాపట్ల ఇంత నిర్లక్ష్యమా! అనుకున్నాడు. కుడి కాలుతో

ఆయొక్క వెకండు క్రాసు రైలుపెట్టి కట్ట నెలమీద గట్టిగా కొట్టాడు. నానాపు టాలు ఎగిశాడు. కళ్ళు పెద్దవి చేశాడు. చెవులు రిక్కించాడు చెవిమలు బిగించి, గట్టిగా నిశ్విసించాడు. పైగా 'హూ' అన్నాడు.

రాధ మళ్ళీ ఒక్కసారి కళ్ళు తెరిచి, ప్రేమా, లాలింపు, ప్రణయకోపం, ప్రాధేయపూర్వకమైన వినతి, మొదలుగా గల, అమలులోఉన్న వివిధరసాల సరంజామా యావత్తూ సరియైన పాళ్లలో మేళవించి ఒకేమాపు చూసి, తిరిగి కళ్ళుమూసుకుంది. 'పడుకోండి బాబూ పొద్దున్న మార్పుకుంటాలెండి'. అంటూ.

చామన చాయకు ఇంకోచాయ తక్కువ ఉండే గోపాలం తలూకు ముఖం దాదాపు ఎల్లబడింది. అతనికి ఉక్రోశం వేసింది. ఆఖరిమాటు హెచ్చరించాడు.

"ముత్యం మూడోసారి అడుగుతున్నా నువ్వు వెంటనే లేచి ఎల్లచీర మార్చి తెల్లచీర కట్టుకుంటావా లేదా?" అన్నాడు.

రాధమ్మ పట్టుదల పదిబాటలు పొగింది. నిరసనమాచిస్తూ, వెంటనే ఒత్తిగలి మూవంకవేసి దుప్పటి కప్పకుంది.

రైలు విడచిన్న స్టేషనులో ఆగింది.

ఒడిపోయిన గోపాలం తుదిసారి ప్రయత్నించాడు—'రాధా! ఆఖరిసారి అడుగు తున్నా. చెప్ప. లేకపోతే నేను రైలు దిగి పోతాను'—విడుపుగొంతుని కోపంగా వినిపిస్తూ.

రాధ గాఢనిద్ర అభినయించింది.

"అయితే దిగిపోనా?" అన్నాడు గోపాలం.

రాధ చెవిమలు బిగించి చిరునవ్వు అదిమి పట్టింది.

సిగరెట్లు పెట్టే, రైలురూ చేతిలో తీసుకున్నాడు గోపాలం. "తెల్లచీర కట్టుకోమని ఆఖరిసారి ప్రార్థన. లేకపోతే రైలు దిగి పోతానని బెదిరింపు. ఈ చెప్పే మాటలు నిజం అని హామీ -" అన్నాడు జనాంతి కంగా.

రైలు కదిలింది. రాధ మెదలలేదు.

ల హ రి

గోపాలానికి వీరభద్రుడు పూనాడు. నానాపుటలు అదిరాయి. పెదిమలు వణి కాయి. "హూ..." అన్నాడు.

ఒక్కతగం తేరియాసి, తలుపుతీసి, తటా లున ప్లాటుఫారంమీదికి దూకేశాడు. నాలుగుపెట్టెలుపోనిచ్చి ఒక మూడవతరగతి పెట్టెలోకి ఎక్కి మహాకోపంతో కూల బడ్డాడు. కొంచెంసేపటివరకూ ఢింకర్పు లైబ్రరీవారి త్రేడు మార్కు ఆసామీ పోజులో నుదుట పిడికిలి ఆనించి కూర్చు న్నాడు. దరిమిలాను చెయ్యి నొప్పి పెట్టి, సుకమంగా కూర్చుని, కిటికీలోంచి బయ టికియాసి, తెల్లటి చల్లగాలి వీల్చేసరికి ఆసే కించిన వీరభద్రుడు దిగిపోయాడు.

* * *

నల్ల రవికమిద ఎల్లవీర బాగుండ దని మొగుడు అభిప్రాయపడినప్పుడు, అతగాడి మాటను గౌరవించి పాటించాలన్న సద్బుద్ధిని ఆచిన్న దానికిగాని, - లేదా, దానివీర గొడవ నాకేందుకులే, అయినా రేపు చూడమ్మలే, అనేదిచేకం, ఓర్పు ఆచిన్న వాడికిగాని నువ్వు ఎందుకు ఇవ్వలేదని నేను నిన్ను అడుగుతున్నాను సరస్వతీ! నువ్వు చేసిన పని తప్పు అని బ్రహ్మదేవుడు సర స్వతిని చీవాట్లు పెట్టాడు.

తప్పు నాదో మీదో, ఆరైల్లో ఏడు నున్న ఆచిన్నవాడివంక చూడండి తెలు సుంది - అంది సరస్వతి పి గ పాట ఆప కుందానే.

బ్రహ్మదేవుడు కిందకిచూశాడు.

* * *

'నా ఈ చేతా - విధాత రాతా' అనే పాట పాడుతున్నాడు - పరుగెడుతున్న పూరిపాస్సంజరు బండి మూడవతరగతి పెట్టెలో కూర్చున్న గోపాలం.

నే నెంత తొందరపడ్డాను! అనవసరంగా, నా ప్రాణప్రియని సెకండు కౌను పెట్టెలో ఒంటరిగా వదిలిపెట్టి ఇలా వచ్చేశానే! హా! ఇదంతా బ్రహ్మరాత! అనే భావాన్ని వ్యక్తపరుస్తున్నది గోపాలం పాడుతున్న పాట. అతని హృదయం పశ్చాత్తాపం చెందింది. వదనం పరిదీనమయింది. పాట పూర్తి అయేసరికి అతని బాధ ద్విగుణీకృత మైంది. పైగా భయం ఆవరించింది. తను నిజంగానే రైలు దిగిపోయాడని తెలుసు కోగానే రాధ హడలెత్తిపోతుంది. పాపం - అనుకున్నాడు.

గుండె గతుక్కుమంటుంది కాబోలు.

రాధమ్మ భయపడ్డప్పుడు ఆమె ముఖం

లేదు... కొత్త అందం వస్తుండేమో... ఇక్కడ గోపాలానికి సందేహం వచ్చింది. చదువుకున్న పిల్ల, రాధ అసలు భయపడు తుందా - అని. భయపడ కేంచేస్తుంది?

అసహ్యించు కుంటుండేమో!

హా. తనంటే రాధకి ఎంతో ఇష్టం. గౌరవం. ఆదరణ. భక్తి. అపేక్ష. తన అంచాన్ని, తెలివితేటలనీ ఆరాధిస్తుంది.

నవ్వుకున్నాడు - బాధపడుతూ.

తను అందిగా ఉండడనీ, నల్లగా ఉంటాడనీ చిన్నప్పుడు స్నేహితులు చెక్కి రించేవారు. అమ్మ చేభాకోశం చేసేది. చుట్టాలందరూ, నల్లమనుషుల ప్రసక్తి వచ్చి నపుడల్లా తన చేరు ఎల్లేవారు. వాళ్లందరికీ ఇంత లోకువ అయిన తనమీద రాధకి ఎందుకు అంత ఇష్టం? పెళ్లం కాబట్టా? ఆమాటకొస్తే ఇష్టంలేదే అసలు పెళ్ళిలా ఆడింది?

అప్రయత్నంగా అతని చెయ్యి కేలు లోంచి ఒక నరిగిన ఉత్తరం తీసింది. నిజంగా రాధకి తనమీద గౌరవం, ప్రేమా, ఉన్నాయనడానికి ఇదే నిదర్శనం.

రాధ తన స్నేహితురాలికి రాసుకున్న ఈ ఉత్తరం మూడుకోణాలక్రితం ఆమె పెట్టెలో దొరికింది. చదివి ఆశ్చర్యంతో గుండెలు బాదుకుని, ఆ ఉత్తరం తీసి దాచేసుకున్నాడు...

ఉత్తరం మడతవిప్పి మళ్ళీ చదువుకోటం ప్రారంభించాడు....

మాలతీ! మావారు చాలా మంచివారు. నిన్ను గురించి బోలెడు చెప్పాను నిన్ను. నీకు ఎల్లమొగుడిమీద అపేక్ష ఉందని చెప్పే పకపక నవ్వును. వాడిని కొరుక్కు తింటుందా ఏం? అన్నారు. అలా అని ఆయనకి ఎర్రవాళ్ళమీద అనుయ అను కునేవు. ఆయన నల్లగా ఉంటారు కాబట్టే నా కష్టం ఆయనకే అందుకే ఇష్టం. నల్లగా సన్నగా ఉంటారు. ఆయన దగ్గర నించుంటే, 5 అడుగుల 2 అంగుళాల పాడు గున్న నేను ఆయన చెవులదాకా వస్తాను. నుదురు వ్రేకాల్యాన్ని ప్రస్తుత పరిచేట్టుగా కనుబొమ్మలు ఈచివరనుంచి ఆచివరదాకా ఉంటాయి. కళ్లు సన్నంగా నల్లటి గీత గీసినట్లుంటాయి. బలంగా ఆరోగ్యంగా ఉండే ముక్కు, విక్రాంతిగా వున్న విలు వలె వంపు తిరిగిన పైపెదినూ, పలుదలా, పారుషం, తెగిం పూ ప్రకటిస్తాయి. మాలతీ, నామొగుడి నేను నీదగ్గర పొగడటం వల్ల నాకు ఒరిగేదేలేదు. అన్నట్లు మర్చి పోయాను. ఆయనగాని నించున, చుడు

చిత్రంగా అజంతా బొమ్మలా నించుం టారు. ఒసేయ్ మాలతీ. నా ఆయన అందరి లాగా ఉండరు. మొగాడిలా ఉంటారు. ఇంకా....."

ఆరోమాటు ఆ ఉత్తరం చదువుకున్న గోపాలానికి, ఆనందం పెట్టుబికి స్వచ్ఛమైన నవ్వుచ్చింది.

రాధకి తనంటే ఇష్టం. తను రాధని ఇప్పుడు ఒంటరిగా రైలు పెట్టెలో వదిలేసి వచ్చాడు. రాధ భయపడొచ్చు. తనని ఏక గించుకోవచ్చు.

'బటాణీలండి బటాణీలు. కాలక్షేపం బటాణీలు' అంటూ ఓపెద్ద గిరజాల మనిషి పెట్టిలోకొచ్చాడు. ఎవరూ కొనలేదు. వాడు తిరిగి బయటకెళ్ళి రైలు మెట్లంబటా. మెట్టులేనప్పుడు, పెట్టెలకింద కడ్డీలమీదా నడుస్తూ ముందు పెట్టెలకు వెళ్ళిపోత న్నాడు - బటాణీలుబట్టా గిరజాలలోనహా. హతాత్తుగా గోపాలానికి భయంకరమైన ఆలోచనొచ్చింది, ఈ బటాణీలవాడు, ఇలా ప్రతి పెట్టి మానుకుంటూ రాధను పెట్టె కెడితే!

అమ్మో! అనుకున్నాడు.

ఇంకేమన్నా ఉందా! ఒంటరిగా ఉన్న రాధ వీణి దూసి హడిలి పోతుంది.

హడిలిపోయి, ఒంటరిగా నగలతో ఉన్న అందమైనరాధనిచూసి ఈ బటాణీలతాలూకు గిరజాలవెధవ త్రికరణమిదిగా పాడుపనిక పూనుకోవచ్చు.

గుండె ఆగిపోయింది గోపాలానికి.

ఇదివరలో ఇలాటి సంఘటనలగురించి 'పేపర్లలో ఎన్నో చదివాడు. 'మొనటి తర గతి పెట్టిలో ఒంటరిగా ఉన్న స్త్రీ నగల అవహరణ' - 'కత్తితో బెదిరించి నగలు లాక్కున్న వైనం' మొదలైన హెడ్లింగులతో ఎన్నో వార్తలు చదివాడు. అప్పుడయితే నవ్వుకున్నాడు. కానీ ఇప్పుడు తన రాధకి...

లేచి నుంచున్నాడు గొలుసు లాగుదా మని. కానీ ఇంతకీ ఈ బటాణీల భగవాన్లు ఆ పెట్టె కెళ్ళకపోతే...చేతి చ ము దు యాభైరూపాయలు పైగా రాధ ముందు తను వెంగళాయవడం సంభవిస్తాయి.

సరేలే - అంతగావస్తే అదే లాగుతుంది గొలుసనుకున్నాడు.

కాని, మనస్సులో ఆరాటం తగ్గలేదు. కిటికీలోంచి నిశ్చలంగా బయటకి చూడ సాగాడు. బైట వెన్నెల విపరీతంగా కాస్తోంది. అంతా వృధాఅయిపోతోంది. చల్లనిగాలి పుష్కలంగా వీస్తోంది, అంతా వృధా! రైలింజను నీటితుంపర్లు చల్లగా బుగలమీద తాకాయి. అంతా వృధా. తనిక్కడ; రాధ అక్కడ.

ఒక చక్కని దుశ్శిలం యాద్యచ్చికంగా

కొద్ది కుడాంలేవు కనబడింది. రైలు కట్టడగ రగా ఒక నాయుడుబావా, అతని తాలూకు నారాయణమ్మ నుంచుని సవిలాసంగా రైలుని చూస్తున్నారు. వెన్నెలంతా వాళ్ళ మీద పడుతోంది. వాళ్ళవెనకాల ఆకు పచ్చని వరిచేలు మెత్తగా నిశ్శబ్దంగా పూగు తున్నాయి. గాలి వాళ్ళని దూసుకు పోతోంది. నారాయణమ్మ నాయుడుబావని అనుకుని అతని మెడచుట్టూ చేతులువేసి, తల భుజంమీద ఆన్ని మహావిలాసంగా కులు కుతూ నిర్లక్ష్యంగా రైలువంక చూస్తోంది. నాయుడుబావ నారాయణమ్మ పడుచుట్టూ చెయ్యిని పొదివి పట్టుకుని గంభీరంగా నుంచున్నాడు.

పొలాల్లో చుట్టుపక్కల వరూలేదు. రైల్లో పోయేవాళ్ళు దిగి వాళ్ళ సేం చెయ్యి లేదు. అంచేత వాళ్ళిద్దరూ అంతి అందంగా ఆనందంగా నుంచున్నారు.

ఈ పొలాల్లో రాత్రిపూట పురుగు పుట్రా, దొంగ దొరా వస్తే నీ ప్రాణా నికీ నా ప్రాణం అడ్డు. నిన్ను కాపాడేది నేను అని అభయం ఇస్తున్నట్టుగా నుంచు న్నాడు నాయుడుబావ.

గోపాలం సిగ్గుపడిపోయాడు; తను రాధని దొంగలపాలు చేసి ఇలా తొందరపడి వచ్చేసినందుకు.

నాయుడుబావ తీవ్ర, నారాయణమ్మ సూయలూ అతనిలో పులకరేలింపాయి. సరిగ్గా మూడురోజులక్రితం, తనూ, రాధా, ఇలాంటి సమయంలోనే ఒకళ్ళనొకళ్ళు అనుకుని మైమరచి కూర్చున్నారు—వాళ్ళ ఇంటి తోటలోనే....

* * *

...దిగుడుబావికి ఇవతలగా వేపచెట్టు కింద తిడిసిన పచ్చగడ్డిమీద కూర్చున్నారు. కొత్త మూలన రాధ బోలేడు సిగ్గుపడిపో యింది. తలవంచుకుని, ఎడంకాలి వేళ్ళతో గడ్డిపరకలని తుంపుతోంది. ఆవళ్ళ పుక చారం. తలంటి పోనుకుంది. ముఖాన వగుపు చాయలు ఇంకా పోలేదు.

ఆగి ఆగి వీస్తున్న గాలికి నుదుటిమీదా, చేంపలమీదా కంగారుగా ఊగుతున్న మెత్తని పట్టుకుచ్చువంటి శిశోజాల వసుక రాధ పచ్చని ముఖాన దిగుతున్న కుంకుమ బొట్టు ముబ్బుల వనకనించి ఉదయించే పూర్వచంద్రుడివలె గోపాలానికి గోచరిం చింది.

ఎగిరెగిరి పడుతున్న సముద్ర ఉపరి తలన ముహూర్తపూర్వితమయే పచ్చని మెత్తని చంద్రకాంతి జ్ఞాపకం వచ్చింది. తొలిసారిగా గోపాలంలో కవిత్వం తెలిసిన సందర్భం అదే.

గడ్డిపరకలని తెంపడం అటే రాధ కూర

తుగా తలెత్తి, 'పట్నం ఇంతకన్నా ఎం బాగుంటుందండీ!' అంది - ముక్కుచిట్టించు కుంటూ.

'నీకు తెలిదులే' అన్నాడు తను వ్యతా. రాధ తిరిగి తలవంచుకుని తిడిసిన గడ్డి పరకలని తుంపడంలో నిమగ్నరాలై పోయింది.

వెన్నెల బాగా వచ్చింది. గడ్డి పరకల చివర నిలచిన నీటిబొట్టు నుంచి ముత్యాల వలె మెరిశాయి. ఆ కౌంతిలో రాధ ముఖం కలకలా వెలిగిందని తను రెండోసారి అను కున్నాడు... ఈపిల్ల కాపంవల్ల ఈ భూలో కానికీవచ్చిన దేవత కాదుకదా! తనకి దూర మైపోలేనో! అమ్మా!... భయం వేసింది. రాధచుట్టూ చెయ్యివేసి దిగ్గరకు తీసు కున్నాడు. తల భుజాన ఆనించి ఆకాశం వంకచూస్తూన్న రాధ చిన్నపిల్లలా కని పించింది.

ఉండుండి పాట మొదలెట్టాడు తను, కూనిరాగంతో. రాధకూడా పాట మొద లెట్టింది.

"పాటలుకూడావచ్చన్నమాట! చెప్పావు కాదు!" అన్నాడు తను. పాట ఆపేసి.

రాధ తలెత్తి తనవంక చూసి "మీ పాట కంటే ఏం తీసిపోలేదులేండి" అంది సన్నటి చిన్న పెజాలను ముడుచుకుంటూ.

"మరి నువ్వలా మూతి ముడుచుకుంటే ఉన్న ఆకాశ నోరు మాయమైపోతుం దేమో జాగ్రత్త" అన్నాడు తను.

రాధ తలవంచుకుని మెత్తగా నవ్వింది. చల్లదీనీడల్లో నీలపు సెలయేటి ప్రవాహం, పట్టుగుడ్డిమీద ముత్యాల పురుగులూ స్ఫురిం చాయి.

"గొప్ప! ఎలాగయితే నేం! వేళాకాళం" అంటూ తల తాటించింది. వదులుగా వున్న జాట్లు మెడకి తగిలింది.

"అబ్బ. చక్కలిగింతలు—" అన్నాడు తను.

రాధ పకాలున నవ్వింది. ఇంకా గిలి గింతలు పెట్టింది.

గాలి జోరుగా వీచింది. చెట్టు మీద ఆకుల్లో అణిగివున్న నీటిచినుకులు బవటప రాలాయి. ఒక బిందువు రాధ నుదుటిమీద నిలిచింది. ఆ నీటిబొట్టు వెన్నెల కౌంతిలో తళుక్కున మెరసింది. రాధ ఒకమారు జలద రించింది.

'చలా?' అన్నాడు.

అందంగా మెల్లిగా తల ఊపింది. చావుడు వేల్తో ఆ నీటిబొట్టుని అడ్డాడు తను.

రాధ మెల్లగా తలెత్తిచూసింది. తేల్లిగా రాధ బుగ్గని పెదముల్లో స్పృశించాడు. కొంతసేపు తర్వాత రాధ పెదములు తన

మందమతి ప్రాశనరుగారు భార్యనమేతంగా పల్లెటూరు వెళ్ళికి వెళ్లారు. ఇంటికి తిరి గొచ్చిన తరువాత.

మం: ప్రా: ఏంకే, ఎవ్వడు నన్ను మందమతి అంటావుగాని నీ అంత మందమతి ఉండనే ఉండదు. చూడు, వెళ్ళికి వెళ్ళి నీగొడుగు మర్చిపోయావు. నేను యిద్దరిగొడుగులూ కూడా పట్టు కొచ్చేశాను.

భార్య: అసలు మనం గొడుగులు పట్టికెళ్లంకే? అయ్యారామ!

—ప్రతాపరావు, విశాఖపట్నం.

మెడకి చల్లగా తగిలాయి.

క్షీరసాగరద్వారమైన అమృతంవలె, గోపాలం అంతరంగంలో, ఆనంది లహరి ఆదిర్పించింది. ఆ సంతోషం, ఆ సౌఖ్యం, అతను భరించలేకపోయాడు.

తను భరించలేని ఈ మహాసాందర్య ప్రపంచంనుంచి పారిపోవాలి.....

నెమ్మదిగా రాధని లేటి లో పలకు పోదామా అన్నాడు.

రాధ కళ్ళుమూసుకునే జవాబిచ్చింది. 'అబ్బ అప్పుడేనండీ. ఇక్కడే హాయిగా ఉంది. ఇదివరకు పొద్దువాలితే ఇటురాడా నికీ భయపడేదాన్ని. ఇన్నాళ్ళకి వచ్చి...' 'పెరట్టోకి రావడానికీ అంత భయమా? అన్నాడు తను - చక్కరింపుగా.

'ఇంక లేదులేండి. మీరు దగ్గరంటే నాకేం భయం? ఆఖరికి జలుబువస్తోందని కూడా బెంగలేదు!'

ఇద్దరూ పకపకా నవ్వుకున్నారు.

* * * గోపాలం పూర్తిగా హృత్పాపపడ్డాడు. తనమీద రాధ కెంతో విశ్వాసంఉంది. ఛా! తనింత చవట అని రాధ కళ్ళోకూడా అనుకుని ఉండదు. ఎంత భయపడుతోందో! ఎంత ఏడుస్తోందో! వివశించుకుంటూ దేమా!

నాయుడుబావనీ నారాయణమ్మనీ ఇందాక రైల్లోంచి రాధకూడా చూసి ఉంటుంది. దానికూడా అన్నీ జ్ఞాపక మొచ్చిఉంటాయి.

మహాచినిష్క్రమణము

—చిత్రకారుడు: వడ్డది పాపయ్య, శ్రీకాకుళం.

లహరి

ఆ తుణువ తను రాధతో ఉండిఉంటే!
ఇప్పుడు తెలిసాల్సింది గోపాలానికి—
ఆ తుణువతోనూ తను సర్వస్వం ధారపోయి
డానికి కూడా వెనుదిరిగి ఉండేవాడుకాదు.
అఖిరికి రాధ తెల్లచీర విషయంలో కూడా
పట్టుదల వగులుకుని వుండేవాడు.
అనూటకొస్తే రాధకి ఎర్రచీర బావుం
టుంది. అంతే—పచ్చని రాధవంటిమీద
ఎర్రని చీర సల్లని రవికా ఎంతో బావుం
టాయి. తెల్లచీర కట్టుకోమని తను పెచ్చి
పెట్టాడు కానీ, తెల్లచీర ఏం బావుండదు.
తనదే తప్ప.

గోపాలానికి మనస్సు తేలికపడింది,
అత్మపాక్షాత్కారంతో. ఈసారి రైలు
ఆగగానే తను పరిగెత్తుకుని రాధ దగ్గర వెళ్ల
తాడు. తుమార్పుణ కోర్తాడు.
ఇద్దరికీ స్నేహం కలిశాక రాధ వపు
తుంది. తనవుడు రాధ సన్నటి కళ్ళవంక
నూటిగా చూస్తాడు.

* * *
సరస్వతి మహాద్రేకంతో ఆహిరి
రాగాన్ని ఆలాపిస్తోంది.
నాదే తప్పలే సరస్వతీ! నవ్వింక వాళ్ల
మీద కోపమాని, మలయమారుతం, చక్ర

వాకం ఆలాపించు - అన్నాడు బ్రహ్మ
దేవుడు. సరస్వతి అందం గానస్వరాలు మును
మారుతం ప్రారంభించింది. పురుషుడు
తృప్తిగా చిరునవ్వుతో ఉపగ్రహించాడు.

* * *
విద్రావోతున్న స్నేహనీతి ద్వారా ఆగ
కుండానే గోపాలం పోయి పొయిమీదకి
దుకి ముందుపెట్టికి పరిగెత్తాడు. రాధ
కోపం.

తలుపు బాగ్లాతీసి ఉంది.
‘నువ్వే రైలురాధా! ఎర్రచీరే మంచిది.
నేను చవటపని చేశాను. నోపం పెట్టు
కోకేం అంటూ కంగారుగా చూట్టాడుతూ
పెళ్లొక్కొక్కాడు గోపాలం.
రెండంశుకాలవెడల్పులనలటిఅంచుతో

★ గొల్ల పిల్లవాడు ★

1

విడువేల నక్షత్రాలకు పూర్వం, గోపాలుడు తన గొల్ల తల్లి యింటి దగ్గర కొచ్చి, పెన్నపూసలాంటి మనస్సుతో తీయని కంఠంతో — “అమ్మా! నాకు పాలే!” అనడిగాడు.

అతని తల్లి యశోద బయటి కెక్కడికో వెళ్ళింది. గోపాలుని కేక, ఇతర గొల్లలు విని, తమ పొంతుల నుండి ఒక్కొక్కసారి పాలు తీసుకొని బయటికి వచ్చారు.

గోపాలుడు తన దగ్గరకు వచ్చిన

కూడిన తెలటి మెట్టెటి దీర కట్టుకుని, పల్లెటి రవికరించి, జుట్లో తెల్లటి పూలు ముగ్గులు కొని, కళ్ళకి నలుటి కాంక పెట్టుకొని, నుదురు ఎర్రని టెండు పెట్టుకుని, చూటి ఎర్రని కాంకలు తెచ్చుకుని, పొంగుబోరు ముక్కుకి వివయం పెట్టి, నెదిరులు ఓగించి చిరునవ్వు నడుపుచేస్తూ, సుఖద్యుతులకు కొంచెం నీరురంగు కలిపి, శిశువేవవలె ఎదురుగా నుంచుండి రాగమృదు.

గోపాలం నిర్విస్తాడే పోయాడు. ఆనందంతో కంపించు తిరిగింది గొంతు ముడి వడింది. మాట అనిబడింది. నెమ్మదిగా రాదను సమాధింపాడు.

రాగ మెలిగా తలెత్తి ఇంకా మెల్లిగా కట్టు తెరిచి చూసింది గోపాలాన్ని.

తెండు చిన్న బాష్పాలు ఆమె కనుకొల బుట్లో చెదిరిన కాంకమగ్గు తిసుక్కు మన్నాయి.

‘రాదా! నాదే తప్ప. ఎన్ను కోప్పడు. కానీ ఏమగిండు కోకం? అంటూ రాగ మృదు గ్రంథం పట్టుకున్నాడు గోపాలం.

గోపాలం చెంపలమీద తన తెండు అర చేరుటా ఆనించి “జూహూ!” అంటూ తెల అడ్డంగా తొటిందింది రాఫ.

★
అను కదిలించి

‘ఓ గొల్ల దగ్గర పాల స్థానండుకొని, పాలను గటగటా తాగాడు!

ఆ తర్వాత, అతడు అడవిలో స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలతో విహరించే షేలాగా, పిల్లన గోవి మోగిస్తూ తన గొల్ల మిత్రుల దగ్గర కెళ్ళిపోయాడు.

ఇతర గొల్లలు తమ పాలను త్రాగనందుకు చిన్నబుచ్చుకున్నారు. వారి కళ్ళవెంట కన్నీరు బొటబొట కారాయి.

2

ఏదేళ్ళకు పూర్వం గోపాలుడు తన యింటికి వచ్చి బిగ్గరగా — “అమ్మా! నాకు ఆ కలేస్తోంది, పాలివ్వ,” అన్నాడు.

అమ్మడు తల్లి యింటిదగ్గర లేడు. తన పొరుగింటావిడ దగ్గర కెళ్ళింది. ఆమె తన కొడుకుని అక్కడికే పిలిచింది. ఆమె చెవిలో — అమ్మాయి! మీ యింటి దగ్గర పాలువుంటే ఓ గ్లాసెక్కివ్వ!” అనడిగింది. కాని, ఆమె నేపాథురాలు పాలివ్వలేదు. ఇది చూచి గోపాలుడు, మండి పడుతూ పల్లనగ్రోవి చేత తీసుకొని గటగటా వెళ్ళిపోయాడు.

తల్లి బాటబాటకన్నీరు కార్చింది.

3

ఆ తర్వాత మరి కొంత కాలం గడిచిపోయింది. ఆదిన్నారి బాలుడు గోపాలుడు తన బంధువుల తల్లి వాడలో కుకొని వెళ్ళి వెళ్ళి.

ఏడుస్తున్నాడు! అతని నోరు తడారి పోయింది. పాల బొట్టు కోసం గిల గిల తన్నుకుంటున్నాడతడు.

ఇంట్లో పాలున్నాయి. కాని, ఇంగ్లీషు డాక్టరు చెప్పిన మందులు కొనేందుకు డబ్బులు లేవు. తల్లి అతణ్ణి తన మందుతున్న గుండె దగ్గరకు లాక్కొని — “గోపాల్! అల్లరి చేయకు నాయనా! పాలు లేవు!” అంది డగ్గుత్తికతో.

కాని, గోపాలునికి ఆమె మాటలలో నమ్మకం కలగలా. అతడు నెమ్మది నెమ్మదిగా, తల్లికి కనపడకుండా లేచి, పాలకుండ దగ్గర కెళ్ళాడు.

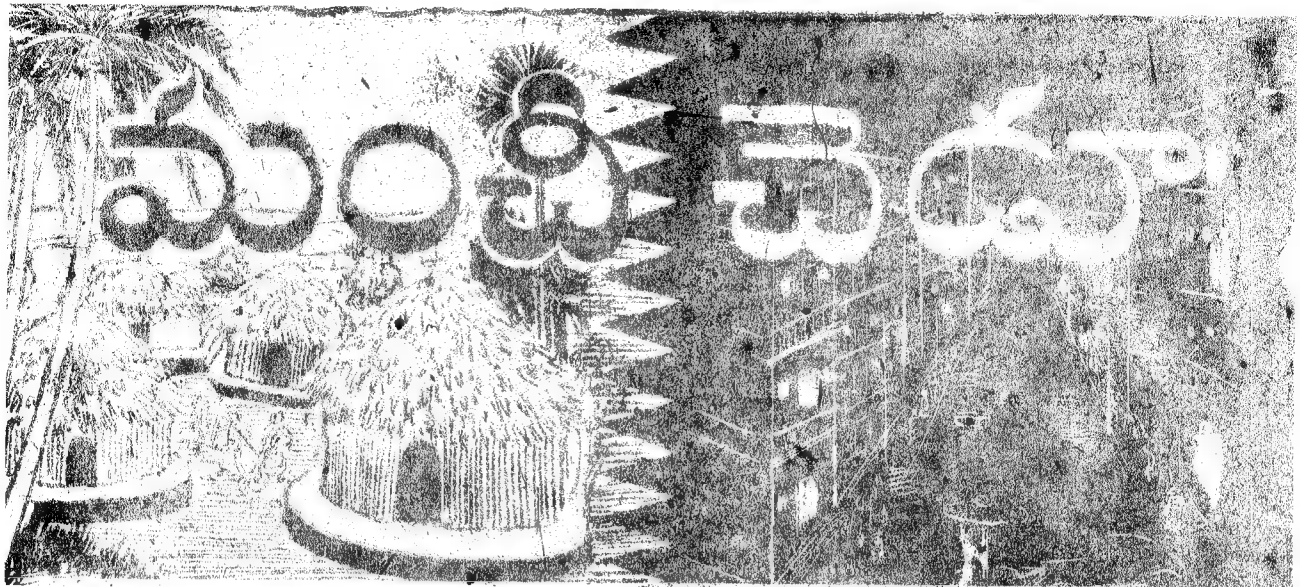
కాని, పాలగ్లాసు నోటి దగ్గర కెళ్ళిపో లేదో తల్లి వచ్చి గ్లాసు లాక్కొని, వాటిని అమ్మకొనికి బహుకు తీసుకెళ్ళింది.

తల్లి తిరిగి వచ్చేటప్పటికి బాగా చికటి పడింది. ఆమె లైట్ స్వీచ్ నొక్కింది. ఆ లైటు కాంతిలో గోపాలు డామె చేతిలోని మందు సీసా చూచాడు.

హృదయం తరుక్కుపోయే ఈ దృశ్యాన్ని చూచి గోపాలుడు తన ముద్దుల మురళిని కిటికీగుండా బయటకు విసిరి పారేశాడు చలనరాతి మీద పడి దొడ్లాడుతూ పెద్ద గొవజ్వుడతడు ఆనాడు.

[హిందీలో సుదర్శన రచనకు ‘మృగ్’ అనువాదం]

★

సిరియస్

3

సుదర్శనం గారి బంగ్లాలోంటి ఇంట్లో, ఒకప్పుడే, నారాల తరబడి కలుసుకోకండా, ఏడనిమిదిమంది నివసించటానికి పీలున్నది. పది ప్రత్యేకమైన గదులు. మాహంతస్తులలో ఉన్నాయి. పని మనుషు లిప్పురున్నారు, వంటవాడున్నాడు; ఎవరి కేం గానాలన్నా, వాళ్ల గదులలోకే అన్నీ వొచ్చి పడతాయి. సుదర్శనం గారి కుటుం బంలో ఆయన గాక, ఆయన భార్య ఆయన మొదటి సంబంధం కూతురూ, ఇద్దరు న్నారు; సుదర్శనం గారి కిద సంబంధం భార్య కుమలమ్మ యువలి; ఆపంబం గా వుంటుంది. కానీ, ఎక్కువగా మాట్లాడే మరిషిగాదు. ఆమె ఆ యింట్లో వుండా లేవో ఆస్పత్రి, నిశ్శబ్దంగా జీవిస్తావుంది.

పద్మకి అంతా విచిత్రంగావుంది; ఆమె యింట్లోకి ఆకుగుప్పెట్టి, ఆయనగుంబ లయినా సుదర్శనం గారు తిప్ప ఇంకెవ్వరూ కనపడలేదు; భోజనాలవగిర ఆయన భార్య వాళ్ల సరసన కూర్చుని భోంచేసిందిగానీ, నోరుతెరిచి మాట్లాడిన పాపాన పోలేదు. పద్మనంక కొర్ర జాలిగా చూసి, హృదయ పూర్వంగా ఒక చిరునవ్వు నవ్వి పూకు నుంది. అంతే. భోజనాలైనాక తిరిగి ఆమె మేనమాన తన గదిలోకే జిగిపోయింది. ఇంతకంటే ఆమె పరిచయం ఆతిథులకి ఆటే కలగలేదు. ఈ వింతపరిస్థితి, సుదర్శ నం గారి కెవరూ కొత్తగా భోచినట్టులేదు. అతి సమాజం అన్నట్టు ఆయన దీన్నే విూ పట్టించుకోనట్లే వంటకాల గుమలమీదా, బెజనాన పట్టుపు జీవనోన్మత్తం నుంచి, తం న్యూపాం లాభాలను నుంచి, ఎవ

తెరిపి లేకండా మాట్లాడుతున్నాడు.

ఈ అన్నిటికే అట్టడుగున, ఈ నిరిసంప దలు, భోగభాగాలకి వెనక, ఆయన మన స్సులో దెవారికి అంచని అగాధాలలో ఒక విపరీతిమైన శోకం, అగ్ని పర్వతం అకుసు లావా ఉకుకుతున్నట్టుగా, వేళ్ళు నా నే వున్నది. మెరికే కళ్ళెకోకుండా కన పడే ఆయన నల్లని రెండు కనుపాపలలోను ఆ విచారం ఎంత దాచినా దాగక ఒక రవ్వ ఆ ప్పవ ప్పడు తొంగిమాడ్డానేవుంది. అయితే, అది ఆయన కుటుంబరహస్యం. దాన్ని ఆయన దాచటం చాలా అవశ్యం; చెప్పకుండామన్నా ఇతరు లెవరూ అర్థం చేసుకోలేకపోవచ్చు.

మధ్యాహ్నం రెండుగుంబలప్పుడు, సుద ర్శనం గారు, వెంకటయ్యగారూ, పద్మ టిఫిన్ తీసుకోటానికి హాల్లో పీలులువేసుకు కూర్చున్నారు. పద్మ తల్లి టిఫిన్ పల ఎక్కడో వుంది.

వెంకటయ్యగారు, రవ్వకేసరి సంసారా, “మీకో ఆమ్మాయి వుండాలి గదూ” అని ప్రశ్నించాడు సుదర్శనం గార్ని. పద్మ అక న్నావుగా, సుదర్శనం గారివేపు చూసింది. ఆయన మేనమాం ఎందుకో గానీ కొంచెం, వికారంగా న్నగా మారిపోయింది. ఒక క్షణం; మరుసటిసే, ఆయన “అబ్బ ఏం చక్కపోయావుంది!” అంటూ, “ఒక్కేయే రాముడూ! ఆ ఫోన్ నయ్యారా” అని పని మనిషిని కేక పెసి, “మా అమ్మాణ్ణా! దానికి సుస్తే గావుంది అన్నయ్యా! తేవ్వంటేదు.” అని ఆ సమస్యను ఎగవగోట్టేశాడు.

ఏమిటిది? ఆ అమ్మాయిని తేవ్వకంకుకు పరిచయం చెయ్యకు ఈయన? ఒక వేళ

“కారడ”

సుస్తేగా వుంటుమత్రం ఆమెను మాస్తే వింటాయింది? అని పద్మ అలోచిస్తోంది.

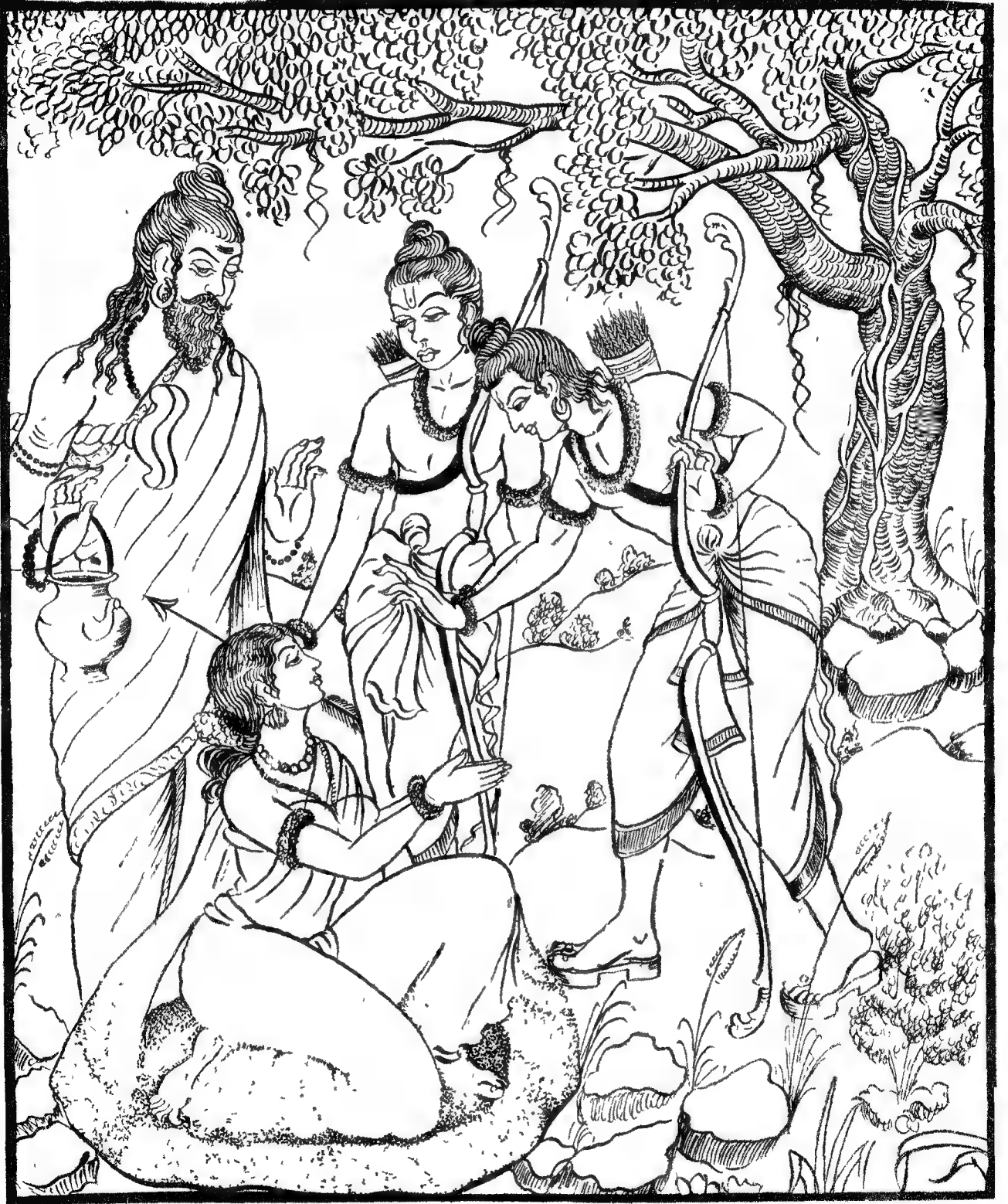
హాల్లో గోడగడియారం నూగుకోట్టింది. పద్మ నుండెలు జల్లుచున్నాయి బయట నెకిలో రిక్తా గంటలు గణగణమన్నాయి. తేడి యోలో ఎవరో మలయూరుత రాగంలో ఒకృతి ఆలాపిస్తున్నారు. పద్మ లేచి, వెళ్ళిపోయింది. సుదర్శనం గారు, “ఉమాం వెళ్ళకమ్మా! ఆయన వచ్చున్నాడు” అన్నాడు. భీదయ్యగార్ని ఎదురువెళ్లి తనకు రావటానికికే తను లేచి, డైబ వాకిలి దగ్గి రకి నెస్తూ, పద్మ సేలవంకా, తప్పిలే కిటి కిల నుండా శోక్తమీదకి చూస్తోంది.

రోడ్డుమీద కుమ్ము కుకులు కుమలుగా వనగాలిలో పాటు లేస్తోంది. మనుషులు తొందర తొందర గా నకుస్తున్నారు. నగరం లోని సందడి ఇప్పుడు వాన ఉప్పుతిమిణే వినపట్టింది, తారస్థాయిలో వినపడుతోంది. రకరకాల వాళ్ళు వెళ్ళున్నారు ఆమె దిక్కి పంపించి. పాడుగు లాచ్చిలవారు, నేరిసిన జుట్టు మమఘుకు; పాడుగాటి గడ్డాలవారు; యోవములు, పన్యాసులు...

సుదర్శనం గారి వెనక, భీదయ్యగారు కొడుకుతో చూస్తూ అలోచికిచిచ్చి, హేలుమ్యు నుండెలు బల్లదగ్గర కుర్చీలో కూర్చుని పద్మనంక చూచునాగాడు.

పద్మ, ఆయన్ని చూడాలని తలతిప్పి అది సమయం చూచుకుండా, ఆమెనంక తీక్షణంగా చూచాడు. జీలింబో, తను కింక మిగిలిన కొలాన్ని ఒకనో ఒకగు గకుపవల్సిన ఆ ఇర్రూ ఆ మాపులో నే ఒకప్పుడేరు, అంచనా వేసుకున్నాడు.

భీదయ్యగారి ఎదిట, వయ్యారంగా యోవ్యనప్రాంగణంలో అప్పుడే ఆకుగు

అహల్యా శాపవిమోచనం

—కె. నాగేశ్వరరావు, వల్లభాపురం.

మంచి - చెడు

పెద్దా, సన్నగా, కొంచెం పొడుగా, ఆకు పచ్చని వాయిదీరీర, వాయిదీరవిక, తొడిగి, నల్లని పొడుగాటి నిగనిగలాడే బట్టి చివర ముదురు ఆకుపచ్చరంగు రిబ్బన్ కట్టి నేలమాపులు చూస్తూ అమాయకురాలైన యిరవై ఏళ్ల యువతి నిలబడివుంది. నిజానికి ఆయన ఉదయంనంచి ఉపహిస్తావున్న రక రకాల రూపాలకు కుడిఎడగా, ఇంకా మిన్నగానూడా వుంది. ఆయన మొహం మీద సంతోష మెరిసిపోయింది.

పద్మ, ఒక్కసారి ముసలై చూసినప్పటికీ, ఆమెకు తన కాబోయే భర్తరూపం ఖచ్చితంగా, మనస్సులో హత్తుకుపోయింది. తలంతా సగం నెరిసి, సగం నెరవక, గతించిష్టయావనాన్ని, వస్త్రావస్త్రావున్న వార్ధక్యాన్ని చూచుతోంది. విశాలమైన సుదురు, పొడుగాటి ముక్కు, ఉబ్బిన బుగ్గలు, స్థిరంగా అగుపించే పెదాలు, నల్లగా తెల్లగా నిగనిగలాడుతున్న మీసం; కళ్ళు అగాధాల్లాగా వున్నాయి వాటిని చూసి, ఆయన ఉద్దేశాలు తెలుసుకోటం ఆసంభవం; కఠిరం ఇంకా సడలలేదు నిల్కులోవతి, నిల్కు

లాల్మీ, జరిలంచు ప్రపంచ వేసుకున్నాడు. అంతా ఉన్నా ఎందుకో నిరాడంబరంగా అగుపిస్తున్నాడు. మంచివాడే నుమా అని పించి, ఆయన్ని చూడగానే ఎవరికైనా ఆల్మీయత కలుగుతుంది.

కానీ పద్మ, మనస్సు అంతర్ముఖంగా, ఇంకా మూర్ఛినిగరించి ఆలోచిస్తున్నది. ఆమెకు, ఈ ఎదురుగావున్న వ్యక్తిమీద, వివిధమైన నిరాదరణగాని కలగలేదు. ఆమె పిచ్చిగా ప్రాపించసాగింది. ఇక పెళ్లి పెట్టా తప్పకపో! తల్లిదండ్రుల దరిద్రానికి తానాక కారణంగా పరిగించటం ఆమె కంఠ మాత్రం ఇచ్చింది. కాకపోతే, ఈయన - ఆ నెరిసిన జుట్టు కాస్త నల్లగా వుండి, మొగంమీద ముడితలులేకండా, ఆ కళ్ళు ఇంకా కొంచెం కొంతవంతంగా, బలంగావుంటే - ఏకైక ప్రభావంవలగాని ఓ పాతిక సంవత్సరాల వయస్సు తగ్గిపోలే - అని అనుకుంటోంది.

"అమ్మాయి, చూశావా, నచ్చిందా చెప్పమ్మా!" అంటున్నాడు సుదర్శనం గారు. ఆమె సిగ్గు, కలవరపాటు ఒక్క

సారి ఆక్రమించుకోగా, అక్కణ్ణించి లోపలికి వెళ్లిపోయింది. అదే ఆమోదనూచకంగా స్వీకరించారు ఉభయపక్షులవారు.

భద్రయ్యగారికి ఇప్పటికే మేనని వేరేచెప్పటం ఎందుకు?

సుదర్శనంగాడు భద్రయ్యగారి పక్కనే కూర్చుని, పద్మతండ్రినిగూడా మధ్యమధ్య ఒక చూపుచూస్తూ, "అమ్మాయికి వొడిటి మీద చిన్నం బంగారం లేదోయ్. నాయం త్రమే బజారుకల్పి నగలూ అదీ కొందామ" అని ఆ వివరాలు చెప్తున్నాడు. వెంకటయ్యగారి కళ్ళు ఆత్మసంతోషంతో పులకాంకితమైనాయి. ఆరు నేలరూపాయల నగలు!

భద్రయ్యగారు విమోచితచలించుకుంటూ, "సరే లేవోయ్! డ్రెస్ లోకి తీసుకుందామేకం పట్టుకురానా వెళ్లి" అన్నాడు.

"రేపు ఇగుపుగాని. మళ్ళీ ఏంపోతావు అక్కడికి, నేను ఇస్తాను" అన్నాడు సుదర్శనం, ఇనప్పటి తాడాలు బోడ్డోనుంచి తీసుకుంటూ లోపలికిపోతూ.

4

భాస్కరావు, పాండురంగ ఇద్దరు, మొగ్గలాజపురంలో ఇంటిముందు దిగారు. అప్పటికి 10 గంటలయింది. మార్గశ్రీతి, త్రిమూర్తి గుహలమీదుగా కఠిరంగా ప్రసరిస్తోంది.

భాస్కరావు పెళ్లిపందిరికి, అడ్డం తర్నీ, ఆ పూట కొత్తగావేసిన ముగ్గు చారల్ని చూస్తూ లోపలికి అడుగుపెట్టాడు. "నేను వెళ్తానోయ్" అని, పదిగజాల దూరం లోనే పాండురంగ తప్పకుని తన ఇంటికి వెలిపోయాడు భాస్కరావు రెండు మెట్లు ఎక్కి వరండాలో అడుగుపెట్టాడు. వరండా వాకిలిగుండా దొడ్డిగుమ్మం వరకూ సరాసరి చక్కగా కనపడుతుంది భారదగిర దానిమట్టం చెట్టుమీద ఎర్రనిపూలు, బావి చప్పాదగిరినీళ్ళు పోసుకుంటున్న తండ్రి కనిపించారు అతనికి. అతని మనస్సు అద్దం లాగు నిర్మలంగావుంది రాగద్వేషాలకు అతని హృదయంలో స్థానంలేదు.

తన ఇంట్లోకి తాను వెళ్ళటానికి అతను, తన ఇరవైరెండేళ్ల జీవితంలోనూ, మొట్టమొదటిసారి జంకాడు; ప్రాణికి ఒక నిమిషం పాటు జంకాడు. అదొక రకం సిగ్గు, జెరుకు మాత్రమే ఆయితే ఇంకా కారణం ఏమిటో అతను ఊహించటానికి ప్రయత్నిస్తూ వరండాదాటి లోపలికెళ్ళాడు. ఎప్పటిమాదిరిగా, ఆయిల్లు అతి ప్రశాంతంగా వుంది. "నాన్నా" అని పిలిచాడు కొంచెం గట్టిగా మధ్య హాలులో నిలబడి.

"భాస్కరం! ఎప్పుడురా రావటం!"

బాధ?

వ్యతిరేకంగా
అనాసిన్
తీసుకోండి

2 దిక్కులుగం
స్కాండ్ మరీయు
32 దిక్కులుగం
దబ్బాండు.

బాధ తలనొప్పి జలుబు మరీయు
జ్వరంనుండి తక్షణం నివారణపొందుటకు

అంటూ భద్రయ్యగారు బోపలికి వచ్చాడు. ఆయన ముఖాన, స్నానంచేసి వస్తున్న గుర్తుగా తడి తుంపరలు అక్కడక్కడా వున్నాయి. కొడుకును అకస్మాత్తుగా చూసిన ఆశ్చర్యం ముఖమంతటా అదరించివుంది.

భాస్కరావు తండ్రి ఆశ్చర్యన్ని గుర్తించి, "నిన్న నేళవలిచ్చారు నాన్నా, వెంటనే బయల్దేరాను ఉత్తరం రాయటానికైనా తీరిక దొరకలేదు" అన్నాడు. తనంతట తను, పెళ్ళివిషయం కదపటం, తండ్రి కేమైనా బాధ కలిగించవచ్చు ననుకున్నాడతను.

భద్రంగారికి ఏమీ తోచటంలేదు. ఎదిగిన కొడుకు. పెళ్ళిసంగతి చెప్పకండా పెట్టకండా చేసుకున్నందు కేమైనా బాధ పడతాడేమో! ఆయన నీళ్ళు నలుసుకున్నాడు. అయినా, కొంత వ్యవధి తీసుకుని, ఆలోచించి, తీరికగా చెప్తే సరిపోతుంది. "లే, లే, నుంచున్నావే? ఆ బట్టలు విప్పి స్నానంచేసిరా, భోంచేద్దాం!" అన్నాడాయన తన ఆందోళన పైకి కనపడకండా దాచి.

భాస్కరావు మానంగా, తన గదిలోకి వెళ్ళాడు అతని గది హాలుకి ఎడం వేపున్నది. గది కిటికీగండా, హాలులోకి చూడవచ్చును భాస్కరావు కనగదిలో టేబుల్ మీద పెట్టున పడేసి, ఒకసారి బయటగా క్యాసవిడిచి, కుర్చీలో కూర్చుని, ఆలోచనలను తిరగవేసుకొంటూ, హాలువేపు కిటికీగండా సూన్యంగా చూడసాగాడు ఇంకా అంతా ఆయోమంగా వుంది; అయినా నాన్న ఈ భాగ్యని కింత దాదనవసరంలేదు. ఆయన పెద్దవాడు ఆలోచించే చేయగలవాడు. ఆయన తన చేసిన పని కింత దావరికం చూపటమేమిటి? చేసికీ?

భాస్కరావు దృష్టి పథంలో ఓ చామన చాయ అమ్మాయి, పాడుగా, ఆకాశ నీలరంగు సిల్కు చీర, రవిక తొడుక్కుని, ఎర్రని రిబ్బను, పాడుగాటి జడ చివరన ముడేసుకుని, ఇతనివేపు కనుకెప్పపాలు కాలంగూసి, కిటికీ అవతలికి వెళ్ళిపోవటం కనిపించింది. తృల్లి పడ్డాడు భాస్కరావు. ఈ మేనా - తన పిన్ని! లేక పెళ్ళికి ఇంటికి వచ్చిన బంధువా?... ఇంత లేతవయస్సుదాన్నా నాన్న పెళ్ళాడినది! ఎంత దారుణం! చాచా అయివుండదు... అతనికి నమ్మకం కలగటం లేదు.

ఎంతో, వాయ్యరంగా, ప్రతి అవయవంలోనూ యావ్వన ప్రాదుర్భవం తొటికిసలాడుతూ, దొడ్లో దానిమృత్యువు లాగే, మెరిసి, మాయమైంది ఆమె. భాస్కరావు, వెంటనే లేచి పొయిదిగిరకొని

హాల్లోకి తొంగిచూశాడు. ఎవరూ కనపడలేదు. నిరాశచేసుకుని, స్నానానికి బయల్దేరాడు, తువ్వలు భుజానవేసుకుని.

స్నానం చేస్తున్నంత సేపూ, గదిలోకొచ్చి దుస్తులు మార్చుకుంటున్నంత సేపూ, అదే చింతన. మళ్ళీ భద్రయ్యగారు కేకేశాడు భోజనానికి. భాస్కరావుకి నిజంగా, చాలా ఆకలివేస్తున్నది. అయినా ఎందుకో గదివిడిచి బైటికిపో బుద్ధికౌవలం లేదు. కనీసం భోజనాల దగ్గరైనా, నాన్న పిన్ని తనకు పరిచయం చెయ్యకపోతాడా అనుకుంటూ అతను, తెల్లని మలుపంచే కట్టుకుని, వొంటిమీద తువ్వలు కప్పుకుని, వంటింటివేపు వెళ్ళాడు. హాలుకి, వంటింటికి మధ్యవున్న పాడుగాటి గదిలో నే భోజనాలు చెయ్యటం అలవాటు. నామూలుగా, రెండు పీటలువేసి, రెండు చెంబులతో నీళ్ళు పెట్టెవున్నాయి. భాస్కరావు, రెండో పీటమీద కూర్చున్నాడు మొదటి పీటమీద భద్రయ్యగారు కూర్చున్నాడు. విస్తళ్ళు వెయ్యటానికి మామూలుగా, భాస్కరావు మేనత్త వచ్చింది; ఆమె చిన్నప్పడే భర్తను పోగొట్టుకుని భద్రయ్యగారింటికి వచ్చేసింది. దాదాపు పదేళ్ళినించి ఇక్కడే ఉంటుంది. ఆమె, భాస్కరావును, కన్నకొడుకులాగే ప్రేమిస్తూ, తల్లిలేని లోటు ఏ కోశానా కనపడనీయకండా, కాపాడుతూ వచ్చింది ఆమె పోలికలన్నీ భద్రయ్యగారికి మల్లేసేవున్నాయి, దాదాపు 40 ఏళ్ళంటాయి.

భాస్కరావు తన మేనత్తయినా, ఏమైనా చెబుతుండేమో అని ఆమెవేపు ఆశగా చూశాడు. కాని ఆమె మాట్లాడకుండా వడ్డిస్తోంది ఒకటి తర్వాత ఒకటిగా తండ్రి కొడుకులిద్దరూ మానంగా భోంచేస్తున్నారు - అవసరమై లేసంజ్జలతోలే సరిపెట్టుకుంటూ.

భద్రయ్యగారి కెందుకో తన కొత్త భార్యని, తన కొడుక్కు పరిచయం చెయ్యటానికి, ఇంకా వ్యవధికావాలనిపిస్తోంది. కారణం ఆయనకే తెలియటం లేదు.

భాస్కరావుకు వూహాపథంలో సృష్టించుకున్న పిన్నిమీద, గౌరవం క్షణక్షణం పెరుగుతూ వుంది అతని జ్ఞాపకాల మధ్య తల్లిరూపం, పిన్నిరూపం కలగలుపుగా కనపడుతున్నాయి నాటికి పక్కన, ఇందాక చూసిన అమ్మాయి రూపంగాడా వుంది. అయితే, ఆమెపిన్ని - అని అతను అంత సులభంగా అంగీకరించలేక పోతున్నాడు. కారణం? అతని ఊహల్లో అతని గౌరవాన్ని పొందిన రూపం వేరు; ఈ అమ్మాయిరూపం వేరు తన ఇల్లలు బ్రతికి ఖంటే ఆమె ఇంకా ఖంపెద

అమృతమువంటి
అనంగప్రభాయాకుతి

మందరమైన యావ్వనానికి ప్రకాశవంతమైన తేజస్సుకు ఉత్తమమైనది. రాత్రువున గట్టికరదీ వృద్ధిచేయును. విలపితకచెందిన నరముంకు కత్తిపి, వటుత్తమును చేకూర్చును. ముఖమైన దాంత్యజీవితమునకు ఉత్తరవాదముగలనంటివి 30 మాత్రలు. 10, 15 మాత్రలు. 5.

మదనమంజరి షార్మసీ
184, వెనాటాడు రోడ్డు మద్రాసు-1.
జీవవాద-శ్రీవివాన మెడికల్ సోషల్-పార్కులో,
రాజమండ్రి-ఈశ్వరరావు స్క్వికో మెయిన్ రోడ్డు
వెల్దూరు- అర్యన్ షార్మసీ-బంకురోడ్డు
ఇతర కేంద్రాలలో ఏకెంట్లుకావాలి

ఆతి మూత్ర వ్యాధి వారం రోజులలో నెమ్మదించును

మూత్రములో అధికముగ షక్కరపోవుట
అతిమూత్రవ్యాధిఅంటారు. (Diabetes)

ఇది యంత ఉపద్రవకరమైన వ్యాధి అంటే. దీని పాలవడినవారు ఆరోజు కారోజు మృత్యువును ఆనన్యమౌతుంటారు. దీనికి దాక్షిణ్య ఇన్సులిన్ ఇన్ జెక్షన్ మాత్రమే కనిపెట్టారు. వాటివల్ల వ్యాధి పూర్తిగా నయం కానేకాదు ఇన్ జెక్షన్ గుణము వున్నంతకాలము మాత్రం షక్కర తాత్కాలికంగా నిలిచిపోతుంది ఈజిప్టు లండన్ లో ముఖ్యమైనది రాహం. ఆకలి, తరచుగా షక్కరతో మూత్రము విడుదల వేడలము. దురద మొదలైనవి ఈ వ్యాధి ముదిరితే రాదవుండు, తురుపులు, కంటిపొర ఇతర దిక్కులు సంభవించును వీనస్ ఛార్మస్ అధునిక శాస్త్రంలో అద్భుతమైన చికిత్స, దీన్ని వాడటం వల్ల వేసకు వేలమంది మృత్యుముఖంనుండి విడుదలవర్తారు. దీన్ని వాడితే రెండవ లేక మూడవ రోజునుండే మూత్రములో షక్కర తగ్గించి అత్యధికమాత్రము గూడ నివారిస్తుంది. మూడు రోజుల తరువాత మీకు బాగా తేలికయిస్తుంది. దీనికి ఎత్తం చేదు ఇన్ జెక్షన్లు అవసరం లేదు. ఇంగ్లీషులో వివరములుగల షక్కర పత్రానికి వ్రాయండి ఉచితంగా పంపుతాము.

■ విక్లం ఐస్టి ఖరీదు రు. 12-0 చ
ష్యాకింగు పోస్టేజి ఉచితము
వీనస్ రిసెర్చి లేబరేటరీ,
పోస్టుబాక్సు నం. 587, కలకత్తా (A. P. W)

★ మంచి - చెడ్డా ★

తీసుకుని, వాన్నతో చెప్పి వెళ్లిపోయాడు బయటకి.

5

ఈ పరిస్థితి, తండ్రి కొడుకులు ఉభయంకీ దుర్బరంగా వుంది. వాళ్ళకే అర్థం కాని, ఒకరకం ఆందోళన, వాళ్ళల్లో పెరిగి పోతోంది. “ఎప్పుడు చెబితే మంచిద”ని తండ్రి “ఎప్పుడు చెబుతాడా” అని కొడుకు నిరీక్షిస్తున్నారట.

భాస్కరావు, భోజనం, పూర్వమునాక మళ్ళీ తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. తనం తట తనే తండ్రిని “పిన్ని ఏదీనాన్నా” అని అడగటానికి అతనికి ధైర్యం చాలటంలేదు. అతను గదిలో కూర్చుని, తన ప్రయాణపు పెట్టి ఊడదీసి, ఇండాక తాను వెళ్ళికి బహు మతికోసం కొన్న చీర పంచెల చావు అన్నిటికీ మిన్నగా తాను ఉభయంకీ ఇవ్వ దల్చిన కృష్ణవిగ్రహాన్ని తీసి బయట పెట్టాడు. ఆ కృష్ణవిగ్రహం పింగాణీది. ముద్దుగా పారాడుతున్న బాల కృష్ణుని బొమ్మ అది. అతాకి మైన చిరునవ్వు ఆ చిన్నికృష్ణుని మొహంమీద లీలగా మెరుస్తోంది.

అసలంతవరకూ వెళ్ళిపసకై రాలేదు గదా, పిటిని నాన్నకి పిన్నికి బహుకరించే దప్పడు? నాన్న పిటిని చూసి ఏమనుకుంటాడా! ‘ఎట్లా తెలిసింది నీకు’ అని అడుగుతాడేమో! అని పరిపరివిధాల ఆలోచిస్తున్నాడు భాస్కరావు.

భాస్కరావు ఇక ఈ ఆలోచనలని ఆట్రేసేపు భరించలేక, గదిలో మంచం వాల్చుకుని పడుకున్నాడు ఓ కునుకు తీదా మనుకుని యెండాకాలం కావటంచేత గదిలో విపరీతంగా వుక్కపోస్తోంది తోచుచైపుకిటికీ గొసుంచి, వచ్చనివడగాలిపిస్తోంది.

కుప్ప ★ బొలి

తగ్గరా మేహమచ్చలు, నెగ, సవాయి వ్యాధులకు, గ్యాగంటి చికిత్స, క్యాటలాగు ఉచితం. జి. వి. రెడ్డి అండ్ కో., (రిజిస్టర్డ్) “భాస్కరాశ్రమము” గోపాలపురం. (కూర్చుగోదావరి)

నవుంసక తైలం

అంగనరములు బలపానతయెంది చిన్నదైన తిరిగి యధాప్రకారమై పూర్తి సౌఖ్యమును అనుభవించుటకు 48 ఏండ్ల ప్రఖ్యాతి యెందిన గ్యాగంటి మందు. 1 పీసా రూ 10/-లు. వి. పి. రూ 1-4-0 కావలసినవారు రూ. 1/4 ముందుగా పంపేడి. డా॥ రత్నం సన్ను మెడికల్ హాల్, మలక చేటబిల్డింగ్స్, హైదరాబాదు-(దక్షిణ)

ఆకిటికిలోనుంచి పచ్చని వేపచెట్టు గాలికి దెయ్యం వూగినట్టు వూగుతోంది. భాస్కరావు మొహంమీద నిద్ర మగతలు ఆవరిస్తున్నాయి. ఆ మగతలోనే మొదట తల్లి, ఆతర్వాత ఆస్థానంలోనే ఇంకో విచిత్ర రూపం కనిపించాయి. ఈ కొత్త రూపం యావ్వనప్రాయంలోనూ, ఆమె అత్యనడి వయస్సులోనూ ఉంది; ఆమె హృదయం వాత్సల్యప్రపూర్ణంగా, కఠిరం కోమలంగా కనిపిస్తున్నాయి;...

భాస్కరావు గాథ నిద్రలో పడి పోయాడు. అతడికి కలలులేని సుమప్రాయస్థ వచ్చేసింది. నిద్ర చేసేసరికి రిగంట లవుతుంది. దునులు సరిచేసుకుని, బైటికి వచ్చాడు. దొడ్లోకి వెళ్ళి మొహం కడుక్కుని హాల్లోకి వచ్చేసరికి, తండ్రి అక్కడ పడకకుర్చీలో కూర్చునివున్నాడు; ఆయనముందు టేబిల్ మీద రెండుకప్పులలో కాఫీ, వేడివేడిగా పాకలు కక్కుతూ సిద్ధంగా వుంది. కొడుకుతోపాటు కలిసి తాగుదామని కూర్చున్నట్టున్నాడాయన.

“ఇటు కూర్చోబాబూ” అని ఆప్యాయంగా పిలిచి తనపక్కనే కూర్చో బెట్టుకున్నాడు భాస్కరావును. భాస్కరావు ఇంకా నిరీక్షిస్తున్నాడు, తండ్రి పిన్నిని పరిచయం చేసే ఘడియకోసం. “కాఫీ తీసుకో నాయనా” అన్నాడాయన భాస్కరావు మాట్లాడకుండా, కాఫీ చప్పరిస్తూ కనిపిస్తున్నంతమేర చుట్టూ చూస్తూన్నాడు. అవే పరిచయమైన తెల్లని గోడలు; వాటినిండా వరసగా రకరకాల పటాలు. హాలు రెండువేపులా రెండేసి గదులు; ఆకు పచ్చని రంగుపూసిన తలుపులు. నూటిగా దొడ్లో దానిమీదెట్టు - ఎర్రనిపూలు. భోజనాల గదిలో మేసలై కూర్చుని కుంపటి విసురుతోంది. విదోహండుతోంది గావున, మంచి నెయ్యి వాసన ఘుమఘుమలాడుతో, నోరూరిస్తోంది.

కాఫీ తాగటంఅయినాక భద్రయ్యగారు ఇనప్పైతై తాళాలు కొడుకుచేతికిస్తూ, “నాన్నా, పెట్టిలో ఆగువేల రూపాయలు కట్టకట్టి వుంచాను. మూడో సార్లుగలో - పట్టుకెల్లి సుదర్శనం మామయ్యకిచ్చిరా. వస్తూవస్తూ, దుర్గగుడికిపోయి, విఘాతీ, కుంకుమ పట్టుకురా. ఇవ్వాళే శుక్రవారం కదూ? మనవేరూ, గోత్రం చెప్పి సహస్రార్చన చేయించు. మరిచిపోకు” అన్నాడు లాలనగా. భాస్కరావు, లేచాడు. ఇనప్పైతై అతని గది కెదురుగావున్న గదిలో వుంటుంది. పదినిమిషాలకల్లా అతడు వైకం

వెళ్ళినాటి మొదటి రాతే భద్రయ్య గారికి పరీక్షగా పరీక్షించింది. రాత్రి పన్నెండు దాటింది; బంధువు లందరూ ఎక్కడివారక్కడ నిద్రతూగుతూ ఎక్కడ బడితే అక్కడ పడి నిద్రపోతున్నారు ఒక మూల ఫలహారాల్ని పిల్లి భక్షిస్తోంది. ఎలక్ట్రిక్ దీపాలన్నీ జాజ్వల్యమానం గా వెలుగుతున్నాయి. ఎవరో ఒకరిద్దరు ముతైదువులు మాత్రం మేల్కొని వెళ్ళికుతున్న కార్యం గదిలో ప్రవేశ పెట్టే పవిత్ర కార్యక్రమంలో నిమగ్నలై వున్నారు. భద్రయ్యగారు, సుదర్శనం గారు ఇంకో ముసలాయనా వత్సకుంటూ విదోమాట్లాడుకుంటున్నారు. పెక్కిమాట్లాడు తున్నాడన్నమాటేగాని భద్రయ్యగారు ఇంకో పదినిమిషాలలో కలుసుకోబోతున్న వధువుకురించే ఆలోచిస్తున్నాడు. జీవితంలో రెండోతడవ, మొదటిరాత్రి లభించింది అద్భుతవశాన అది మనసార అనుభవించటానికి సిద్ధపడుతున్నాడాయన.

ఒక ముతైదువ, నడివయస్సుగలదే, కాస్త లజ్జ అభినయిస్తూ వాళ్ళు కూర్చున్నచోటికి వచ్చి, “పిలుస్తున్నారు” అంది గోడమీద పరాలకేసి చూస్తూ.

సుదర్శనంగారు తన స్నేహితుని చెయ్యి గిల్లి “వళ్ళవోయ్, వెళ్ళికుతురు తొందర పడతోంది!” అన్నాడు. భద్రయ్యగారు మెల్లిగా లేచి సుదర్శనంకేసి ఒకసారి అయోమయంగా చూసి ఆ ముతైదువను అనుసరించాడు. ఇనప్పైతైగదికి పక్కనే వున్నగది పడకగదిగా అలంకరించబడింది. భద్రయ్యగారు గుండె కలకత్తా మెయిల్ వేగంలో స్పందిస్తూవుండగా మానంగా గదిలో ప్రవేశించాడు. తలుపు బయట గొళెం పెట్టారు పెద్ద ముతైదువలు. భద్రయ్యగారు పద నిమిషాలపాటు అలాగే తలుపుకొనుకుని నిలబడి పోయాడు. ఆయన వాళ్ళంతా ఎందుకోగాని చెబుట పోసింది. కాబట్టి వణికిపోయినై ఆయన ఒకసారి తన ధైర్యాన్ని పూర్వస్మృతుల బలంతోకూడ దీసుకుని గదిఅంతా కలయజూశాడు. ఆగది ఆయన సంవత్సరాలతరబడిగా రోజూ వస్తున్నదే. అయినా అదంతా కొత్తిగా వింతగా వుందిప్పుడు ఆయనదృష్టికి పెద్దపట్టెమంచం; దానిమీద తెల్లని మల్లెవువ్వులాంటిపరుపూ, ఎర్రటి అంచుకుట్టిన నల్లని వల్వెపట్ దిండ్ల; మూడువేపులా వేళ్ళాడుతూ ఒకవేపు పైకి తీసి వుంచిన తెల్లని దోమతెర. మంచం

కాళ్ళకట్టన పద్మ తలంచుకుని నిలబడి వుంది; ఒక చేత్తో దోమతెరచటం పట్టుకుని రెండో చేయ్యి మంచానికి ఆనించి నిశ్చలంగా నిలబడి వుంది. భద్రయ్యగారు తలుపు దగ్గరనుంచి కదలేస్తే లేదు.

మంచంతలాపున ఫలహారాల పళ్లెంనిండా లగ్నూ అరికెలు పాలకోనా పెట్టివున్నాయి. భద్రయ్యగారు వాటివంక విరక్తిగాచూస్తున్నాడు. పెళ్ళికొడుకున్నవాడు కోర్కెల నాటిరాత్రి వీటిలో సగమేనా తానుతిన కొంత పెళ్ళాని కివ్వాలి. కాని - తను వాటిని తినగలడా? సంవత్సరక్రితం తాను దారుణమైన కడుపు నొప్పితో బాధపడి డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్ళింది లగాయతు రెండు లూలటా ఖేలిక గా భోజనం కాఫీనీళ్లు తప్ప ఇంకేమీ తినలేకుండావున్నాడు అదియినా వేళకి భోంచెయ్యాలి. లేకపోతే అరగదు. మైగా. భద్రయ్యగారికి తాను రోజూ రాత్రి పడుకునే ముందు తాగవల్సిన ఆ వుప్పునిమందు జ్ఞాపకానికి వచ్చింది పెళ్ళి సందట్లో మరిచిపోయాడు. అదతాగకపోతే తెల్లారకట్టకట్లా కడుపు నెప్పి ఆరంభిస్తుంది. ఆ మండు కూడా మంచంతలాపున అలమారాలోనే వుండాలి. అది తాగకుండా వుండి ఆ కడుపు నెప్పి భరించటం విపరీతి లోనూ అసంభవం అపవేకం కూడాను.

గది అంతటా నిన్నుగాక మొన్న నీలం రంగునున్న కొట్టించాడు. గదిలో వెలుగు తున్న ఎలక్ట్రిక్ బల్బుకూడా అదే రంగుని వేయించాడు. అందువల్ల నేకాబోలు వెన్నెల ప్రసరిస్తున్నట్లు భ్రమ కలిగిస్తోంది అక్కడి వెలుగు దానికి తోడు పెళ్ళికూతురి తలలా విచ్చిన మల్లెలాలమైకంగొట్టే కమ్మని వాస నలు, ఫలహారపు బల్లమీది సాంబ్రాణి వత్తుల పొగలు కలిసే భద్రయ్యగారికి నిద్ర వచ్చేట్లు చేస్తున్నాయి. ఆయన ఇలాంటి వాతావరణం మరిచి ఏమిమిది సంవత్సరాలైనా అయివుంటుంది తోట వేపు తెరిచివున్న కిటికీ గుండా లోపలికి ధారాళంగావస్తున్న గాలికి పందిరిమంచం దోమతెరా పెళ్ళికూతురి పైట చెంగూ కదులున్నాయి.

భద్రయ్యగారు రెండడుగులు వేశాడు మంచం వేపుకే. తన శక్తిసంతా కూడినకు కుంటున్నాడాయన నిజానికి ఆయనకు శరీర దార్ధ్యం ఇంకా సహిష్ణులేదు. కాని ఈ ఊణాన ఆ శక్తిసంతా ఏమెపోయిందో ఆయనకే అర్థం కావలసిలేదు ఆయనలో అట్లా చెయ్యాలి, ఇట్లా వుండాలి అన్న కోర్కెలు బలీయంగానే వున్నాయి కాని వాటి ప్రోద్బలంవల్ల ఆయన సొంలలో రావల్సిన బిగువు అణుమాల్చివున్నా రావలం లేదు ఆయనరక్తం చల్లబడిపోతోంది ఊణాకా నికే మెదడుమాత్రం విపరీతంగా పని

చేస్తోంది. దాని లయకు సరైన స్థాయిలో హృదయంకూడా స్పందిస్తోంది దారుణంగా.

ఆయన సరాసరి మంచం తలాపుకి వెళ్లి గోడకివున్న అల్మారా తలుపులు తెరిచాడు. అందులోంచి తన మందుసీసా తీసి దొంగకు మల్లే కొంత ఆందోళన పడుతూనే నిదానంగా ఒక మోతాడు మందు నోట్లో పోసుకున్నాడు; అప్పటికి ఆయన మనస్సు సంతృప్తిపడింది. నోరేమా వుప్పుగావుంది గుక్కెడు మంచినీళ్ళు తాగాలి నీళ్ళు ఎక్కడవున్నాయో! భద్రయ్యగారి మెదడులో ఒక ఆలోచన మెరిసింది; పెళ్ళి కూతుర్ని సంబోధించి మంచినీళ్ళు తెచ్చుంటే? రెండు నిమిషాలు తలపటాయించాక మంచం తలాపునించి నాలుగు అడుగులు కాళ్ళకట్టవేపు జరిగి మెల్లగా, “కాసిని మంచినీళ్ళు కావాలి” అన్నాడు ఎట్లాగో తెలిసింది. అదియినా—ఆమె వేపు చూడకండా తెరిచివుంచిన అలమారా కేసి చూస్తూ

పద్మ కదిలింది; చుట్టూ చూసింది. ఫలహారాల పళ్లెంవున్న బల్లమీద కంచు మర చెంబు నిండా మంచినీళ్ళు వుంచారు ముత్తైదువులు; ఆమె మెల్లగా నడిచివెళ్ళి ఓ గ్లాసెడు మంచినీళ్ళు వొందుకొచ్చి భర్తకి అందించింది, నేలమాపులు చూస్తూ. ఇందాకణ్ణించీ ఆమె తన భర్త ప్రతి కదలికనూ ఓరగంటితో గమనిస్తూ వేపుంది.

భద్రయ్యగారు ఆమె చేతిలోగ్లాసు అందుకుంటూ ఎడం చేత్తో ఆమె రెండో చేతిని లాలనగా పట్టుకున్నాడు. ఆమె స్వర్ణ చల్లగావుంది. అటువంటి రాత్రివేళ యౌవనవతియైన స్త్రీ స్వర్ణ కలిగిందగల ఏ వుద్రేకమూ చలనమూ ఆయనకి కలగలేదు; నోటి వుప్పుదనం వేధిస్తూవుండడం వల్ల ఆయన రెండుగుక్కల నీళ్ళు నోట్లో పోసుకుని మింగి మంచంమీద కూర్చున్నాడు. ఆయన చేతిమండి ఆమె చెయ్యి జారిపోయింది. పద్మ ఎక్కడ నుంచుందో అక్కడే కిలావిగ్రహంలా నిలబడివుంది తల వొంచుకుని కోర్కెలు ప్రోత్సహిస్తూ వుంటే మళ్ళీ ఓసారి ఆ యువతిని ఆపాద మస్థకం చూశాడాయన ధైర్యం చేసి మల్లెపువ్వులాంటి తెల్లని చీర; జరి అంచు. లేత గులాబీరంగు రవికె; నల్లని పాములాంటి పొడుగాటి జడ. మల్లెపూల చెండు, నల్లని ఆకాశంలో చంద్రుడులాగా కనిపిస్తోంది. వొంచుకున్న తల కుడివైపు మృదువైన, బుగ్గపన్నుగా కొనతేలివచ్చిన గడ్డం. వాలిన బరువైన కమరెప్పులు. బుగ్గమీద ఒకటి రెండు జున్ను వుంగరాలు కిటికీ గాలికి వూగుతున్నాయి.

భద్రయ్యగారు తిరిగి చెయ్యిచాచి ఆమెని

దగ్గరికి లాగాడు కదలలేదామె. వెనుగు లాడింది. భద్రయ్యగారికి ధైర్యం సహిష్ణు పోయింది. కళ్ళు నిద్రలేమితో అనుభవానికి అనర్థమన్నట్టుగా బిగువు తగ్గిన శరీరంతో ఆయనకి విరక్తి కలుగుతోంది. ఆయన చేతిలో నలుగుతున్న ఆమె పొడవైన వేళ్ళు అగ్నిలాగా మండవల్సిందిపోయి జడ పదార్థంలాగా మంచుగడ్డలా వున్నాయి. భద్రయ్యగారికి కళ్ళు మండుతున్నాయి. ఎంత కూడవకున్నా బలవంతంగా స్నేహితులు తినిపించిన రాత్రి భోజనం నిద్రకు మరింత ప్రోద్బలమిచ్చింది మోతాడు మించిన బలమైన విందుభోజనం, చారెడు కమ్మని నెయ్యి, పల్నా! కడుపులో బరువుగా చేవుతున్నట్టువున్నది భరించలేకపోతున్నాడు నిద్రాగ్రహి మెల్లగా ఆయన్ని అతి ప్రేమగా, తన ప్రవాంతిమైన వాడిలోకి లాక్కుంటూంది ఆయన మెల్లగా పసిపిల్లావాడిలా, ఒక చేతితో భాగ్య చెయ్యి ఇంకొక గట్టి నోట్ల పట్టుకునే, కాళ్ళకట్టడిండుకు ఆనుకుని గాఢ నిద్రలో పడిపోయాడతా.

పద్మ మెల్లగా తన కెయ్యి విశిషించుకుని చల్లగా రెండడుగులు ఒంగి సేలవాడ చెంబు పర్చుకుని పడుకుంది ఆమె మనస్సు నిర్మలంగా కూనయ్యగా వుండటం నేటి నేగామోలు, మరొక విధునిమిషాలలో ఆమె కూడా నిద్రలో పడిపోయింది; ఆమె ఈ మెకంలో తన భర్త తిరిగి యౌవనం నల్లు, నెరిసిన తల నల్లబడ్డట్టు, అతినిచేతి; తిరిగి బలం సమకూగుతున్నట్టు, ముగం మీద వయస్సు ముద్రించిన చుడతలను చూచుమె అన్నానే వచ్చీరాని మీసం, అమాలుకల్పం వెలిబుచ్చే నున్నని ముచామూ - తనను నిగి కాగిలిలో వ్రాపిరాడికండా చేసినట్లూ కలకంట్లోంది తెల్లారకట్ట మనకే వెలుగుతో పాటే తలుపుతీసి లోపలికి తొంగిచూసి పెళ్ళికూతుర్ని తీసుకొట్టటానికి వచ్చిన ముత్తైదువుకు, మంచం కాళ్ళకట్ట తలపెట్టుకుని గురక పెట్టి నిద్రపోతున్న భద్రయ్యగారు, నేలమీద అనియతంగా నిద్ర పోతున్న పద్మా కనిపించారు.

సుదర్శనంగారికి సైకం ఇచ్చి, దుర్గనుడికి వెళ్లి పూజచేయించి ప్రసాదం తీసుకునితిరిగి వచ్చేసరికి భోస్కరావుకే ఎనిమిది గంటల రాత్రియింది. కమ్మని ప్రయోదశి వస్తూ లగవర్నర్ పేట నెండుగుణానూ, గోడ మీదనూ, పొదిరనం బుల్లుల అతి నీలి కాంతులతో కలిసి, పల్లనగల్గే వుంది విజయవాడ. అతను కూడాగాగా కలవను కుంటూవీధి తర్వాత వీధిగానడుస్తూ బందరు

★ మంచి - చెడ్డ ★

రోడ్డుమీదికి వచ్చాడు. అన్నీ కొట్టు - ఎక్కడ చూసా జనం కిటకిటలాడు తున్నారు ఎవరిదృష్టి వారిది, ఎవరి పని వారిదిగా వుంది. ఎవరుగాని ఇంకొకరి విషయం పట్టించుకోరు. ఎనిమిది గంటలు కాస్తున్నా కాఫీహోటళ్ళల్లో జనం కిటకిటలాడుతూనే వున్నారు

భాస్కరావు ఇదంతా, పరధ్యానంగా చూస్తూ మొగలాజపురం వచ్చాడు. ఇంట్లో ఎల్లొక్క దీపపు కాంతివంతమైన వెలుగులో హోలుమధ్య తనమేనత్త, ఇంకో నలుగురు ముత్తైదువులూ, ఓ అమ్మాయి కూర్చుని వున్నారు. పూలు గుచ్చుతున్నారు మాట్లాడుకుంటూ, నాన్న ఎక్కడా కనిపడలేదు ఆ అమ్మాయి మధ్యాహ్నం తన కొక రూణంపాటు కనిపించి మాయమైన వ్యక్తి. భాస్కరావు వెనక్కి తగ్గుదాం అని ఆలోచిస్తూ వుండగానే మేనత్త కేకేసింది: "ఎక్కడికి పోతున్నావురా!" రా ఇట్లా విభూతి, కుంకుమ, ప్రసాదం ఇలా ఇయ్యి. విసిన్నీ బొట్టు పెట్టుకుంటుంది అని అయ్యాచితంగా విన్నీని అతనికి అకస్మాత్తుగా పరిచయం చేసింది

పద్మ తల్లితిరెండు నిమిషంపాటు - తొందరపాటుతోనే తన కొడుకును - అంటేగా! - చూసి చచ్చిన తలొంచుకుంది. భాస్కరావు నిదానంగా ఆమె వంక చూశాడు అతని మనోనేత్రం ముందు ఇందాకటి దాకా, చీలించుకుని పూజ చేస్తున్న విగ్రహం అకస్మాత్తుగా చెరిగి పోయి, అస్థానే ఈ కొత్త రూపాన్ని ప్రతిష్ఠించు కోల్పి వచ్చింది. అయితే అదే గౌరవం, అదే వాత్సల్యం, అదే భక్తి భావం కలిగి యితనికి.

పద్మకి సుక్కనిమిషం అంతా అయోమయంగా తోచింది. తాను రాత్రి కలలో చూసిన భద్రయ్యగారి యావనరూపం ఇదే! భద్రయ్యగారు 'అబ్బాయి వస్తాడు' అన్నప్పుడు ఆమె పది, పన్నెండేళ్ళ అల్లరి స్వభావం పోసింది వాడికి చక్కగా నీళ్ళుపోసి తలదువ్వి బొట్టు పెట్టి, తనకు ఆదినించి తిమ్మడు లేనిలోటు తీర్చుకుంటూ వుండవచ్చునుకుంది. పది ఏళ్ళకు రాదు ఇంట్లో ఉంటే ఇక అల్లరికి ఆగానికి అంతం డదు. తనకు బాదుపావటానికి లోటుండదు. కాని ఆ ప్రావాలన్నీ ఈజ్జాన పటాపంచలైనాయి మధ్యాహ్నం ఆగదిలో పడుకుని వున్న ఇతన్ని చూసి ఎవరో అనుకుంది. చివరికిప్పుడతనే తన సవిత్ర కొడుకు అని నిర్ధారణ వంది. పగలల్లా తను మేడ దిగనే

లేదు. మేడమీద తనగదిలోనే తన కెంతో ప్రశాంతంగా వుంది

"ఇవిగో - పిన్నీ కుంకుమ, పూలు" అంటూ భాస్కరావు చాలా సమాజంగా తన చేతిలోపాటాలు ఆమెమందు పెట్టాడు. అతనికళ్ళల్లో ఎంతో సమృద్ధి, జాలి కలగలుపుగా కనిపిస్తున్నాయి.

భద్రయ్యగారుచేసిన ఏర్పాటే ఇది. ఆయన పరోక్షాన ఈ సమావేశంబహాయి, పెళ్ళి వివరం కొడుక్కు తెలిసిపోతే, వాడు దీనికి ఎట్లాంటి ప్రత్యుత్తరం చెబుతాడో తెలిస్తే, అతర్వాత తన స్వయంగావచ్చి కలుసుకోవచ్చు. అట్లాగే ఆయన గబగబ మేడమెట్లు దిగివచ్చి, హాలుచివర నుంచున్నాడు. "అబ్బాయి - ఇటురా. నీతో - చెప్పడం..." అగిపోయాడు ఆయన. ఆ వాక్యాన్ని ఎట్లా పూర్తి చెయ్యాలిందీ తోచలేదాయనకి.

"తెలుసులేనాన్నా నాకు. పొద్దున బండి దిగివస్తూంటే పాండు చెప్పాడూలే" అంటూ భాస్కరం తండ్రిదగ్గరికి వెళ్లాడు. భద్రయ్యగారికి గుండె బరువు తగ్గినట్లు అనిపించింది. పద్మ మెట్లకమీట్లు పట్టుకుని నిలబడింది. అసందిగా కొడుకువంక చూస్తున్న తన భర్తనీ, భర్తపాలికలు పుణికి పుచ్చుకున్న భాస్కరావునీ మారిమారి చూడసాగింది వింతగా. ఎవరో తనను దగాచేశారనుకుంది ఒకక్షణం; ఇంకో విమిషానికల్లా ఆమె అయోమయంలో పడిపోయింది. ఆమెకి తెలియకుండానే లోలోన ఒక ఉద్వేగం అగ్నికణలారగుల్కొంది

భాస్కరావు తండ్రితో "ఇప్పుడే వస్తాను నాన్నా" అని చెప్పేసి, తన గది లోకిపెళ్ళి వధూవరులకని బహుమతిగా పట్టుకొచ్చిన చీర, పంచెలచావు, కృష్ణ విగ్రహం తీసుకొచ్చాడు. ఈలోగా భద్రయ్యగారు హాలుమధ్యకివచ్చి ఓకర్చీలో కూర్చున్నాడు భాస్కరావు స్వతంత్రంగా "పిన్నీ" ఇటొచ్చి నుల్పొంది. ఇద్దరూ పిట్టితనంకోవాలి" అన్నాడు చనువుగా. పద్మ సిగ్గుతోలేచి నిదానంగా యంత్రబాలితవలె నడిచివచ్చి భర్త పక్కన అడుగుదూరంలో నిల్చుంది. భాస్కరావు మొదట పంచెలచావు నాన్నకిచ్చి, తర్వాత చీర, రవికగడ్డ పిన్నికిచ్చాడు. చివరికి పారాజే కృష్ణుడి విగ్రహాన్ని పిన్నికి ఇచ్చాడు. ఎంటనే నాన్నకి పిన్నికి నమస్కరించాడు. భద్రయ్యగారు నవ్వుకున్నాడు.

పద్మ తన బహుమతులవంక చూసింది.

ఒక హాల్సీవుడ్ సినిమాతార తన చిన్నకుమార్తెకు తన కొత్త భర్తను పరిచయం చేస్తూ "ఈయన మీ కొత్త నాన్న నమస్కారం పెట్టు," అంది. "అలాగా. నమస్కారం కొత్త నాన్నగారూ! నా ఆటో గ్రాఫ్ ఫున్ కంలో ఇంకొక్క పేజీయే మిగిలింది. సంతకం పెట్టరా?" అని ఆపిల్ల అడిగింది.

తనకెంతో ఇష్టమైన కనకాంబరం రంగు కోయంబత్తూర్ చీర. ఎర్రనిబార్డర్. రవికగడ్డగూడా అదే రంగు. తన మనస్సు పెట్టా తెలుసుకున్నా డీయవకుడు! ఆ బొమ్మ! ఎంతో అందంగావుంది! అయితే ఆ బహుమతి వుడ్డేకేం?... ఆమె గుండెలు ఝల్లుమన్నాయి ఆమె లేచి నిలబడి తనవేపు చూస్తున్న భాస్కరావును ఓరగంటితో ఒకమారు చూసింది. వీనో గాణిగింది. గిరుక్కున తిరిగి, తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. ఆమె కళ్ళల్లో అప్రయత్నంగా ఆశ్రువులు కనిపించాయి, రెండు ముత్యాలాగు

"ఇంకా కొత్తకడుటోయ్!" అన్నాడు భద్రయ్యగారు ఆమె వెళ్ళాక.

"అవును పాపం. వాళ్ళ వాళ్ళవర్తనా పదిరోజులపాటు ఇక్కడే ఉండిమనక పోయారా నాన్నా" అన్నాడు భాస్కరావు జాలిగా ఆమె వెళ్ళినవేళే చూస్తూ.

"నేను ఉండిమనే చెప్పాను వాళ్ళే పనివుందని వెళ్ళిపోయారు ఓ వారం తర్వాత వస్తానన్నారులే మన నుడర్బనంగారు లేదా? ఆయన బంధువే మీ పిన్నికి బాబాయి వరస ఆయన 'నేనున్నా'లే అన్న బెంగపెట్టుకోకు" అని గూడా అన్నాడు. పిచ్చిపిల్! మువ్వ అకస్మాత్తుగా పిన్నీ అని పిల్చేసరికి గాబరాపడింది" అన్నాడు తండ్రి లేలికపద్మ గుండెతో నవ్వుతూ.

నాన్న ఇంత తొందరపడి వెళ్ళిచేసుకోటానికి గల నిజమైన ప్రాద్బలం ఎక్కడించి వచ్చిందో భాస్కరావు కిష్టం తెలిసింది అతని మనసు కొన్ని గంటలు వెనక్కి వెళ్ళి తన జ్ఞాపకాల్ని తిరగయ్య సాగింది. అతను తండ్రి దగ్గరనుంచి సరాసరి తన గదిలోకివెళ్ళి పడకకుర్చీలో పడుకుని ఆలోచించ సాగాడు.

[ఇంకావుంది.]

కష్టం ఖలు పరాశ్రయః

[కాలం : వర్తమానం; చాతావరణం : మామూలు సామాన్య కుటుంబీకుల ఒంటగది సంసారంకంటే కొస్త రెండు మెట్లు కింద. తెర లేచేసరికి ఓవ్యక్తి స్త్రీ జీ ఉచితవరనించి ఆచితవరకు పచ్చాడు చేస్తూవుంటాడు. వాలుగు సార్లు అలా తిరిగి ఎడంవేపు వెళ్ళి చేతులు కట్టుకొని ఏదో ఆలోచిస్తుండగా కుడివేపు నించి ఓయువతి చేతులు చీరకొంగుతో ఒత్తుకొంటూ వస్తుంది అవతారమే చెప్పే స్తుంది; అమ్మగారు వంటింట్లోంచి వస్తున్నట్టు. మరి ఆసంభాషణ వింటే వాళ్ళిద్దరు భార్యాభర్తలనే భావం ప్రేక్షకుల నకి వెంటనే తట్టుతుంది. అతనిపేరు 'కాకారం! ఈవిడపేరు 'ల' కాకారం. అంటే కనకారావు, లక్ష్మీదేవి లకు హాస్య గుర్తులు.]

లకారం [వస్తూ] ఏమిటి చేస్తున్నారు? కాకారం : ఆలోచిస్తున్నాం [ఆవిడవేపు చ్చటన తిరిగి] ఆ! ఆలోచనకి అంతం దొరికిపోయింది! దొరికిపోయింది ... దొరికి, పోయింది...

■ : ఏమిటి?

క : కథావస్తువే, కథావస్తువ. ఇదుగోయిప్పుడే రచన కుపక్రమించాడ - పోస్ట్లో వేసాడ - పది రోజుల్లో ప్రింటు, పటం లావున పారితోషికం!

ల : [లత్యం లేవట్టు] మనకమిటా నిండి పోయింది! సంబంధం - అ ■ లే, కోకిలి కొబ్బరిముక్క దొరికినట్టు.

క : అబ్బ! యితే ని రాకా వాది వేవెటే?

ల : మరి ఏమిటిది? ఇంట్లో గొడవ కొస్తయినా పట్టించుకొంటావా? ఈ కర్రల పొగలో నేను చావలేను మొగో అంటున్నా బొగపాయికొనుక్కరారు, కూరలు తిరుక్కు నేందు కింత కత్తిపీట ముక్క లేదంటే అవ్వ! ఎవరైనా వింటే నవ్విపోతారు—

క : ఆనవ్వే వధవలమీద యుద్ధం ప్రకటించేక్రిమనకి లేదుగాబట్టి తమించి వొడి లేస్తున్నా - ఐ లే యింతకి నీ ఫిర్యా చేవెటి?

ల : పాలు లేవు పంచ గార నేడు; కట్టలు లేవు - మల్లీమూడు పూటలా త్రేనాతుగా విస్తరముందుకూచోని లే అంటే

ఆడది ఎక్కణ్ణించి తెచ్చి ఇస్తుందనే బుద్ధన్నా వుంటుందా?

క : నిజం వుండదు. అసలు అదే వుంటే ఈవెధవ పత్రికా రచనలోకి ఎందుకు దిగుతాను?.. ఆ అయితే యితేకి కుండలదగ్గర నించి కాఫీ డబ్బావరకు నిండుకున్నా యంటావు, రైట్? నాజేబులోగూడ బీడీలు నిండుకొన్నాయి- మరి నన్నెవరితో మొరెట్టుకో మంటావు?

ల : పత్రికలవాళ్ళతో; ఐలే ఈవారకి పస్తుంటారా?

క : అబ్బ! అదెలా సాధ్యమవుతుందిలే.

ల : అవును సాధ్యమేలా అవుతుంది? ఇవతల సలక్షణంగా ఏదో ఒక పని చెయ్యమంటే చెయ్యరు...

క : ఏం పని మరునా?

ల : తగించండి అతి తెలివితేటలు. ఇలా నోరెత్తేసరికి హాస్యాల్లోకి దింపుతారు. ఈ

వారకి మూడు రోజులై బియ్యం నిండు కొన్నాయి. ఏదో అప్పు అక్కడా యిక్కడా చెసి నెట్టుకొస్తుంటే, మిరియ కొంటున్నారని ఇంట్లో మనం గడించి పాత రేసిన సొమ్ముంది కదా ఫర్వాలేదని.

క : అబ్బ! ఎలా అనుకొంటానే? మీ నాన్న పెళ్ళిలో యిచ్చిన కట్నం అర్థమూటపడపోలేకా?

ల : అంతవరకు మానపోయి యిచ్చి ఎంగుకైనా సంకోషించండి లేకపోలే వనక ఏ గిక్కు-మొక్కు లేని మిలాంటి ఒంటరి మనిషికి వన్నిచ్చి పెళ్ళి చేయడమే బుద్ధి తక్కువ

క : నువ్వు లేక పోనే వా కెంతో పెళ్ళాలు రావట్టు. ఆమధ్య ఓజమిందాడు తన పెద్ద కూతుర్ని మన కాలేమీద పడేస్తామంటూ నాపర్మికాలమట్టూ రాంభజన చేసినా మనం దగ్గలేరు

ల : ఇంకా నయం హాశీవుడే నటివచ్చిందిన్నార కౌదు.

క : అసలు వచ్చుండేవారేమో, నువ్వు

నాకు రాసిపెట్టుండకపోలే.

ల : అవును పాపం! వెనకటికి ఓజంగ మయ్యగూడ యిలానే అనేవాడట.

క : ఐలే యితేకి మనకి కాఫీ కనాయం బైనా దొరుకుతుందా - ఒహరన్నట్టు.

■ : అవును యెలా దొరుకుతుందండీ - ఇటు చూస్తే దమ్మిడిరాబడి లేదు...

క : ఛట్! నెలకో పది రూపాయలు తెస్తున్నాను చాలవటే?

ల : ఐలే ఈనెల పైసా ఏది?

క : ఆపత్రిక పంపించలేదు నే నే చెనేది?

ల : అవును మిలాంటి చింకి డోరికి, మొండిచెయ్యి మద్దెలగాడట!

క : హాయ్ హాయ్! ఎంత పనందైన ఉపమానం!

ల : ఉపమానం ఏడిసిపట్టేవుంది.

క : దాన్నలా ఏడవనియ్. అసలు ఈ కొత్తప్రతిక సంపాదకుడు ఓగుడ్డల డాక్టరు

ల : గుడ్డల డాక్టరేమిటి?

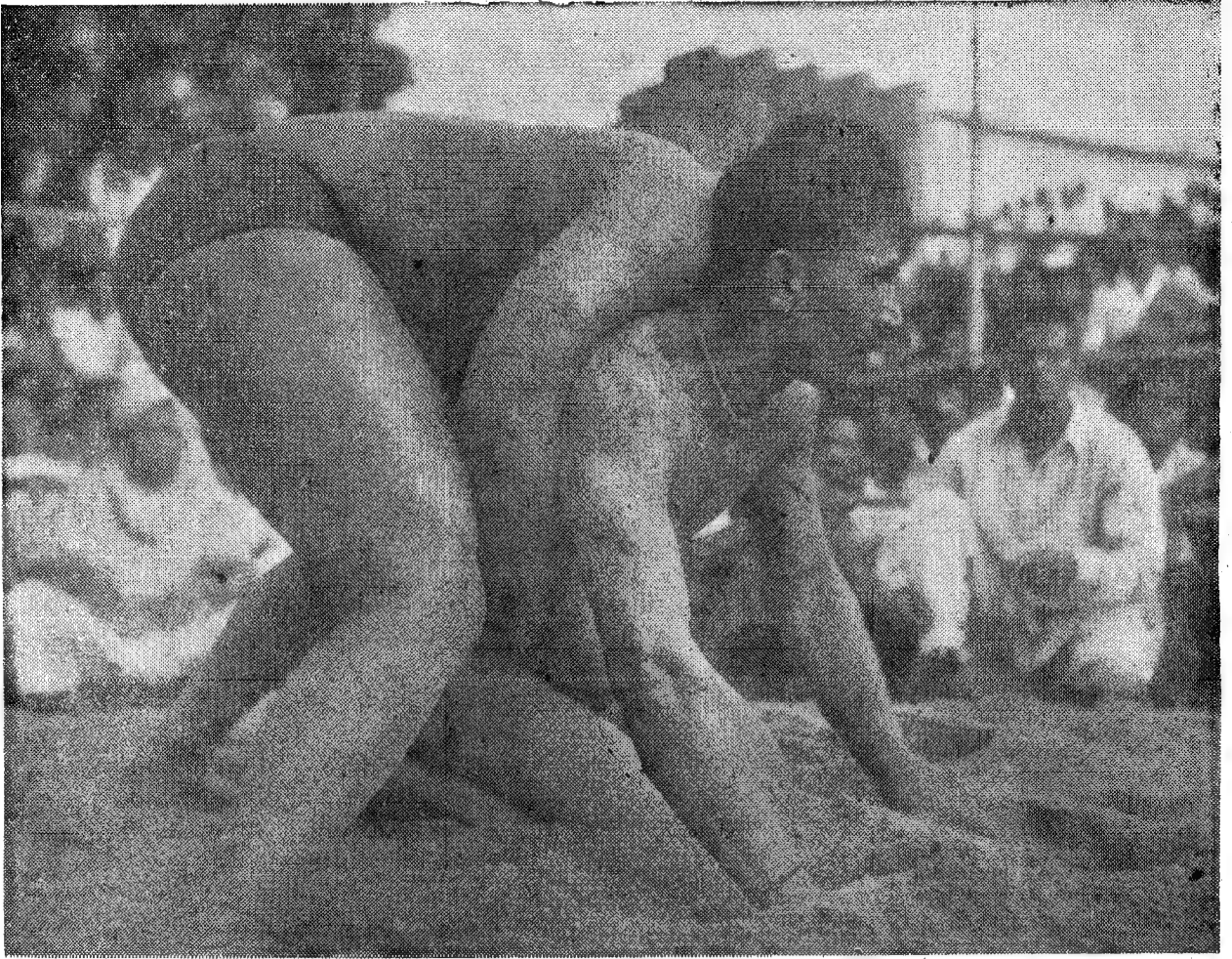
క : అదో డిగ్రీలే Ph. D లాగున. Gh. D అని- మనలాంటివారు ఇన్ ఆబ్జెక్టియా కాన్ ఫర్ చేస్తూవుంటారు. అతను స్వంతంగా గుడ్డలు నేస్తూంటాడు. ఓ బెస్ట్

Your guide in darkness

ESTRELA
REGD TRADE MARK

ఎ స్ట్రెలా బ్రైట్ లైట్ లు

మల్లయుద్ధం

—భాటో: లక్ష్మణ్, వరంగల్.

లైవ్ ఆఫ్ ఇట్స్ కైండ్! వాటి ప్రచారం కోసం ఓ సారస్వత మాసపత్రిక స్థాపించాడు

ల: అయితే యిహనేం - మన డబ్బుకి బదులు రెండు వెడల్పంబు చీరలు పంపించమనండి

క: చచ్చాం పో! అప్పుడే సోమలింగం పేరుగగరకే పోయావా?

[తెరలోనించి ఓకంఠం: కనకారావు గారూ]

ల: ఉండండి ఎవరో పిలుస్తున్నారు... ఎవరు? [ప్రక్కకి వెళుతుంది]

ల: నిజం! నిజం! ఎంతో చ్చింది - ఎంతో చ్చింది?

కం: రావడం ఏమిటమ్మా?

ల: మని ఆర్డరు.

కం: మని ఆర్డరు రాలేదు. ఏదో ఉత్తరం.

■: మనిఆర్డరు రాలేదు? ఉత్తరమా? పోని అలైనా చూడనియ్

కం: [ఇచ్చి పెళ్ళిపోతాడు.]

క: ఎక్కణ్ణంచేవ్?

ల: ఏదో శుభలేఖ లాగుండండి. కరువులో అధికమాసమవ్వుట్టు - తిండి నికే లేకేడుస్తుంటే వీళ్ళ పెళ్ళియివ్వడే వచ్చి పడింది.

క: అదేమిట! శుభమా అంటూ ఎవడో వెళ్ళాడుకొంటూంటే - నీ కాపాలు? ఏదీ చూడనియ్.

■: ఇదేవరిదో ఇంగీషు పెళ్ళి లాగుండండి - శుభలేఖ ఎంగిలిపిసులో అచ్చే కాదు!

క: చూడనియ్ [తీసుకొని చదువుతూ] ఛీ ఛా టా టా డే వ్వి... టు ... ఛీ సా మిట్.

ల: ఏమిటండి అచ్చైనాభాష - కొంప దీసి నైనా పెళ్ళికాదు కదా.

క: ఉంటావా? కూడ బలుక్కుంటూ చదివనియ్!

■: అంత కూడబలుక్కునే ఖర్చుమేం, లక్షణంగా తెలుగు భాషుండగా—

క: అది ఘరానా భాషే... ఆరవిను. చీ సా తాతాదేవిని చి. సామిత్రేష్వరాపు బి నీ కిచ్చి ఫలానా నాడు, ఫలానా ఉల్లో, ఫలానా మైంకి పెళ్ళిచెస్తున్నారు గాబట్టి మీ పెళ్ళాం బిడ్డలతో ఈ పెళ్ళిని విచ్చూన్ చెయ్యండి అని.

పక్షికోటిలో మానవలక్షణం

—భాటో: శిష్టా బ్రహ్మనందం, గురివిందగుంట అగ్రహారం.

ల. హమ్మయ్య - లేవను. తెమ్మకో మున్నేడు బ్రతికాం - అయితే వెడదా మంటారా - వారం రోజులు మన యింటి కర్మయినా తగుతుంది

క. ఏం చెయిన్! వారం దినాలు కర్మతగ్గిందని మాళావుగాని టిక్కటు ఖర్చు, బట్టలఖర్చు, చదివింపుల ఖర్చు ఇవ్వన్నీ నీతాతా తెచ్చిస్తాడు?

ల. అవును అదీ నిజమే అయినా మనం ఈ పెళ్ళికి ఎలాగైనా వెళ్ళాలి పెళ్ళిళ్ళు అనేది మానీ చాలకాలమయింది పదేళ్ళ నాడు మన పెళ్ళి తప్ప మరో పెళ్ళంటూ చూసెరగను.

క. రైటో! మళ్ళా యిద్దరం సరదాగా పెళ్ళాడేసుకొందాం.

ల. చాలింధండి [మారాం చేసున్నట్టు] ఈ ఒక్క కోరిక తీర్చురా? మనం ఏలాగైనా ఈ పెళ్ళికి వెళ్ళాలి సామిత్రిశ్వ రావు మీదగ్గర బంధువాయె, తాతాదేవీ మాదగ్గరి చుట్టరికం.

క. మంచిదే. మరి డబ్బా ప్రతికనించి రానియే.

ల. ఆగుడల దాక్టరు యిచ్చేడుస్తాడు మనం వెళ్ళేడుస్తాం - ముందు ఎలానో అబ్బోసబ్బో చేసి...

క. అబ్బబ్బ పట్టావంటే ఒకటే పట్టు - చూద్దాంలే.

ల. చూద్దాంలే అంటే కాదు. ఇప్పుడే వెళ్ళాలి

క. నవ్వెక్కడి రాక్షసివే సరె...

నాకాళ్ళకి జోడు ముక్కలేదు; నీవంటి కింత బెనారస్ చీరముక్కలేదు; నా ముఖాని కింత సిల్క్ చొక్కాలేదు ఈ అవతారాలతో పెళ్ళింటికి వెడితే చేపనీళ్ళు చేపి కొట్టరా?

ల. ఎందుకొక్కడతారేం? మన మే మన్నా. పిలవని పేరంటానికి బయలుదేరు తున్నామా?

క. లేదులేగాని - ఇవ్వన్నీ ఎరువు తెచ్చేవరకైనా నన్ను నిలబడనిస్తారా?

ల. పోనీ. ఆఎరువన్నా సకాలంలో చెయ్యకపోతే, సమయానికి లేని బాకా...

[తెరలోంచి ఒక మగగొంతుక : "ఒరే! కనకారావ్ వున్నావా యిట్లా?"

క. ఉన్నానున్నాను. కనకారావని కేకేసీ బోస్ మాన్ వచ్చాడనుకొన్నాను... మీరా, రాండి రాండి

[ఇద్దరు యువకులు ఎడం పక్కనొచ్చి ప్రవేశించి...లక్ష్మీదేవి నిష్క్రమణ]

ఒకడు : ఖులాసాగా వున్నావురా?

క. ఏదో - ఆ. దేవుడనే వాడుంటే, వాడి బయటల్ల బాగున్నాననే చెప్పాలి. వివిఠికథ యిలా వూడిపడ్డారు?

రెండోవాడు : బజారుకి. వెడు తూనీ గొంతుక వినిపిస్తే చూసిపోదామని.

ఒక.కొదురా, పలకరించి పోదామని...

క. మంచిదే, నీ సంసారం ఎలాసాగు తుందిరా?

ఒ. ఫస్ట్! మన భార్యదేవి వుంది మాళావు - బైదబై ఆమనలో నేనొక్కణ్ణే రోయ్ - ఆ ఆవిడవుంది మాళావు నిజంగా అన్నపూర్ణ అంటే నమ్ము!

రెం : మనం నమ్ముం. ఎందుకంటే! మొన్న మనం వీడింటికెడితే కాఫీ ముక్క యినా యివ్వలేదు అమనోతల్లి!

కష్టం ఖలు పరాశ్రయః

ఓ : ఏడికావ్ ! అప్పుడది యిట్లా? రాకుండు—

రెం : మరి అప్పు పూర్వం యెక్కడం దోయ్ అవిడలో?

ఓ : ఎంత కృతఘ్నుడవురా! రోజూ పీకవరకూ ట్ట కాఫీలు తాగి, ఒక్కరోజు యిత్తవంటి యెంతనిండు మాపావురా!

రెం : అవును - తప్పనేది ఏ సరం త చేసినా తప్పే! చూడు మాండ్లు తదిత కోటినించి ఎప్పుడైనా 'లేదు' అనేమాట వచ్చించేమా?

ఓ : మీలమ్మీ తదిత గొప్ప నువ్వే పొగమకావాలి.

రెం : ఏడికావ్...

ఓ : చూద్దాం ఐతే యిప్పుడు.

క : ఇదట్రా మీస్టంటు? లమ్మీ తది నతో పోటీపడి యిప్పుడు కాఫీ వండ బాయ్యోక్కించడానికా? ఆ అన్నపూర్ణ నిరుదులూ మాకవరం లేదుగానీ, కాఫీ మాత్రం యిచ్చుకోలేం.

ఓ : ఒదిలిపోయిందా?

రెం : ఇది వీడి తప్ప, మావడివది కాదు.

క : ఒరే ఇక దయచేసి నోర్లు మూసు కోండిరా ఇంతవరకు పాలు, పంచదార, కాఫీపాదం లేక మన కడుపుకి కాఫీ అండ లేదు. ఇక మీరొచ్చి పంచదార వేసుకోంటే అదక్కజ్జించి తిస్తుంది?

రెం : [నిట్టూర్పు] ఈవారే ఎవడి మోహం చూశామోగానీ, ప్రాద్దుటనించి యంత

వరకు విశేషమని నోడవివేసి అడిగినా నోడ తప్పదు.

ఓ : తడిసే యోగంకూడ మనకి లేదురా [బడర్; ఇంతకీ మనం ఎంతకాలం మీలా ఒక్కప్పుడైనా పడి తింటామరా? ఉద్యోగ మంటూ నోడ ఒకటి కనీ—

రెం : వస్తేగిస్తే అంటూ వగవ క్కాటలు నువ్వ పెట్టకు. వచ్చిందమో - వస్తే మనం ఏం చెయ్యగలం?

ఓ : ఓన్! నియోజాసయి ఆ మాత్రం చేతకాదురా!

రెం : చేతొస్తే ఏదీ, ఇండియా కిప్పుడు గవర్నర్-జనరల్ ఎవరూ చెప్ప!

క : అప్పుచ్చి! ఎందుకేరా పొద్దులే ఈ తినిపోని సంతకాడక. నా మా నా న నన్ను విడుచి పెట్టిపోయాయా?

రెం : అంత చిరా కెందుకురా - నీ ఏకాంతానికి భంగం కలిగిస్తే ఓ కప్పు కాఫీ వజేస్తే ఉండబోదా?

క : వచ్చినా కాఫీ దొరకదు.

ఓ : నువ్వచ్చివా మనం తాగం... కా ఒక చిన్నకోరిక.

క : ఏమిటి త్వరగా ఏను.

ఓ : ఈనువ్వ కొత్తగా - అంటే లేట్స్ గేయప్ప రాస్తే ఓటి వినిపిస్తూ.

క : నా లేట్స్ గేయం 'సుద్దల పత్రిక' లో ఈనెల్లావుంది మానుకోండి పోయి

ఓ : బాబ్బాయి, అదీ నీనోటినించే విన్నా లని వుంది.

రెం : ఎవరిమీద వ్రాశావ్?

క : నాపెళ్ళాంమీద [విసుగ్గా]

ఓ : బాబ్బాయి అదే వినిపిస్తూ పోతాం.

క : ఓరి మీరెక్కడ నైతానురా. సరే వినిపి. [గొంతుకు సర్దుకొని రాగం తీస్తాడు. రాగం రాదు.] చూడాలిగా చదివేస్తాను రాగమెందుకులే.

రెం : అసలు రాదని విడవదు... ఈ ఎలాగోలా పాడేదూ

క : [గొంతుకు సర్దుకొని] ఇది నా పెళ్ళం!

రెం : ఏదీ?

క : ఛలే నోరూసుకొని విను!

ఇది నా పెళ్ళం!

అంటే మెడకొక కళ్ళం!

ఇట్లా ఒక పళ్ళం—

కానీ తినితానికొక గొళ్ళం!

ఓ : కవ్వ! కవ్వ! నువ్వైగాని నీనీ ఫీల్లికి పోయిన్నట్టుంటే ఎవరో అన్నట్టు అంతులే పద్యానికి అయిదొందల గడిం చేశాంజేవాడివి.

క : ఆరోజానూడ దగ్గరే వుండలే. ఈ వున్న వాళ్ళంతా మనకంటే గొప్పవాళ్ళే ఐతే?

ఓ : కాదు కాదు - నువ్వే తప్పక త్రిచ్చిచెయ్య.

రెం : అప్పుడు నేను నాట్యాచార్యుణ్ణి అవొచ్చు

క : సరే ఈగారి మేడలెందుకు గాని, నాచేత వద్దం పాడించారు. మరి దానికి ప్రతిఫలం?

రెం : ఏం కావాలో, కోరుకో వత్తా.

క : ఇవ్వగలరా - మాట తప్పకూడదు. ఇద్దరు : ఓ!

క : అయితే ఒక నువ్వ మీ అన్నపూర్ణ రెవారన్ నీల్కావీర, ఒక నువ్వ - మొన్న కొన్న కాబులీ చేపల్లు, నీల్కా వొక్కా

రెం : వచ్చాం! నేను చేపల్లు అ కొన్నట్టు నీకలా తెలిసిందిరా - మీలాంటి వాళ్ళు ఎరువడు ను తారని చేవుడింట్లో భద్రంగా చాచుకోంటేను.

క : ఎలాగో తెలిసిందిగాని, యిస్తానం లావా లేదా?

ఓ : బాజేం యిచ్చేదుస్తాడురా కనకా రావ్!

రెం : వీడెంతో యిచ్చిపడిపోయినట్టు చాడు అడిగిన రెవారన్ వీర తీసుకరా నీవళ్ళం సదుం విరక్కొట్టకపోతే ఒట్టు.

ఓ : ఏడికావ్. మన మాటంటే దానికి వాడలే!

రెం : కొయ్!

ఓ : కోతో నిజమో యిద్దరం వెడదా:

నెస్టోమాల్ తీసుకొనుటవలన చాల దారుణముగనున్నది.

ఎక్కువ ఇంజనీరు పోషించి తగు నత్తువ నిచ్చు పోషియము వినిమిన్ ఓ కో పోషిత్తు ని కర్తమగు పాంకో కయ్యారెము

వేదిగా తీసుకొన్నమా లేక దల్లార్ని తీసుకొన్నమా కూడ తుదిగానే యుండును.

బంటికి చెప్పలు నువ్వు తెస్తావా, చీర నేను ఏడాది. ఈసంవత్సరానికి వాడి భార్య రత్నం జతపెట్టింది అందించి ఉరుకొంది వాళ్ళకి పాలు పెట్టే బాధ్యత వాడిది కాదు వాడి తండ్రిది - ఇలా తయారయ్యారు మన తెలుగు యువకులు.

ల. ఆ ఏదో సామెత చెప్పినట్లు మాటాడుతున్నారు మామయి పిల్లని కనక పోతే అత్త అల్లుడుమీద పడేడిచిందట. వీళ్ళల్లో యంత్రచేతలేదు - ప్రభుత్వం దగ్గరికి పోయారు. అది సరే గాని మన పెళ్ళి మాట

క చెబుకొందాం లే.

ల అబ్బ అది కాదండి పెళ్ళి ప్రయాణం?

క. నీ ఎదరగానే అడిగానా వాళ్ళని! ఈపాటికి చీరలు సిల్కు చొక్కాలు తెస్తావుంటారు వాళ్ళు నువ్వుత్వరగా పెట్టెలో బట్టలు సర్దుకో.

ల. డబ్బు మాట?

క అది తస్తుంది ఆ... చాకలాడు తెచ్చిన బట్టలు రెండు భుజాలమీద చినికి పోయాయి అవి కాస్త పోనులు పోసేద్దా... చూడు ఇంటితాళాలు ఎవరికీ ఇవ్వొద్దు మనమే తీసుకవెదదాం

ల సరే మీరు త్వరగా లేవండి ఈ బండికి వెళ్ళిపోదాం

క నువ్వు ముందు తయారవుమా!

[‘ల’ నిష్క్రమణ]

క [కుక్కలో కూచోంటూ] ఏమిటి సంసారం! లక్షణంగా ఉద్యోగం చేసు కొంటే నెలకింత సామ్య చేతిలో పడేది. ఆదర్శాలంటూ, ఆశయాలంటూ ఈప్రకార చనలోకి దిగి ఆకుకి అందక పోకకి అందక ముగ్ధుని తిరిగి ‘ఎరకం’లో పడేదు స్తున్నాం తిరిగి ఇంత మానవుండదు; కడుపుకింత కమ్మని బువ్వదొరకదు - పోనీ కధరాసే డబ్బేమన్నా వస్తుందంటే ఈ గుడ్డల దాక్తున్నా. వచ్చేది ఎంతాకాలం; చెప్పలేవు, బంధువుకి పెళ్ళి అవుతుందంటే వెళ్ళేటందుకు చేతిలో తడిలేదు ఏమిటో బ్రతుకు ఇంకా వీళ్ళు రారేం...

[ఒకడుగాడు మడిపక్కనించి తలాంచు కొని ప్రవేశం]

క. [అతని దిగున లేచి] ఏరా తెచ్చావా? తెనారన చీర తెస్తానన్నావు కదూ?

ఒ. [తలాపుతాడు]

క. ఏం?

ఒ. నాకు తెలిక ప్రామిస్ చేసేశామరా. కాని తాతాదేవి మా అవిడ ఆడపడుచు మామయి అత్తగారి చిన్న ముగ్ధులు. మమ్మల్ని గూడ రమ్మని మభలేఖరాళారు.

క భచ్చాం పోనీ ఏదో ఒక చీర తీసుకరావలసింది

బంటికి చెప్పలు నువ్వు తెస్తావా, చీర నేను ఏడాది. ఈసంవత్సరానికి వాడి భార్య రత్నం జతపెట్టింది అందించి ఉరుకొంది వాళ్ళకి పాలు పెట్టే బాధ్యత వాడిది కాదు వాడి తండ్రిది - ఇలా తయారయ్యారు మన తెలుగు యువకులు.

ల. ఆ ఏదో సామెత చెప్పినట్లు మాటాడుతున్నారు మామయి పిల్లని కనక పోతే అత్త అల్లుడుమీద పడేడిచిందట. వీళ్ళల్లో యంత్రచేతలేదు - ప్రభుత్వం దగ్గరికి పోయారు. అది సరే గాని మన పెళ్ళి మాట

క చెబుకొందాం లే.

ల అబ్బ అది కాదండి పెళ్ళి ప్రయాణం?

క. నీ ఎదరగానే అడిగానా వాళ్ళని! ఈపాటికి చీరలు సిల్కు చొక్కాలు తెస్తావుంటారు వాళ్ళు నువ్వుత్వరగా పెట్టెలో బట్టలు సర్దుకో.

ల. డబ్బు మాట?

క అది తస్తుంది ఆ... చాకలాడు తెచ్చిన బట్టలు రెండు భుజాలమీద చినికి పోయాయి అవి కాస్త పోనులు పోసేద్దా... చూడు ఇంటితాళాలు ఎవరికీ ఇవ్వొద్దు మనమే తీసుకవెదదాం

ల సరే మీరు త్వరగా లేవండి ఈ బండికి వెళ్ళిపోదాం

క నువ్వు ముందు తయారవుమా!

[‘ల’ నిష్క్రమణ]

క [కుక్కలో కూచోంటూ] ఏమిటి సంసారం! లక్షణంగా ఉద్యోగం చేసు కొంటే నెలకింత సామ్య చేతిలో పడేది. ఆదర్శాలంటూ, ఆశయాలంటూ ఈప్రకార చనలోకి దిగి ఆకుకి అందక పోకకి అందక ముగ్ధుని తిరిగి ‘ఎరకం’లో పడేదు స్తున్నాం తిరిగి ఇంత మానవుండదు; కడుపుకింత కమ్మని బువ్వదొరకదు - పోనీ కధరాసే డబ్బేమన్నా వస్తుందంటే ఈ గుడ్డల దాక్తున్నా. వచ్చేది ఎంతాకాలం; చెప్పలేవు, బంధువుకి పెళ్ళి అవుతుందంటే వెళ్ళేటందుకు చేతిలో తడిలేదు ఏమిటో బ్రతుకు ఇంకా వీళ్ళు రారేం...

[ఒకడుగాడు మడిపక్కనించి తలాంచు కొని ప్రవేశం]

క. [అతని దిగున లేచి] ఏరా తెచ్చావా? తెనారన చీర తెస్తానన్నావు కదూ?

ఒ. [తలాపుతాడు]

క. ఏం?

ఒ. నాకు తెలిక ప్రామిస్ చేసేశామరా. కాని తాతాదేవి మా అవిడ ఆడపడుచు మామయి అత్తగారి చిన్న ముగ్ధులు. మమ్మల్ని గూడ రమ్మని మభలేఖరాళారు.

క భచ్చాం పోనీ ఏదో ఒక చీర తీసుకరావలసింది

ఒ. నా సంసారం గొడవనీకు తెలియ దట్టా! ఆ ఒక్క చీర తో నే ఆవిడ కాపరం వెలిగిస్తోంది ఉద్యోగమున్నా వుంటే నాలుగు కోకలు కొనేవాడిని

క : పోనీ శంకరం గాడేడి?

ఒ : వాడు ముగ్ధుడాలో కనిపించాడు.

క : ఏమన్నాడు?

ఒ : ఎలాగూ నేను చెప్పేది నెగటివ్ ఆస్పరేగాబట్టి తన గొడవగూడ నీ తో చెప్పేయ్యమన్నాడు

క. లేవన్నాడా లేక పెళ్ళికొడుకు, వాడి పెళ్ళం ఆడపడుచు మామయి అత్తగారి పెద్దబ్బాయి అన్నాడా?

ఒ : కాదు - వాడి జోళ్ళని ఎలకలు ఎత్తుకపోయాయట!

క : శివాబామ్! ఆనెగిటెవ్, నీనెగిటెవ్ నీనోటినించే చెప్పేయ్యమన్నాడిన్నమాట!

ఒ : తుమించాలిరా - నమ్మించి ద్రోహంచేశాను

క నోనో. నిరుద్యోగుల శతధాలు మీ రెల్లలోని కావురా

ల [వస్తూ] అబ్బ! యింకా ఆమాట లేవిటండి - త్వరగా ప్రయాణమవండి.

క : ప్రయాణం తప్పిపోయింది.

ల : ఏం?

క : తెనారన చీరలేదు; కాబూరి చెప్పలూలేవు - నామాట విను లక్ష్మీ ఎవడో పెళ్ళికంటే ఈసాయంకాలం మునిద్దరం పెళ్ళిచేసుకొందాం. అదైనా కాస్త తృప్తి నిస్తుంది

ల : నాకు మొదటనించీ తెలుసు - దరి ద్రుడు కాలకదిపితే వడగళ్ళవాన అని. అయినా యింతకీ ఒకళ్ళి నోటికి చేతికి చూస్తూ బ్రతకడమేమిటి?

క : నిజమే లక్ష్మీ! పరులనాశ్రయం వడం మహాకష్టం ఈనాళనించి కష్ట పడాలి ఈప్రయాణం ప్రాగాం పాయదా నేయ్యతా?

(తెర)

సారసంహ లేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది మేపా మునిక్కొక నిస్సత్తుక, మళ్ళ వత్తుమును వారించి బలమును, కొంతని, వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 టున్ల డబ్బిరు. 2-4-0 పోస్టేజీ 15 ఆ. పి. కి ఏ డ్రికంపెన్ “ఆయుర్వేదసహజం” పెరిడెస్-మెల్లారు జిల్లా.

మందుకాలు

“విధి లిఖితం” అనే శీర్షికతో, నేను ఒక కథ రాశాను మాది పల్లెటూరు. నేను ఆ పల్లె చదవలేదు అందుకని తప్పులుంటాయేమోనని భయం. మా ఊరి కంతా ఒకే ఒక కవివున్నాడు. అతని దగ్గరికి తీసికెళ్లి చూపించాను నా కథని. మొదటి రెండు పేజీలు, చివరి పేజీ చదివి, ఆ కథని తిరిగి నాకిచ్చేసి, చేతులు దులుపుకున్నాడు ఒక పొడుంపట్టు పీల్చాడు.

“ఎలా వుందండీ? దీన్ని పత్రికకు పంపించాలని నా ఉద్దేశం” అని చేతులు నలిపేసి, వినయంగా.

‘ఇదివరకేమైనా రాశావా?’ అన్నాడాయన.

“రెండు రాశాను”

“పత్రికకేమైనా పంపించావా?” అన్నాడాయన

“లేదు”

“మంచిపని చేశావు” అన్నాడాయన. సిగ్గుపడ్డాను

“మా స్వయం మంటారా పత్రికకు పంపటం?”

“మా నెయ్యిబోకు. రాస్తూనే వుండు. కానీ, కథలు రాసి, నీలో నువ్వు, రెండు మూడుసార్లు చదువుకొని, తిరువాత చించేస్తూ వుండు ఎందుకంటావా? అనుభవం రావాలి కనీసం, ఒక ఇరవైకథలన్నా రాసి, చించే నెయ్యి, ఇరవై ఒకటో కథని పత్రికకు పంపించు” అన్నాడు. తిరిగి ఒచ్చేశాను. కానీ, చించినెయ్యి లేకపోయాను, ఆయన సలహా మేరకు మరొకాయనకు చూపించాను ఆయన కవిగాడు. కమ్యూనిస్టు అని పుకారు మాడారందరికన్నా ఎక్కువ చదివాడు ఆయనకు చత్వారం. నన్నే చదవమన్నాడు. చదవటం ప్రారంభించాను

* * *

“మధ్యాహ్నం సూర్యుడు వడి నెత్తి మీదున్నాడు ఎండ తీక్షణంగా కాస్తోంది భూమి తీవ్రంగా కాల్పోతోంది. తీక్షణంగా కాస్తున్న ఎండలో, తీవ్రంగా కలుతున్న భూమిమీద నేను ఎక్కడికో, ఎందుకో పోతున్నాను నాకాలికి చెప్పులున్నయ్

ఒక స్త్రీ రోడ్డుమించి నడిచి ఒస్తోంది మందంగానూ, ఒయ్యారంగానూ నడవాలని

ఆమె ఉద్దేశం. చెప్పులులేవు. ఎండ ఊరు కోవటంలేదు. సహించలేకపోయింది. గజగమనం మానేసి, సింహగమనంతో గుడ్డల కొట్టో జారబడింది, వస్త్ర అవసర వ్యాజంతో

ఒక కుర్రవాడు రోడ్డుమీద నడుస్తూ నడుస్తూ, బంటిలా క్రిందపడిపోయి, గిలగిల తన్నుకుంటున్నాడు జనం మూగేరు. కుర్రవాడికి పదిసంవత్సరాల వయసుంటుంది. కొద్దిగా నలుపు ఒంటిమీద దుమ్ము కొట్టుకుంటున్న బనీను, నిక్కరు తొడుక్కుని వున్నాడు దారేపోయే జనం ఇంకా మూగేరు చుట్టూ కమ్ముకున్నారు అంతా చర్చించి, చివరికి ‘మూర్ఖ’ అని నిర్ణయించారు. చర్చించటానికి ఆయిదు నిమిషాలు పట్టింది. కుర్రవాడు తన్నుకోవటం ఉధృతం అయింది ఉన్నట్టుండి, ఒక పెద్ద మనిషిదృష్టి, ఆ కుర్రాడి గుండెలమీద, తన్నుకుంటూంటే కదులుతోన్న రాగిబిళ్ళ

□~~~~~□

బ స వ రె డ్డి

□~~~~~□

మీద పడింది “ఇది తప్పుకుండా మూర్ఖ” అని ధృవపరిచాడు. అతినికి దదుపు రాదు. దానిమీద అక్షరాలు, మరొకాయన ఒంగి చదివాడు ఇలా :

“ఈ కుర్రవాడికి తలదండ్రులులేరు బీదవాడు. రీ సంవత్సరములుగా మూర్ఖ వ్యాధితో బాధపడుచున్నాడు. ఇతనికి మూర్ఖ వచ్చినప్పుడు, తాళం చేతులు గుప్పిస్తే పెట్ట, 2 బిందెలు నీళ్ళు పోయవలెను అట్టివారికి భగవంతుడు మేలు చేయుగాక” అని.

విన్నారు అంతా కొందరు వెళ్ళి పోయారు - భగవంతుడిమీదా, అతనిచేసే మేలుమీదా గ్యూరంటిలేనివాళ్ళు. సమాపంతో శేషవతారంగారి రెండవపుటభవంతి వుంది. అందులోంచిబయటికొచ్చాడాయన, ఆయన భగవద్భక్తుడు. ఖరీదులేకుండా పుణ్యంపోగు చేసుకునే అవకాశం వుంటే, శేషవతారం ఒదిలి వెట్టడు. 2 బిందెలనీళ్ళూ స్వయంగా - ఉదరానికి కష్టంగా వున్నా, తెచ్చి పోశాడు రొప్పుతూ నిలుచున్నాడు కుర్రాడు కొట్టుకోవటం కొంచెం తగ్గిం

చాడు. కానేపటికి లేచాడు. ఒణుకు తున్నాడు. అందరికీ దణ్ణాలు పెడుతూ, “అయ్యా ధర్మం” అని, చుట్టూ వున్న జనందగ్గరకు, ఒక్కొక్కరిదగ్గరకు విచ్చి చెయ్యి చాపుతున్నాడు, తిలొక కానీ వేశారు ఒక దాత, తన ఇంటగద్దలుకెప్పి, అక్కడికి ఒస్తే, ఒక చొక్కా, ఒక లాగు ఇస్తానని వాగ్దానం చేశాడు. ఈ సమయం చూచి శేషవతారం మెల్లగా భవంతిలోకి పోయి తలుపేసుకున్నాడు ఆ కుర్రాడు నా దగ్గరకే ఒచ్చాడు. ఏదో జ్ఞాపకం ఒచ్చింది, అతడి మొహందూస్తే కానీ వేశాను ఆజ్ఞాపకం అటూఇటూ కొట్టుకొని, మెల్లిగా ప్రైలేచి, మేధమీద ప్రతిబింబించింది :—

ఎక్కడికో రైలులో ప్రయాణం చేస్తున్నా జనం క్రిక్కిరిసి వున్నారు ఆడవాళ్ళు, మగాళ్ళు కలిసిన జనం నామంగొక స్త్రీ వుంది ఆమె శరీరం, నా శరీరం ఒరుసుకుంటున్నాయ్ విశాలమైన బజారులో నడుస్తున్నప్పుడు, ఎదురుపడిన పురుషుడినల్లా, సర్వాన్ని చూసి తిప్పుకున్నట్లు తప్పుకుంటూ, ఎడంగా నడిచి పోయే ఆడవాళ్ళు—ఇంత తొక్కిడిలో క్రొచ్చేద సువాసనలతో పరాయి పురుషులకి మత్తుగొలుపుతూ, ఎలా నించోకలుకు తున్నారో పాపం! ఇంతలో జనంలో, కలకలం బయలుదేరింది ఒత్తిడి ఎక్కువగా సాగింది ఉన్నట్టుండి నా ముందున్న స్త్రీ, “అయ్యా గొలుసేది, నా మెల్లోదీ” అని కేక వేసి, విడుపు ఆరంభించింది ఒక కుర్రాడు జనం కొళ్ళమధ్యగా తిప్పించుకుని, అవతలి పెట్రెలోకి పోబోతున్నాడు అనుమానించి, కుర్రవాడు కాబట్టి, ధైర్యంచేసి పట్టుకున్నా దొకాయన వెతికితే శేబులో గొలుసుంది చిత్రవధ చెళారు వాణ్ణి పోలీసు కప్పగించారు, ప్రాణావశేషంగా—

ఆ కుర్రవాడే వీడు అని నా అనుమానం, ఒకవిధంగా నమ్మకంకూడా అనుకోవచ్చు జనం వెళ్ళిపోయారు కుర్రవాడు లెక్కచూచుకుంటున్నాడు డెబ్బు

“అరేయ్! ఎంతిబచ్చిందిరా ఆదాయం?” అడిగేను

నాస్తపుచూచి, “పాపం” అన్నాడు. ఇంకా ఎక్కువే వుంటుంది

“ఏం చేస్తావురా దాంతో?”

“మా అయ్యా, అమ్మా ముసిలోళ్ళు

అయిదుగురు నాకన్నా చిన్నోళ్లు వున్నారండి. అందరం దీనితో బతకాలి" అన్నాడు.

"మాయింటికిరా. భోజనం పెట్టించుతాను" అన్నాడు "సరే" నని తలదాపి నావెనకబడి ఒచ్చాడు. అన్నం పెట్టించాను సుద్దుగా తిన్నాడు. చేప మని త్రేపేడు. "శైవాతాశ్చ ధైరవి గిడిగిడి" అన్నాడు. అదేదో వాడి పరిభాష కుర్రాడు ఉత్సాహంగా వున్నాడు. లేచి వెళ్ళబోయాడు.

"అగవోయ్! వెనుగువుగాని కాస్తేపు కూచో" మన్నాను కూచున్నాడు బీడి ముట్టించాడు ఉచితంగా భోజనం పెట్టించినదాత అదట బీడితో నిర్భయంగా బీడి కాలవటంచూచి ఆశ్చర్యపోయాను వాడి వైఖరిమాస్తే, ఇండియన్ యూనియన్ (పెసి గేంటు ఎడలై నాసరే - నిర్భయంగా బీడి కాలుస్తూ డనిపించింది అసలు భయం, నిర్భయం ప్రసక్తిలేదు సినిమాహాలు సెలలో కూచుని బీడి కాల్చినట్టుగానే, పెహూ ఎడట కాలుస్తాడు; నాయెడట కాలుస్తాడు, మరొకరి ఎడట ఎక్కడై నాసరే

"ఏరా? నిజం చెప్ప నీకు నిజంగా మూర్ఖునా ఇది? నేను డాక్టర్ని కాబట్టి నాకంతా తెలుసులే డోరికే, మనలోమూట దొంగమూర్ఖకదూ నీది?" అని అడిగేను కుర్రాడు, కగువునిండా తిన్నవిది, బీడి కాల్చిన నిమిషాలో వున్నాడు, వాడికి ప్రపంచం, పగిలిపోయిన గాను పెంకులా కనిపిస్తున్నది పెద్దగా నవ్వేశాడు "కను కున్నావే తన్నాదియ్యో" అన్నాడు.

"నీకు అమ్మా, అబ్బా వున్నారట! నిజం చెప్ప నే నెవరితో చెప్పనులే" అనడిగేను

మళ్ళీ నవ్వెడు "అంతా ఒట్టిదే అట్లా చెప్పకపోతే, కాస్తరావు" అన్నాడు "నీకు మీ నాయనా - అమ్మా లేరా?" "ఉహూ..."

"అయిదుగురు పిల్లలు కూడా అబద్ధమేనా?"

"అఁ" అన్నాడు, చిరునవ్వునవ్వి, నన్ను నమ్మించిన తన తెలివి తేటలకు గర్విస్తున్నట్టు.

"మీ నాయనా, అమ్మా చనిపోయి అన్నాళ్ళయింది?"

"ఏవో...? నాకేం తెలుసు?" అన్నాడు "మెల్లగా నా అనుమానంకూడా బయటపెటాను "ఒకే అబ్బాయ్ బెజవాడ - బందరు రైల్వే నువ్వొకసారి నాకు కనపడాలి" అడిగేను.

"ఇక్కడికి రాక ముందు బెజవాడ టేసన్లోనే నా మకాం అప్పపెప్పడూ తిమాసాకి రైలెక్కుతుండేవాణ్ణి" ఏదో చెప్పబోతూ వున్నాడు వాడి మాటని సరి

కేసి నేను ప్రారంభించా:

"సంకురాత్రి పండగ రెండురోజులు ఉదనగా రాత్రి బండిలో..." కొద్దిగా బిక్కు మెహం వేశాడు కుర్రాడు.

"భయంలేదులే. నిన్ను ఆవేశ బలే కొట్టారు పాపం!" "సరేగాని" గొలుపెట్టాక తిరించా?" రహస్యంగా అడిగేను, భుజం తడుతూ

కొంచెం తలపటాయించి, చెప్పాడు "ఆ గొలుసు కత్తిరించిది నేను గాను. ఎవురో, పాడుగూ, లాగూ, కోటూ తోడు కున్నది దానిపక్కన నుంచున్నాడు ఆడు చానా పొడుగు వున్నాడు ఒరి బాబో! ఇంత పొడుగున్నాడేనిరా అని ఆడి మొహంకేసి నూత్రిన్నా మెల్లిగా జేబు లోంచి కత్తిరితీసి గొలుసు కత్తిరించాడు నేను చూశాను 'ఏయ్!' అన్నా నాకలే మాసి, బిత్తరపోయి, నానామించా! అదే పనిగా దూసుకున్నాడు ఆ గొలుసు తెగి, మెల్లొనుంచి జారి, దాని కుచ్చళ్ళకాడ చిక్కుకుంది ఆ మొద్దింకా చూసుకోనే లేదు" అని పక్కన నవ్వాడు

"కూసేపు చూశా మెల్లగాతీసి, దాన్ని జేబులో ఏసుకున్నా, ఏసుకోగానే, అది మెహమాసుకుని, కేకలేసింది నాకు బయమే సింది నేనెప్పడూ దొంగతనం చెయ్యాలా. అదే మొదలు" ముగించాడు

"ఆ పోలీసేంజేశాడు?"

"నాలుగుతీసి, ఇక్కడకనపడ్డావంటే, పాణంతీస్తానని ఒదిలిపెట్టాడు"

"నిజంగా అదివరకు ఎప్పడూ దొంగతనం చెయ్యలేదురా?"

"అహఁ" అని బుంగమూతి పెట్టాడు మళ్ళీ ఏదో గుర్తు తెచ్చుకుని "దొంగతనం చెయ్యలేదుగాని, అప్పడప్పుడూ, పళ్ళి కొట్టల్లో అరిటికాయలూ, అయ్యోకాజేసి ఒట్టి అదైనా, కిట్టిగాడి సావాసం మూలంగానే" అన్నాడు.

"కిట్టిగా డెవరు?" అడిగేను

"ఆడొక పెద్ద జేబుదొంగ చిన్నప్పటి నుంచీ అదేపనంట అడికి బలే న్యాక్ గా పరుసు లాగేతాడులే. ఆజే చెప్పేడు ఇంత మటుకూ ఆణ్ణెక్కడా పట్టుకోలేదంట. అయితేమటుకేం శానా మంచోడు. నాకు అప్పపెప్పగు పావలా, అద్దరూపాయి-ఇట్లా ఇస్తుండేవాడు మరిచిపోయా ఒకసారి రూపాయిరూపాయ సాంతం ఇచ్చేశాడు."

"అలాగా?"

"ఊఁ" అని గర్వంగా అన్నాడు.

"తిరవాతే?"

"అడెమ్మలే తిరుగుతుండేవాన్ని ఆడితో సినిమాలిక్కలేవాణ్ణి ఆడు బెజవాళ్ళోవుంటే, అప్పలకుక్కు నేవాణ్ణి కాదు ఆడెమ్మలే,

టేసన్లో కనపడ్డావంటే సరి - ఒక ఎర్ర బుట్టో డుండేవాడు టేసన్లో. ఆడు... ఎర్రబుట్టోడంటే తెలుసా?" సందేహం ఒచ్చింది వాడికి "తెలుసులే" అన్నా. "ఆ ఎర్రబుట్టోడు - ఎందుకులే, పోలీసోడనేఅంటా. ఆడు - కిట్టిగాన్ని, నన్ను చూసినప్పడల్లా, లాటితో ఈపి మీసపాడినీ, నెవ్వు మలేసేవాడు. అప్పుడు బలే నెవ్వులే దిలే కిట్టిగాన్ని ఏమనేవాడుకాదు మల్లీ"

"ఎందుకని?"

"ఏంమో మరి?"

"అఁ! అజే. ఒకరోజున అదూ, నేను సినిమాకలం, 'అవారా'కి సినిమానించి ఒస్తావుంటే అన్నాడుకిట్టిగాడు. చూశావా? రాజకపూర్ గాడు ఎట్లాంటి దొంగతనాలు చేశాడో?.. నువ్వుకూడా నేర్చుకోరా సన్నాసీ ఇట్లా ఎన్నాళ్ళనీ ఆడుకు తింటావో?" అన్నాడు

అమ్మా - అన్నా నేను కొడతారుగా మరి

ఇప్పుడుమూతం కొడతంటే? ఆ పోలీసాడు? - అన్నాడు కిట్టిగాడు

"ఇప్పుడైతే సిన్నినన్న దెబ్బలెను - దొంగతనం చేస్తే, ఇంకా పెద్ద దెబ్బలు కొడతారు" అమ్మా! ?దినన్నా.

"సరే ఏమవ్ - అన్నాడు కిట్టిగాడు ఆడి కొక్కపమొచ్చింది కూసేపు ఆలోసించు కున్నా. చెయ్యాలనివుంది మల్లీ దొంగతనాలు చేస్తే కిట్టిగాడిలాగా నేనూ డబ్బు కరుసు చేసుకోవచ్చు మల్లీ బయ్యం కొడతారని అబ్బో బలేగా కొడతారులే.

సకల దంత వ్యాధులకు

కోతిమారు
నల్ల పండ్ల పాడి

ప్రతిరోజు
దొరకును

నోగి అండ్ కో

87 బైగాబజార్ రోడ్, మద్రాసు-1

బెజవాడ స్టాక్సిసులు: ట్రెడ్ ప్రమాటించు
కార్పరేషన్, పోస్టుబాక్సు నెం. 50
గాంధీనగరం

పాఠశాల

నువ్వెప్పుడన్నా చూశావా?" అడిగేడు
వన్ను కుర్రాడు.

■ "నేను చూడలే"దన్నాను

"నేను చానాసార్లు చూశా. అన్నిటి
కన్నా ఒకసారి బలే బయపేసింది బెజ
వాడే లేననలో, టిక్కెట్లమేచోట పట్టు
కున్నారాణ్ణి మడిసి బాగానే వుండాడు
మళ్లా పట్టుకుని అణ్ణి కిందపడేసి, జన
మంతా కలిసి పొడుతుంటే, బలేగా కేక
లేశాడు పాపం. మొహమంతా నెతురు
పూసినట్టు ఎర్రగా అయిపోయింది. కాళ్ళ
నిండా, చేతులునిండా, ఒళ్ళంతా పుళ్ళు
పడినయ్యే ఆడికి పాపం! బలే జాలేసిందలే
నాకు "

"కష్టం గానుకూడా చూశాడా?" అన్నా.

"అదూ వున్నాడు. అటా కొడతారని
బయ్యారా-" అని అన్నా కిష్కిగాడితో

"అక్కో! దధిమర్క-" అన్నాడు కిష్కిగాడు.

"అక్కో! నువ్వో? - అన్నా నేను
గానో ఒకరోజు గొంగతనానికి రారా
న్నానీ! యాపిత్తా నా మహా అన్నాడు
కిష్కిగాడు ఒకరోజు అడితో తెనాలి బండె
క్కాయ అడి పక్కనే సుంచున్నా నేను
రెండో లేసనులో ఆడు దిగి, నన్ను దిగ
మన్నాడు ఒవ్! ఇంతేగదా ఈడి పస
అనుకున్నా. తీరానూత్తే పద్దు చూపి
చ్చాను నాకు మరి ఎప్పుడు శ్రీశాడో
విందో? ఆరోజున బలే జల్నా చేశారే
ఆరోజునే నేర్పాడు నాకు, పస్లు, అరిటి
కాయలు దొంగతనం చెయ్యటం. రెండు
రోజులు ఆడు దిగిరుండి చేశాడు తరువాత
నేనే, అప్పుడప్పుడూ చేసుకుంటూ వుండే
బాణ్ణి" కిష్కి ముగించాడు కుర్రాడు వాడు
అంత నిబ్బరంగా, అంత చక్కగా, ఈ
కథ చెప్పటం - వాడి వయసుకి మించిన
తెలివితేటలే. వీణ్ణి చదివిస్తే, ఎంత వృద్ధి
లోకి వచ్చేవాడో అనిపించింది. కుర్రాడు
కొండ్రించి అరుగుమీద ఊసి, మళ్ళా ఒక
వీడి ముట్టించాడు చక్కగా పొగ పీట
నున్నాడు నిర్విచారంగా

"అక్కడ ఉశావే? కాస్త తుడిచిరా." అన్నాను.

"తుడుస్తానే" అన్నాడు నిర్లక్ష్యంగా.

వాడికి వినయం అంటే ఎలావుంటుందో
తెలియదు. అది వాడికి ఎవరూ నేర్ప
లేదేమో! వినయం విషయంలో గుమాస్తా
లకి మంచి కొరకం వుంటుంది వాళ్ళు పుట్ట

తెలుగువారి తెలి ఉగాదికి ప్రభుత్వ కానుక

—ఫాటో: లక్ష్మణ్, వరంగల్.

గా నే, తల్లి, ఉగ్గుపాలతో పాటు, వి న
యాన్ని కూడా త్రాగిస్తుండేమో! అశ్విసరు
బజారున కనిపిస్తే చాలు - పెద్దలూలి ఎ తు
రొస్తున్నట్టు భయపడి హోట్లలోనో, మరో
చోటనో దాక్కునే గుమాస్తాలను చాలా
మందిని చూశాను

ఈ కుర్రాడికి ఎవరైనా, నోరు హగ్గిడిసి,
బలవంతాన "వినయం" మింగించినా, అది
వాడికి ఇమడదు వమనం చేసుకుంటాడు -
ఇలా ఎంగుకనో అనిపించింది. నాకు

"మీ అమ్మవాళ్ళు చనిపోయి ఎంత

కాలం అయిందిరా?" అని అడిగేను.

"వీడో!"

"అసలు చూడనేలేదా వాళ్ళని?"

"ఊహలూ"

"చిన్నప్పటినుంచి బెజనాడులోనే
వున్నావా?"

"అలాంటిదిగా"

"నీకు గ్నాపక మీనా?"

"నాకు గాపక మే టి గాను కలంటాడు
మరి"

"తప్పి?"

“చెబుతా” నీదీ గట్టిగా పీల్చి అవతల పాతే కాదు. “ఒకరోజున - అప్పుడు” నీ పప్పుచుచిన్నట్టి చాలానిన్నీట్టి మాడ్కో, నాలుగో విక్రీంబయ్యకుంటూ పట్టాల మీద రైలుబండుండంట. నేను దానిపక్క నున్నా. అప్పుడు నాకు రయిలుబండుం చేసుకో, పట్టాలేంచేసుకో నాకు తెలవదు. రైలుకింద ఒక గిలక్కాయండి. అప్పుడు దానిపేరుగూడా తెలవదు నాకు. దాని కోసం మెల్లిగా అడుగుతేసుకుంటూ ఎలేను గిలక్కాయ చేతికి దొరికింది నీడగావుంది, ఇల్లగా అక్కడే పడుకుని గిలక్కాయతో అడుకుంటున్నా. నామీదగా అది - అంటే రయిలుబండు - పరిగెత్తుకుంటూ పోయింది. నాకు బయటేసింది ఏదైనా. కాసేపటికి మోత తగింది. నాచేతిలో ఏదో తిన్నేయింది” కాసేపటికి జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని “ఆ... విస్మయ అనుకుంటూ అది తింటూ పడు కున్నా అడుసుంచీ పేసనులో నీ పున్నా నేమోనని నేననుకున్నా ఒకనాడు ఈకథ కిటిగాడితో చెబితే - అత్యే అదంతాకలరా అన్నాడు నేనుకూడా కలే గామాలను కున్నా ఇది కలా? నిజమా? అని, నాకిప్పు డికి అనుమానమే నుచ్చేవంటా దీన్ని” అడి గేడు కుర్రాడు

నాకేమీ తోచలేదు “బహుశా, కలే నేమో!” అన్నా ఆకుర్రాడి మాస్తుంటే, నాకు వింతగా, గుర్రపు కొమ్ముల్లా, - విచి త్రంలో పడిపోయాను

“సరే ఎల్లున్నా, పొద్దోటాలింది యాడైనా ఇంకా రెండుసార్లు మూరస పడితేనేగాని, రాత్రికి నీనిమాకర్చు రాదు” అని వెల్లిపోయాడు, నేను మేలుకొనకముందే

ఈ నిర్వాగుడు ఎక్కడ పుట్టాడో తెలి యదు తల్లిదండ్రు లెవరో తెలియదు చరిత్రహీనుడు నేనును దుమ్ములో, ప్లాటు ఫారం గుళకరాళ్ళలో, జొగు బాగ్లలో, ధియంకరమైన ఇంజనీకూతల్లో, దొంగ వేషాలు వేసుకున్న మనుషులమధ్య, మనిషి వేషాలు వేసుకున్న దొంగలమధ్య - పెరి గేడు, దొంగతనం నేర్చుకున్నాడు మోసం నేర్చుకున్నాడు. ప్రపంచాన్ని - అది, రచించిన రాజ్యాంగానికి, అనుకూల మైన విధంలోనే కిక్కించి, పొట్టపోసుకుంటున్నాడు.

కుర్రాడికి వయసుకు మించిన తెలివితేట లున్నాయ్. అయినా, అతను దొంగ అయ్యాడు. ఇలా ఎందుకు జరిగింది? ఇది ‘విధిరాత’ అయితే మాత్రం - ఇలాటి తప్పుడు ‘రాతలు’ రాసేవాణ్ని - ఎక్క డుంటాడో తెలిస్తే, దొక్క చీరయ్యా లనిపించింది” -

కథదడవటంముగించి, ఆయనవంకచూచాను

వెంటనే ఇలా ప్రారంభించాడతను. “నువ్వు చివర, ముగింపులో దెబ్బతిన్నావు. దొంగల్ని, మోసకారుల్ని, స్వప్నంచేది సమాజం - లేదా, ‘వ్యవస్థ’ అను నేవ్వు నిందించాల్సింది దాన్ని. అంతే గాని ‘విధి’నిగాదు. ఇది మంచంలా పడి తీసుకుంటుంటే, దీనిమీదనా, నీ ఆగ్రహం?” ముగించాడు సలహా.

“అయితే చివరి పేరా, మార్చి రాయ మంటారా?” విషయంగా అడిగేను. ‘అవు’ నన్నాడు

“దీన్ని ఏదో ఒక పత్రికకు పంపాలను కుంటున్నా. మీరు చెప్పిన మార్పుచేసి పంపమంటారా?”

పంపించమన్నాడు

“దీన్ని కవరులో పెట్టి, పోస్టులో కూకడ వేయించి, సరిపడ విశ్వలంబించి పంప మన్నారా?” పంపమన్నాడు; ఒక మార్పు నూచించాడు “రిజిస్టరుపోస్టులో పంపు” అని.

“తిరుగు రిజిస్టరుకూడా అంటించమంటారా?” అంటించమన్నాడు.

వెంటనే ఇంటికొచ్చి, ఒకసారి ‘కొగితాలన్నీ’ తిర గేశా. నా అదృష్టవంతుల్లో, అతను మార్పును చివరి పేరా, చివరి కొగితంమీద (నాథి పేజీలో) వుంది, అది చ్చింపేసి, మరో కొగితం తీసుకుని, నాయటం ప్రారం భించి, పూర్తిచేశా నిలా -

“కుర్రాడికి వయసుకు మించిన తెలివి తేట లున్నాయ్ అయితే ఏం లాభం? అతను దొంగ. మోసగాడు. అతను ఇలా ఎందుకు తయారయ్యాడు? అతను దొంగ కావటానికి, మోసగాడు కావటానికి కారకు లెవరు? ఎవర్ని నిందించాలి? అని నేను ఆలోచించాను సమాధానంగా ఈ జవాబు లొచ్చాయి

నేరాన్ని నాలుగువంతులు చెయ్యాలి. నాలుగు వంతుల్ని నలుగురికి పంచాలి.

1. తల్లిదండ్రులు, 2. పోలీసు, 3. కిష్కి గాడు, 4 కుర్రాడు -

ఇలా ముగించి, కాయితాలు కవరులో ధ్రువంగా పెట్టి, ఒక పత్రికకు ఎండ్రెన్ రాస్తూ వుంటే, అసంతృప్తి కలిగింది చివరి పేరామీద ఎమెఫసిస్ లేదని, (పుకారు) కమ్యూనిస్టు సలహా పాటించలేక పోయా వేమోనని అనుమానం కలిగింది

ఇంకొక అనుమానంకూడా ఒచ్చింది - క్లికకూడా మార్చకపోతే బాగోదని చివరి కొగితాన్ని మళ్ళా చించేసి ఆలోచించి, ఇంకో కొగితంమీద రాశాను :-

“ఇంత చిన్నవయసులో, ఇంత పరి జ్ఞానాన్ని, ఇంత ప్రపంచానుభవాన్ని ఆ కుర్రవా డెక్కడ నేర్చుకున్నాడు? ఎలా నేర్చుకున్నాడు? ఎవరి దగ్గర? - అని

ఒక భార్యాభర్తా హోట లుకు వెళ్లేరు. బయటకు వెల్లి పోతూ గుమ్మందాకా వచ్చేక తన రుమ్మాలు కనబడటంలేదని ఆవిడ గుర్తించుకుని, భర్తను అక్కడే ఆగమనిచెప్పి, తాము కూర్చున్న బల్ల దగ్గరకు వెల్లి, క్రింద వెతుకుట ప్రారం భించింది. హోటలు యజమాని అక్కడకు తొందర గా వెల్లి “అమ్మా ఇక్కడెవరుకుతారేం, మీతో వచ్చి నాయన గుమ్మము దగ్గర వున్నారు” అన్నాడు. — సి. బి. జగన్నాధరావు, కాకినాడ.

ప్రశ్నించుకున్నా “నా కళ్ళపడలు నిలిచింది దొక భయంకర రాక్షసి, పొగలు క్రమక్రమం ది సిమెంటు చప్టాలంటి చాతీ, పెద్దిడదరం, చాతీమీద లేరిన ఇనుపకమ్మాల నరాలు, నరాలమీద ఏవో పురుగులు అటూ, ఇటూ ప్రాకుతున్నాయ్ “ఆకుర్రాడికి చదువు చెప్పిన గురువును నేనే” అంది.

“నువ్వా?” అటటిల్లిపోయాను.

“అవును ఆకుర్రాడికి పరిజ్ఞానాన్నిచ్చిన పాఠశాలని నేనే”

“అతన్ని ఈవిధంగా తయారుచేశావా?” భయపడ్డా అడిగేను.

“అవును. అతన్ని ఈ విధంగా పోత పోసిన కార్తానాని నేనే రోజూ ఇలాంటి వారిని ఎందర్నో పోత పోసి, పంపు కుంటాను ప్రపంచంలోకి” ఇంజను అరు స్తున్నట్లుంది అది మాట్లాడుతుంటే.

“నాకు అర్థంకాలేదు ఎవరు నువ్వు?”

“నేను బెజవాడ నేనున్నీ. ఈ ‘వ్యవస్థ’ ప్రతినిధిగా ఒచ్చాను” మాయమైంది.

ఇలా రాసి, క్లికని “పాఠశాల” అని దిద్ది, పోస్టుచేశాను ఒక పత్రికకు. రెండో పక్షం నాకొక బుక్ పోస్టు వచ్చింది. విప్పి చూచాను. విచిత్రం! అందులో నేను 2 సార్లు కాయితాలు చించిచేసి, బుర్ర బద్దలుకొట్టుకుని, మార్చిమార్చి రాసిన చివరి పేరా అందులో అసలు లేనేలేదు.

మొత్తానికి నా కథ అచ్చుఅయినందుకు సంతోషించాను. మొదట సలహా ఇచ్చిన మా డారి ఏకైక కవిని నాలుగుబూతులులిట్టి, కలం తీశా రెండో కథకి

పక్షితిరుం
—శా. : వి. పుష్పేశ్వర్, విజయవాడ.

మెల్లమక్ష

చలపతిరావుకి రాంపురంలో వుద్యోగం దొరికిందన్న మాట వినిగానే కారద ఎగిరి గంతేసింది. 'అమ్మయ్యా! ఎన్నాళ్ళకి! ఇంక తనూ, తన భర్తా హాయిగా స్వేచ్ఛగా, ఒకరి పొక్కు బోరూ లేకుండా నిర్భయంగా జీవించవచ్చు.' తెగిన రక్కలు తిరిగి పెరిగిన పక్షిలాగ ఎంతో సంబరపడింది కారద. రాంపురంలో తాము వుండటాడే ఇల్లా, ఈ స్యంత కాపరానికి అవసరమైన సామాన్లు, తనూ, చలపతి, చిట్టి మాధవుడూ గడబోయే మధురక్ష బాలూ తలుచుకుంటూ ఎంతో మురిసిపోయింది. 'ఇంక తన యిల్లా; తన సంసారం, తన వ్యాపార తనది'—ఈ తమ్మువు నాది, నా యిష్టాన్ని నేనిలా ఇలా జరిగించుకుంటాను, ఎవరికీ సమాధానం చెప్పకోవల్సిన పనిలేకు' అనుకుంటూ చిన్ని పిల్లలు గుడ్డవగూళ్ళ అటాగో పెద్దరికం చూపిస్తూ ఎంత సరదాగా వుంటారో అంత గానూ సరదా పడింది ఇక తమకి ఏది కావాలి అది వండుకోవచ్చు అత్తగార్ని 'ఇవాళ ఏం వండమంటారు?' అని అడిగి అవిడ ఆర్డరు ప్రకారమే చెయ్యనక్కర్లేదు. తమకి ఎప్పుడు సినీమాకి వెళ్ళాలనితోస్తే ఆ రోజు వెళ్ళొచ్చు, ఒకరు ఏమనుకుంటారో అనే అంకూ బిడెయిమూ పడనవసరం లేదు. నలుగురు స్నేహితుల్ని పిల్చినా, నలుగురింటికి వెళ్ళినా తనని 'ఇంతసేపూ ఎక్కడ పెత్తనాలు వెలగబెట్టున్నావో' అనే సాధింపు లుండవు—అనుకుంటూ తన గత జీవితంలోని అనుభవాల పునాదులపైన వివేచన కోరికల్ని, పూహల్ని నిర్మించుకుంటూ చిన్న స్వర్గాన్ని సృష్టించుకుంది కారద తన భావప్రపంచంలో 'ఇన్నాళ్ళూ, తెల్లవారగల్లు లేచింది మొదలు రాత్రి పదింటిదాకా అనునిత్యమూ జీతంలేని పని పనిపిలా, ఇంట్లో అందరికీ చాకిరిచేస్తూ, అత్తమామలకి అగ్గగలాడుతూ, అందరి సదుపాయాల్ని తనే చూసుకుంటూ, తన ఇష్టా యిష్టాలు, ఆకా నిరాకలు తనలోనే దిగ మ్రింగుకుంటూ ఎల్లా జీవించగలిగేనా' అని ఆమెకు అశ్చర్యం కలిగింది తలుచుకున్న కొద్దీ

క్రమంగా చలపతి కారదా రాంపురం ప్రయాణంకోజు దగ్గరబడింది. ఆ రోజుల్లో కారదలో ఎక్కడలేని విచిత్రత్వానం,

సజీవశక్తి కనిపించాయి ఇంట్లో పనులన్నీ అతి శ్రద్ధతో అత్తగారి నోళ్ళోమాట నోళ్ళో వుండగా జరిగించేసేది. కారద ప్రతిరోజూ ఇంత కలివిడిగా ఎందుకు వుండలేకపోయిందని అశ్చర్యపడిన అత్తగారికి కారద కిదో విజయం తనమీద అనే ఈర్ష్యాభావం కలగక పోలేదు

మర్నాడే మెయిలుకి ప్రయాణం. సామాన్లు అవీ సర్దుకుంటూ ప్రయాణ సన్నాహంలో పడింది కారద. ఆరాత్రి ఆమెకి నిద్రబట్టలేదు. మర్నాటి తమ ప్రయాణం గురించి రాంపురం ఎల్లా వుంటుందో అనీ, ఇరుగుపొరుగువాళ్ళు మంచివాళ్ళేనా అనీ, తమ స్వంత ఇంటిలో రోజూ చేసుకోవల్సిన ఏర్పాట్లు గురించి ఆలోచనలతోనే గడిచిపోయింది రాత్రంతా.

ఓం బెడ్డుబండిలో బ్రంకులూ, బెడ్డింగూ పాత్రనాచునల్ల మాటలూ కర్తెరా అన్నీ

విట్టల శ్రీరామమూర్తి

సర్దేశాడు అప్పుడు చలపతి గానో పంచా, ఆకుపచ్చని బేజరు కోటూ, ధరించి, కోట బాత్రాలముందు, అంచులు రెండు చేతుల్లో ముందుకి లాగి, పట్టుకుని, ఆకుచెప్పలు చప్పుడు చేసుకుంటూ, "రా, రా, పైడ అయిపోతోంది" అని కొందరజేసేడు కారద ఒకచేత్తో మాధవుని ఎత్తుకుని, రెండోచేత్తో మరచేయి పట్టుకుని 'వెళ్ళొస్తావత్తయ్యా' అని బండెక్కింది. కోడలి వుత్సాహం చూసి ఈర్ష్యతో లక్ష్యమృ మొహం ముడుచుకుపోయింది కోడలితో తనకేమీ ప్రమేయము లేనట్లూ, మాధవుడు తన కొడుకు కొడుకు మాత్రమే అనే భావం తోచేటట్లు వాణ్ణి ఒక్కసారి ముద్దుపెట్టుకుని బండిలోకి అందించింది, అప్పుడు ఎదుతోక మెలితేస్తున్నాడు. బండి జోరుగా నడుస్తోంది. గూడు సందుల్లోంచి ఎండ గుండ్రపు చుక్కలుగా కారద వంటిమీద పడుతున్నాయి ఆమె చుక్కల వాయిలుచీర కట్టుకున్నట్లుంది. బండి వదులుకు ముక్కు దురద పెట్టి, చూపుకునేటాలో ముక్కుని ఇటూ అటూ రాస్తున్నాడు చలపతి. కారద ఆలో

చనలు బండికంటే ముందుగా పరుగెత్తి స్వేచ్ఛ చేసుకున్నాయి

రైలు బుసలంకొట్టూ జరజరా పాకిపోతోంది. తాను స్వతంత్ర జీవనం చేయబోతున్నాననే సంతోషం ఓప్రక్కా, తన ముసలి తల్లిదండ్రులను వదిలిపెట్టి వెళ్ళిపోతున్నానే అనే విచారం ఓప్రక్కా చలపతిని క్రమ్ముకున్నాయి విభిన్న ఆలోచనలతో మానంగా, ఇంటికి మరలిపోయే ఆప్తుడి భారీబండిని చూస్తూ కూర్చున్నాడు రైల్వే. సరీగ్గా ఆరేళ్ళ క్రితం తన కాలేజీలో చేరటానికి మొదటిసారిగా తమ పూరువది పొరుగునా వెళ్ళున్నప్పుడు, తెల్ల పూభరిని తిరిగి కాలేజీకి వెళ్ళేటప్పుడూ, ఆ విర్యా నువ్వమైన స్వేచ్ఛ రోడ్డూ, ఇరుప్రక్కలా దట్టంగా తాటి చెట్లూ, సగం పగులుబారిన తోటూ - అన్నీ రైల్వేంచి చూస్తూంటే ఓ విధమైన బాధా, మనస్సులో పెరిగి, బెంగు అతనిలో కలిగి. మళ్ళీ ఈనాడు అదేవిధంగా చలపతి హృదయం బరువెక్కింది

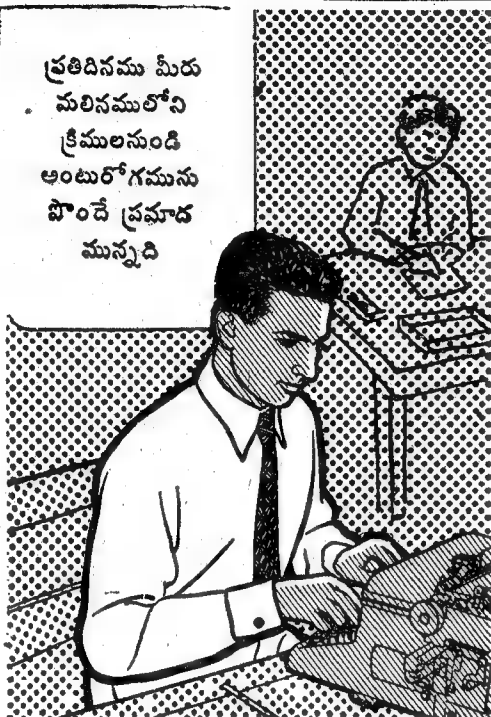
ఇంక కారద సంగతి - పడేళ్ళ కుర్రాడు మొట్టమొదటిసారి రైలుప్రయాణం చేసినపుడు పడే వుదలాటం, వుత్సాహం ఆమెలో కనిపిస్తున్నాయి. వాటి అడుగు జాడల్లోనే ఓ విధమైన విచారమూ, తెంగా ఆవరించేయి ఆమె మనస్సులో! ఆమెకి తెలియకుండానే అంత సంతోషంలోనూ అంత ర్యాపినిలా ఏవిటో చెప్పలేని ఆరాటం బాధా మెదుల్తున్నాయి ఆమె నాలుగేళ్లుగా మసలిన గడ్డి, వాడుకునే ఆలమూరూ, అందులో వస్తువులూ, ఫంటిల్లూ, తులసి కోటూ, ఎంత బాధ అనుభవించినా, ఇన్నేళ్ళుగా గడిసిన అత్తమామలతోటి అనుబంధమూ అన్నీ విడిచిపోతున్నానే అనే ఓ విధమైన తెంగ ఆ మనస్సుని దిగలాగు తున్నాయి. రైలు కిటికీలోంచి చూస్తూ కూర్చుంది కారద. మాధవుడు పాల త్రాగుతూ ఆమెబడిలోనే నిద్రపోయాడు. పట్టు పనెక్కి వెళ్ళిపోతున్నాయి అతి వేగంతో చలపతి పూరికేసి. ఏ దేశదా లేకుండా హాయిగా నిశ్చింతగా నిద్రబోతోన్న మాధవుడి అనూయిపు మొహం చూసేసరికి అత్తగారి మొహం జ్ఞాపకం వచ్చింది కారదకు. తమ పడిన ఆనందానికి తనకే సిగువేసింది. అవిడకి తనదో అపచారం చేస్తాన్నట్లు బాధపడింది ఆమె

మనస్సు. 'ఒకవేళ తన్ను తాను వంచించు కోటం లేదుకదా?'

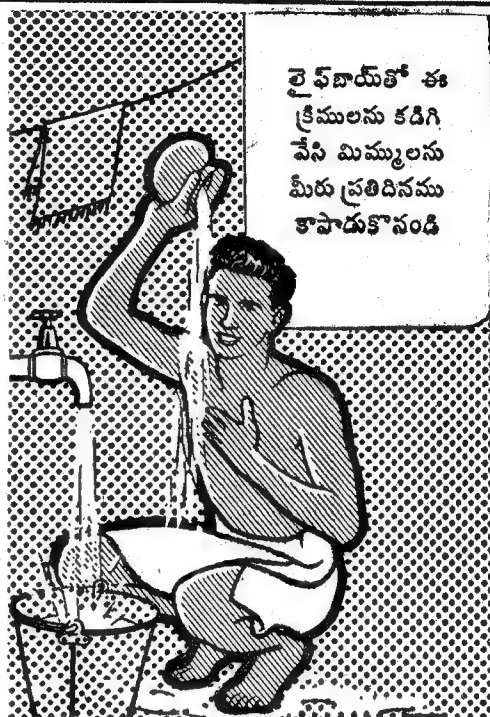
ఇంతలో రాంపురం సమీపిస్తోందని తెలియగానే శారదలోని అనుమానాలూ, ఆందోళనా ఎక్కడి వక్కడ ఎగిరి

పోయాయి. హడావిడిగా సామాన్లు దించుకుని, బండి మట్లాడుకుని 'కొత్తయిల్లు' చేరుకున్నారు. మర్నాటినించి సంసారం చక్కదిద్దుకోవడంలో మునిగిపోయింది శారద.

ఉదయం పదిగంటలకల్లా చలపతి భోంచేసి ఆఫీసుకి వెళ్లి పోయేవాడు. అతను తిరిగి సాయంత్రానికి వచ్చేదాకా అంతా తీరుబజ్జే. ఇంట్లో మిగిలేది తనూ మాధవుడూనూ. ఇల్లంతా చిన్న

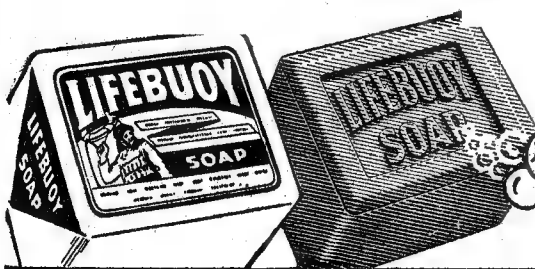
ప్రతిదినము మీరు
మలినములోని
క్రిములనుండి
అంటురోగమును
పొందే ప్రమాద
మున్నది

లైఫ్ బాయ్ కో ఈ
క్రిములను కడిగి
వేసి మిమ్ములను
మీరు ప్రతిదినము
కాపాడుకొనండి

లైఫ్ బాయ్
సబ్బు

ప్రతిదిన మలినములోని క్రిములనుండి
మిమ్ములను కాపాడును

లైఫ్ బాయ్ యొక్క
"రక్షక పురగ" మీ
ఆరోగ్యమును
కాపాడును

ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

L. 248-X52 TL

★ పెద్దదిక్కు ★

బోయినట్లుండేది. కారదేశం తోచేదికాదు. వచ్చిన కొత్తలో తను కల్పించుకున్న పూహల్ని సార్థకం చేసుకుంది కాని, టిఫిన్లు, పిక్నా, సినిమాలు, ఆ సరదాలన్నీ కొద్దికొజుల అనుభవంతోనే తీరిపోయాయి అనేవారు లేకపోయినా, పదిమందిలో మనలదానికి అలవాటుపడ్డ కారదేశ ఒక్కచేత విచ్చలవిడిగా తిరగటానికి మన సొప్పలేదు. తను పూహించిన సౌఖ్యాలన్నీ స్వల్పవిషయాలనీ, అసలు జీవితాన్ని నడిచే కీర్తి, ఆ ప్రేమానుభవమూ, లక్ష్యమూ వేరనీ అనిపించింది ఆమెకు ఇంట్లో ఎదుట నిలుగురూ తిరుగుతూ, ఆడుతూ, పాడుతూ వుండాలని అభిలషించింది ఆమె. వున్నట్టుండి ఆ త్రాగు జ్ఞాపకం వచ్చింది విశాలమైన ఆమె మొహం, అడ్డబాస, కాలుక కళ్ళూ, కాళ్ళకి అండలూ, కడియాలూ, పట్టుచీరూ, రవికా తొడుక్కుని అవిడసింహంలా అలా సావిత్రి గుమ్మంవగర కూర్చుంటే పదిమంది పెట్టుగా ఇల్లు ఎండోనిండుగా వుండేది. అవిడ వుంటే బాగుండు ననిపించింది మళ్ళీ చాకిరీమాటూ, తనకి అవిడకి గతంలో జరిగిన ఘర్షణలూ జ్ఞాపకం వచ్చి తెనురుపడేది ఆమె మనస్సు.

కారద రాంపురం వచ్చిన రెండో రోజు నిలావుంది, పొద్దున్నే రేచింది ఎప్పుడు లేచినా అడిగేవారు లేరనీ, తను పెందరాజే లేచేవాడ తప్పిందనీ సంతోషించింది కాని కారదకి వున్న పసంతా ఆ వుదయం పది గంటల్లోపునే. ఇంకా కాఫీ అనలేదా అని విసుక్కుంటాడు చలపతి. మూల మాధవుడు పాలకోసం ఒక పాత్రలో వాణ్ణి సముదాయించేసరికి బ్రహ్మప్రళయ మయ్యేది వాడికి పాలుబట్టి, నీళ్లుపోసి, బట్టలు తొడగటం, మర్నాప్రక్కని పదిగంటలకల్లా వంట సిద్ధంచేయటం - వ్రక్తి రిల్లిక్తి రిలయింది కారద మర్నాటినుంచీ పెందరాజే లేవటం మొదలెట్టింది కాని ఆమె కిష్టపడత కష్టం అని పించటంలేదు. తన్ను పెందరాజే లేకమని అత్రాగురు అంటోందనే వ్రక్తిపంకొద్ది ఆమెకలా అలస్యంగా లేవాలనిపించింది కాని ఇప్పుడు ఎవరూ అడు పెట్టేవారు లేనందున ఆ అభిప్రాయమేమోయి తన భర్తకోసం, తన మాధవుడికోసం తనంతట తనే పెందరాజే లేవటం మొదలెట్టింది.

మరి నాలుగురోజులకి మాధవుడికి జ్వరం తగిలింది. ఇదివరలో వాడికి నీళ్ళు పొయ్యటం ఆడిందటం అంతా లక్ష్యమై గారే మాచుకునేది ఇప్పుడు కారద కొత్తగా వాడికి నీళ్ళుపొయ్యటం మొద

లెట్టేసరికి వాడు చేతుల్లో నిలకకా, నాని పోయి క్రమంగా రొంప జ్వరంలోకి దింపింది. ఆ జ్వరం నాలుగురోజులుదాకా విడిచిపెట్టలేదు. మాధవుడు మధ్యమధ్యని 'మామ్మామ్మా' అంటూ మారాము చేసేవాడు రాత్రిల్ల ఎవర్నీ నిద్రపోనిచ్చేవాడు కాదు. కారదకి ఆ నాలురాత్రులూ కంటిమీద మసుకులేదు, ఆ జ్వరం ఎప్పటికీ తగ్గలేదు అని భయంచేసింది. వున్నట్టుండి అత్రాగుంటే బాగుండు ననిపించింది కారద తన మనస్సుకి అవిడయితే మాటలూ ఈమాటలూ చెప్పి పాటల్లో కథల్లో వాణ్ణి పూరుకోబెట్టేది అవిడతో వున్న న్నాళ్ళూ మాధవుడికి బెంగ వుండేది కాదు అవిడ అలా మాధవుణ్ణి చేరదయ్యటం వల్ల తనకు ఎంత పీట యిచ్చేదో ఇప్పుడు తెలిసినట్టోంది. అవిడకి రమ్మని వుత్తరం వ్రాయమని చలపతిని అడుగుదామనుకుంది. మళ్ళీ ఏం గొడవలు వస్తాయో, సాఫీగా పోయే తమ సంతారంలో ఏం అకాంతి రేకెత్తుతుందో అని భయపడి ఆ ప్రయత్నం మానుకునేది.

ఇంక అప్పుడప్పుడు చలపతి వేళాకోళాలు సరేసరి "నూల్లులపైసలు ప్యాసయ్యావన్న మాటేగాని వంకాయకూరొండడమేనా చేతకాదు నిజంగా నా అమ్మేచేస్తే" అన్నాడో రోజున ఓ రోజున ఎంతో మాధవుడు పడుకోలేదు తనదో పాడబోయింది అప్పుడే ఇంట్లోకి అడుగుతున్న చలపతి "ఏమిట గట్టగా పాడేవు గనక మట్టుప్రక్కల పడుకున్నవాళ్ళు లేచి కూర్చుంటారు!"

మరో రోజుని మాధవుడు మరీ కింక పొరువెట్టేడు ఏమన్నా, ఏం చేసి నా పూరుకోలేదు చివరకి చలపతికి కూడా లొంగలేదు కారదకేం అర్థంకాలా, ఏం చెయ్యటానికి తోచిందికాదు. నిశ్చేపంగా అంతవరకూ పాలుతాగి ఆడుకుంటూన్న వాడల్లా వున్నవళింగా మొదలెట్టేడు విగుళు ఎదురింటిలో నరసమ్మగారు "దిష్టి తీసి పారెయ్యడమ్మా" అని చెప్పింది అంటే ఏం చెయ్యాలనే కారద మాపులు చూసి అవిడే ఆ పని కాస్తాచేసి చక్కాబోయింది. వెంటనే అంతి గోలచేసినవాడూ నవ్వుతూ ఆడుకోడం చూసి కారద మొహం 'ఇంతైంది'

మర్నాడు అంది కారద "మామగార్ని, రమ్మనమని రాయండి మాధవుడు బెంగెట్టుకున్నాడు" "మాధవుడా నువ్వో" అని

ప్రశ్నించాయి కొంటిగా చలపతి చిలిపి మాపులు.

"అల్లాగ్" అని ఆఫీసుకి వెళ్లిపోయాడు, కారద రానిచ్చిన తములపాకులు నముల్లా మాధవుడు 'మామ్మా' అంటూంటే, "మామ్మా వస్తారమ్మా, నాన్నగారు వుత్తరం రాస్తారుగా" అంటూ వాణ్ణి గుండెలికి మాత్తుకుంది కారద.

చలపతి వుత్తరం రాసేడు అక్కడ లక్ష మృగారిక్కుడా కారద వెల్లినప్పట్టిం చీ ఏం తోచింది కాదు. ముఖ్యంగా మాధవుడు లేచి లోటు అవిడకి చాలా అనిపించింది తప్పటడుగులు వేసుకుంటూ 'మామ్మామ్మా' అంటూ మాధవుడు తన దగ్గరకి బులిచేతులు చాచుకుంటూ వస్తూంటే తను ఎవరోస్తారో ఎవరోస్తారో అంటూ చటుక్కున వాణ్ణి దగ్గరకు లాక్కునేది ఇంట్లో ప్రతిగది, సావిడీ అంతా చిన్నబోయింది వాడు లేకపోతే, వాడి నవ్వులూ, కేరితలూ, ఏడుపులూ, అల్లర్లూ ఇంట్లోని నిర్భయంలోంచి ప్రతిస్పందించేవి తనూ కొడలూ ఏం మాటలనుకున్నా, ఎన్ని తగువులుపడ్డా మాధవుడిముద్దు మొహం చూసేసరికి అవిడ అన్నీ మర్చిపోయేది. తనకి తన భర్తకి రోజంతా మాధవుడి అట పాటల్లోనే గడిచిపోయేది అల్లాంటి పసి పాపడు ఇంట్లో లేకపోయేసరికి కడుపులో చల్ల చేసి నట్టనిపించింది. మాధవుణ్ణి చూస్తే బాగుండుననుకుంది.

కారద గదిలోకి వెళ్లినపుడల్లా ఆమె జ్ఞాపకం వచ్చేది దగ్గరవున్నప్పుడు తాము ఎన్ని కలతలపడ్డా కారద దూరంకాగానే ఎందుకో కొడల్ని చూడాలనిపించింది ఆత్మమృగార్ని అవిడ నిత్య జీవితంలో కారద బాగా అలవాటైపోవడం మూలాన్ని ఆమె లేకపోతే తనకి చెయ్యి విరిగినట్లుగా వుంది ఇప్పుడు రెండుపూటలూ తనే చేసుకోవాల్సి వస్తోంది ఏం ముక్కినా మూలిగినా ఇంటిపనులు తప్పడంలేదు కారద రాంపురం వెళ్లినతర్వాత అవిడ నాలుగులంకణాలు చేసింది ఇంటిపనుల్లో ఓపిక లేక. మందుకోసం మునిలాయన తిరగాల్సి వచ్చింది. చలపతి లేకపోవటం మూలాన్ని బజారుపనులూ అవీ ఆయనపై బడ్డాయి ఆవృద్ధాప్యంలో.

"అబ్బాయివుంటే బాగుండును" అనుకున్నాడు ఎన్ని మారులూ. అవిడ జ్వరంతో వున్న నాలుగుసాళ్ళూ ఆయనే మడిగట్టుకోవల్సి వచ్చింది "ఎందుకొచ్చిన పాట్లుకి శుభ్రంగా కొడుకూ కొడలూదగ్గర వుండక" అని విసుక్కున్నాడు. అవిడకి అదే అనిపించింది, భర్త తనమూలాన్ని కష్టపడుతున్నాడని బాధ పడింది. కారదవున్న

కోణల్లో తనకేం జబ్బు చేసినా రాత్రిం బవళ్లు కనిపెట్టుకు కూర్చునేది టయిము ప్రకారం మందూ అదీ ఇచ్చేది కారదని చూడాలనిపించింది “హానీ అబ్బాయికో పుత్రం రాస్తారేమిటి?” అంది

అంతే చలపతి పుత్రం అందింది. “ఏమేన్, వాడే రాసేడే” అని చదివి విని పించేడు

అవిడ జ్వరంనిమ్మలించగానే రాంపురం ప్రయాణం కట్టేరు ముసిలిదంపతులు దారి బాగుకునా మాధవుణ్ణి ‘ఎప్పుడు చూస్తానా’ అని ఆత్మతపడుతూ నేవుంది అవిడప్రాణం ఇంటికి రాగానే, మాధవుడు ఒక్క ఎగుగు ఎగిరాడు మామ్మచైకి తన బుల్లి పాదాల్లో అవిడ గుండెలమీద పరవళ్ళు ప్రోక్కేడు

“అదేలే అల్లా చిక్కిపోయాడు” అంది లక్ష్మమ్మ మాధవుడి తల నిమిర్తూ

“జెంగెట్టుకున్నా డత్తయ్యా మొన్న నే తగ్గింది జ్వరం” అంది కారద

కొంతసేపు వాడిఅటల్లో గడిచిపోయింది. ఇంతలో చలపతి అశీసునించిరావటంతోపే అందరూ కబుర్లలో పడిపోయారు.

కారద అనుకుంటుంది, ఇంక తనకి విషమ పరీక్ష ప్రారంభమైందని అందుకే తమ పుత్రులవల్ల మరీ లోకువైపోతానెమో అని భయపడింది

లక్ష్మమ్మగారి మనస్సులో అవిడా అనుకుంటుంది, కోడలు మళ్ళీ తగవులు మొదలెక్కుంటేమో అని ఇద్దరూ వాళ్ళవాళ్ళ పుకార్లల ప్రకారం త్యాగం చేస్తున్నామని అనుకుని అంగుకు సిద్ధపడివున్నారు

లక్ష్మమ్మకి కారదగారింటికి రాగానే ఓ క్రొత్త వాతావరణంలోకి వచ్చినట్లనిపించింది తన ఇంట్లో తను వుండగా కారదని చూచుటగా ఆళ్లుపెట్టి పనిచేయించుకున్నట్టు, కారద ఇంట్లో తను చెయ్యలేకపోతోంది ఏదో టక చెప్పలేని ఆటంకం అంతరాత్మలోంచి అవిణ్ణి ఎనక్కిలాగుతూ, ‘ఇది కారద యిలు నీవు మునుపటిలా ఆమెని అడ్డ పెట్టడానికి వీలులేదు’ అని మోద్దురిస్తూ న్నట్టు అనిపించింది అప్రయత్నంగా, అవిడ అందామనుకున్న రూటలు లోలోపలే వుండిపోతున్నాయి దాసిదీ, పాలవాడూ, చాకలీ అంతా కారదనే అమ్మగారంటూ ఆమె యజమానిగా వ్యవహరిస్తున్నారు

దాసిదాన్ని అవిడ కేకలువేసి పసులు చేయించుకుందామనుకుంటూనే అది కారద దాసిదనే, తలపు అగువచ్చి ఆగిపోయేది ఇప్పుడు తన వ్యక్తిత్వం, తన ప్రాముఖ్యత విమోచనం అని ఆశ్చర్యపడింది ఆ ఇంట్లో కారదే యజమాని, తను వైదుల్యం మాత్రమే అనీ అభిప్రాయం దానింతటినే

అవిడలో ఏర్పడి, తను ఇకముందు యజమానిగా అధికారం చలాయించటం అసహజం అనిపించింది

కారద నిత్యం తను యింట్లో జరుపుకునే పద్ధతుల్లో సహజంగా తను ఇంటి యజమానిలాగే ప్రవర్తిస్తోంది. అవిడ విచ్చింది కదా అని అన్నివిషయాలూ అవిడకి వప్పు జెప్పి తను కేవలం అవిడ చేతిక్రిందవుండి చాకిరీ చేయటం మొదలెడితే మునుపటి తగవులూ, మనస్ఫుర్తలూ మళ్ళీ రేకెత్తుతాయేమో అని భయపడింది ఇంటపనులన్నీ తనే చేసుకుంటూ, అవిడకి ఏ శ్రమ లేకుండా-మాధవుణ్ణి అడుకోటం తప్ప-అవసరమైన విషయాలు అవిడని అడిగి తెలుసుకుంటూ జీవితం గడపాలనుకుంది ఆమె నడతలో అవిణ్ణి ధిక్కరించటంగాని, ‘నేనే యజమానిని సుమా’ అనే హుందా తనం కాని లేకు తన అధికారంపోయిందే అని అవిడ బాధపడకుండా, అవిడ మనస్సు

నిరుద్యోగంతో యమయా శన పడుతున్న ఓ యువకుడికి రోడ్డుమీద అకస్మాత్తుగా దేవుడు ప్రత్యక్షమై ఓ వరం కోరుకోమన్నాడట!

యువకుడు చేతులు కట్టుకొని నవనయంగా—

“ఏం వద్దు యిప్పట్లో—పై జన్మలో మాత్రం నన్ను ఓ మంత్రిగా వక్షేక పుత్రికగా పుట్టించు భగవాన్” అన్నాడట!

శుద్ధమైన కాఫీ సువాసనగల మంచి కాఫీ

మీరు సులభంగా కొనగల ధరికు!

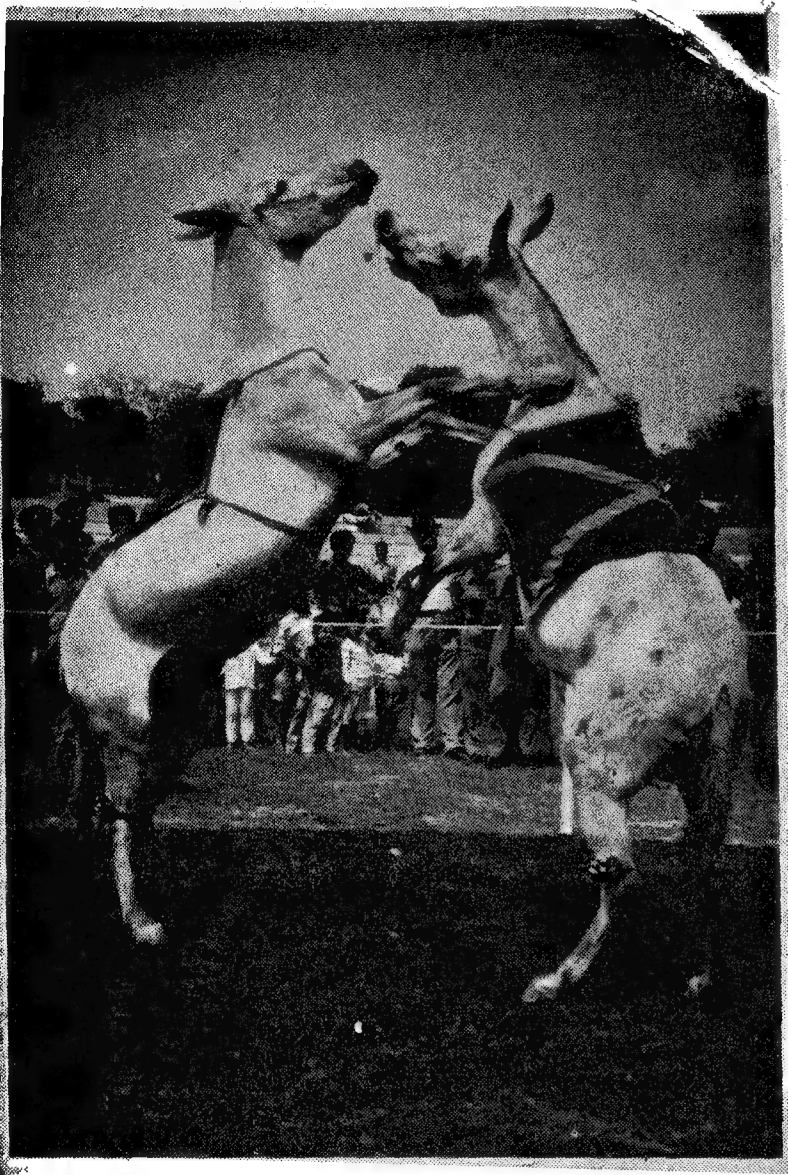

శుద్ధమైన కాఫీ కొనడం తెలివితపో
అది చక్కని సువాసనగలిగి, బలము
విచ్చును ఎన్నోకప్పుల కాఫీ యగును నెల
కొంది ప్రజలు స్టేన్స్ ప్యూరేబల్ ఫ్యూర్ కాఫీకి
మార్పుచున్నారు ఎందుకన, దానికాజుగుణం
పూర్తిగా భేదపడి యున్నదని వారికి
తెలుసు క్క పా 1 పా 3 పా 7 పా
గాలిచెరచి తిమ్మలలో విక్రమం

ప్రతియొక్కరు
కొనదగు చక్కని కాఫీ!

ది యునైటెడ్ కాఫీ సప్లై కంపెనీ లిమిటెడ్
కోయంబత్తూరు, దక్షిణ ఇండియా.

ఖమ్మం మెట్టు ఏజెంట్లు
మొనర్చు రాధాకృష్ణ సనరల్స్ సోర్సర్లు, కనగానోడ్డు ఖమ్మం మెట్టు.
మహబూబ్ నగరం ఏజెంట్లు.
మొనర్చు ముత్యాల & సన్సు, జనగల్ మర్చంట్లు

మల్లయుద్ధం

★ పెద్దదిక్కు ★

జొప్పించకుండా తన చేసే పనులన్నీ అవిడ చేత అవుననిపించుకునే చేద్దామనుకుంది శారద.

ఓనాడు - “అత్తయ్యా ఇవ్వాళ ఏం కూర వండమంటాను?” అంది శారద

“నన్ను అడిగేదేమిటే, వాడికి నీకూ ఏం ఇవ్వమయితే అదే వండు” అంది లక్ష్మమ్మ

గారు = అన్నదికూడా మామూలుగా సహజధోరణిలో అన్నది కాని, ఓ ఎత్తి పొడుపులాకాని, ‘ఇక్కడ నా ప్రయోజ కత్యం ఏముంది వెలిగిస్తున్నావుగా నీ ప్రభ’ అని నిఘరంగా అన్నట్లు కానితేడు శారద కూడా అత్తమామల రుచుల్ని అవసరాల్ని తెలుసుకుని వాళ్ళ కి తృప్తికలిగించేలా

క్లిష్టమై బడికి రోజూ ఆలస్యంగా వచ్చేవాడు. ఎన్నిసార్లు చెప్పినా వినలేదు. ఆఖరికి ప్రాణం విసిగి ఒకనాడు మేష్టారు చితుకకొట్టెరు కొట్టి, “ఒరే! కృష్ణా! నిన్ను ఎందుకు కొట్టినో తెలుసా?” అని అడిగినారు దానిమీద వాడువీడుపు ఆపుకుని, “బాగుం దం డి అయినకాడికి నన్ను చావకొట్టేరు. ఎందుకు అలాచేసేరోకూడా యిప్పుడు మీకు తెలియదన్నమాట” అని జబాబిచ్చాడు — నీ బి జగన్నాధరావు, కాకినాడ

మసలుకుంటోంది

మరో రోజు—

“సినిమాకి వెళ్తున్నాం అత్తయ్యా”

“అలాగే వెళ్లిరామ్మా మాధవుడు లేస్తే నేను మానుకుంటానులే మీరు వెళ్లిండి” అని లక్ష్మమ్మ జవాబు

అత్తిగారి ప్రవర్తన శారద కంఠం ఆక్లిర్యం కలిగించింది పూర్వపు అథార్టీ లేకు, అధికారం పోయిందనే పుత్రోపపత్తి ఎంతో దనపుగా, ఆప్యాయంగా, తల్లిలా కష్టసుఖాలు గమనించి మసలుకుంటోంది

ఇహ లక్ష్మమ్మగారి ఆక్లిర్యం సరేసరి శారద తన ఇల్లుగదా అని ఆవిడమీద అథార్టీ చేయటంతేదు ఎక్కడికి వెళ్లినా, ఏపని చేసినా, ‘నా ఇష్టం నీకేం పోసిపామ్మని’ విర్రవీగకుండా తన్ను అడిగి సరే అనిపించుకుని మరీ చేస్తోంది

రోజులు దొర్లుకుపోతున్నాయి సంవత్సరం గిరిగిరా తిరిగివచ్చింది ఆ రోజు రాత్రి—

శారద తమలపాకులు చిలకలు చుట్టి యిస్తూంటే చలపతి ఒక్కటొక్కటి వేసుకుంటూ అన్నాడు

“మాడు శారదా సరిగా ఏడాది క్రితం ఈ రోజుని వచ్చేం ఈ పూర్ణ ఈలోగా ఎన్నిమాపులు! అందరం ఇల్లా పాతుగలిగి ఉండడం మన అదృష్టం”

శారద, ప్రక్క పుయ్యల్లో నిద్ర పోతూన్న మాధవుడి కేసి చూసిన చూపు అర్థంచేసుకుందుకి చలపతికి ఆటై సేపు పల్లలా

బొమ్మరిల్లు

అసలు రహస్యం

‘ప తం జ లి’

తీయతీయగ పాడుకుంటూ
హాయిహాయిగ ఆడుకుంటూ
సొలితేలే తేనెటీగను
చూచి ఆపీ, పలేకరించెను
కందిరీగ—

“తమ్ముడూ - ఈమాట చెప్పు
ఎల్లవారలు నన్ను జూచీ
ఈనడింతురు విషయమేమో?
మేల్మీబంగరు మేనిఛాయలు
మనుషు లెందుకు మరతురయ్యా??
నిన్ను జూచీ మిన్నగానే
గారవింతురు కతమేమో ?”
ముక్కుసూటిగ మాటలాడెను
తేనెటీగ—

“ముక్కు చివరల కోపమన్నది
ఎక్కువున్నది!
మాటిమాటికి ముల్లుగుత్తువు
కందిరీగ!—

నాకు కూడా చిన్నముల్లూ
డిన్నదయ్యా - ఇదే చూడూ!
నేను మాత్రం అస్తమానూ
కుట్ట నెవ్వరి నేడిపించను!
మనసూ మంచిదాయె
అదే కాదు—
పను లెన్నో వున్నవాయె
ఇదే కాదు—
నా దారే నాదయ్యా—
అంతా నాపారయ్యా!!”

పా త పా ట లు

(సేకరణ శేకుమళ్ళ కామేశ్వరరావు)

పల్లకిలో సీతారాములూ

పల్లకి పనుపాయె దండిపనుపాయె
మేము మోయు రాముడు దిశ కెల్లపనుపు
దశరథునికోడలు సీత ఆపాప
ఆపాప మనలంగ భవియెల్ల పనుపు

సీతారాముల పెళ్ళి

కస్తూరి గలచోట కన్నె గలచోట
విస్తరించొకరాజు విడిది దిగినాడు
ఓ రామ వచ్చేవు! ఓ యి వీరుడ!
అరుగుమీదే పెళ్లి, ఓలి ముప్పయి
తల్లిగట్టిన చీర తగును పెళ్లికి.

కర్వా రక్షిపయాత్ర

(బామ్మలల్లు సీరియల్)

నోరి నరసింహశాస్త్రి

12

పోరాణికుడు ■ ఘట్టానికి వచ్చేసరికి శ్రోతలంతా ఆనందంతో తబ్బిబ్బులవుతున్నారు గగుర్పాటు పొందిన దేహాలతో ఆనందబాష్పాలు కారుస్తూ గద్గద కంఠాలతో విదేహరాజు మహాత్ముని శ్లాఘిస్తున్నారు. ■ సందడి విని కలలోనుంచి మేలుకొన్నట్లు మహారాణి ఉలిక్కిపడి “ఏమిటి? ఏమిటి?” అని అడిగింది.

“ఏ లోకంలో ఉన్నావు, మహారాణి!” అంటూ కోశాధిపతి భార్య చిరునవ్వు నవ్వింది. గాయకుని భార్య కళ్లలో నవ్వు తరళంగా ప్రకాశిస్తూ తాండవమాడింది రాణికి కోపము వచ్చింది. కాని ఎవరిమాడ?

ఇంతసేపూ ఆవిడ భ్యానమంతా తాను పిలవనంపితే రాకపోయిన మంత్రి భార్యమీదనే ఉన్నది. సావాసగత్తెలంతా తోడుగా ఉంటేనేగాని ఆవిడ వీడి బాగా అనుభవించలేదు — ఆనందమే కానీ. మరొకటే కానీ!

మంత్రి భార్య ఎందుకు రాలేదూ?—ఈవిడ ఎందుకు రాలేదూ?—పోనీ తనకోసము వచ్చిన చేతికనుగూడా తనదగ్గరే పెట్టుకున్నదే, దాన్నైనా పంపించగూడదూ?—ఇట్లా ఆలోచిస్తూ ఉన్నది.

ఐనా పురాణంలో మాటలు మధ్యమధ్య అనలు చెవిని పడకపోలేదు.

“రాజ్యాంతే నరకం ధ్రువమ్!” అన్న మాటలు వినపడ్డవి. భార్య మాటలు విననందుకు విదేహరాజు నరకానికి రావలసివచ్చిందన్న మాటలు కూడా వినపడ్డవి.

అందులో ఆ రెండో వాక్యం గట్టిగా ■ పెంకెరాణి మనస్సులో నాటుకున్నది. అదే ఇంతవరకూ మూటిమూటికీ మననంచేస్తూ ఉన్నది

అందుకనే, సావాసగత్తె లిద్దరూ నవ్వేటప్పటికీ, తన మనస్సులో ఆడుతున్న మాటను వాళ్లు హేళన చేస్తున్నారని తోచి కన్నున కోపం వచ్చింది. ముఖం చిట్టించుకున్నది. ముక్కుపుటాలు అదిరినై. ఒక్క మాటకూడా మాట్లాడకుండా రిప్పున ఆమె తన ఏకాంతమందిరంలోకి బయలుదేరింది. సావాసగత్తె లిద్దరూ వెళ్లివస్తామని చెప్పతుంటే వాళ్లవైపన్నా రాణి తలతిప్పి చూడలేదు.

సరిగ్గా ఆవిడ వెళ్లుతున్నప్పుడే మంత్రిభార్యకోసము పోయిన చేతిక వచ్చింది. మంత్రిభార్యమాటలు చెప్పింది. ‘ఇప్పటిదాకా ఉన్నది ఈ కాస్త మాటకేనా?’ అని రాణి దాన్ని కసిరి కొట్టింది. ‘వస్తూంటే

రాణి మామూలే, “నిజంగా?—నిజంగా?”
అంటూ వెనక్కు విరుచుకుని సోఫామీద వాలిపోయింది

దారిలో మా బంధువులు కనబడితే మాట్లాడుతుంటే కాస్త ఆలస్యమయిందమ్మ! అని అది చెప్పింది. లాభం లేకపోయింది. చేతికను వెంటనే ఎనిలోనుంచి తొలగించింది.

13

ఆరాత్రి రాజుగారు కబుర్లు చెప్పకోడానికి రాణిగారి మందిరానికి వచ్చాడు. రాణికి చిరాకింకా వదలలేదు. ఆయన మాటలకి పరాకుగా ‘ఊ, ఆ,’ అని ఒక్కక్క అక్షరంతో జవాబులిస్తున్నది.

“ఏకాక్షర నిఘంటువు వల్లెవేస్తున్నావా ఏమి, ఇవ్వాలి?” అన్నాడు రాజు.

“అహో!” అంది రాణి విసుగుతో.

“ఓహో, ద్వ్యక్షర నిఘంటువులో పడ్డావే!” అన్నాడు రాజు.

■ బాగుంది!” అన్నది రాణి.

“నయమే. ఈమాట త్ర్యక్షర నిఘంటువులో పడ్డావులే!” అన్నాడు రాజు.

“ఊరుకోండి!” అన్నది రాణి.

“నంతోషమే మాటమాటకూ ఒక్కక్క అక్షరమే పెరుగుతున్నది” ఇట్లా అంటూ రాజు పక్క

పక్కా నవ్వాడు

“అందరూ నన్ను చూసి నవ్వేవాళ్ళే! అంత అలుసయిపోయినాను ప్రతివాళ్లకూ!” అంటూ రాణి

కర్పూర ద్వీపయాత్ర

అరున్నొక్కరాగ మారంభించింది, రాగమే కాదు. దానితోపాటు కళ్లలోనుంచి రసప్రవాహం కూడా సాగింది—నీలకంఠాయస్వాహా అని.

ఏదో విశేషమున్న దివ్యాళనని అప్పటికే రాజు గ్రహించాడు. ఆమెను బుజ్జగిస్తూ, “నీ కోరిక ఏమిటో చెప్పు. నిన్ను అశారపరచిం దెవరు?—వాళ్లను నీవు చెప్పినట్లు శిక్షిస్తాను!” అన్నాడు రాజు.

■ మాటలతో రాణి రాగమూ రసమూ కాస్త శాంతించినవి. ఎగతాళనం పెంటనే తగ్గలేదు. అది కూడా తగ్గిన తర్వాత రాజుగారిని ఇట్లా వరమడిగింది.

“రేపీ పాటికల్లా మంత్రిభార్య కాళ్లు నరికించి తెప్పించాలి! కోశాధిపతి భార్య నాలుక కోయించాలి! గాయకుని భార్య కళ్లు పీకించాలి!—”

అది విని రాజు నిర్భంతపోయినాడు. కాని పెంటనే తమాయించుకొని ఘక్కున వెకిలినవ్వునవ్వుతూ, “ఇదేమి హాస్యము?” అన్నాడు.

రాణి మండిపడింది. కోపము వచ్చిన తాచువలె నిలువున బుసలుకొట్టుతూ నిలుచున్నది. “అబద్ధాలాడడం మహారాజులకే చెల్లుతుంది!” అన్నది.

ఈమాటు మహారాజుకే కోపము వచ్చింది. చిహ్నుల అక్కడినుంచి లేచి నిజమందిరానికి పోయి న్నాడు.

14

రాజుగారికి రాణిగారికి ఎడమొగం పెడమొగంగా ఉన్నదని ఆరాత్రే నగరమంతా పాక్కిపోయింది. తెల్లవారేప్పటికీ రాజధానీ నగరమంతా పాకిపోయి రాజ్యం నాలుగుమూలలకూ వ్యాపించడ మారంభించింది.

రాణిగారు కోరిన వరమిస్తానని రాజుగారు ఒప్పుకున్నారట. ఆమె మర్నాడావేళకల్లా మంత్రిభార్య కాళ్లు నరికించమనీ కోశాధికారి భార్య నాలిక కోయించమనీ గాయకుడి భార్య కళ్లు తోడించమనీ కోరు కొన్నదట. రాజుగారు నిరాకరించగా ‘అబద్ధమాడతారా?’ అని రాజుగారి నడిగిందట రాణి. రాజుగారు కోపంతో అక్కడినుంచి వెళ్లిపోయినారట!—

ఈవిధంగా రాణిగారి చేటికలు రాజుగారి నేవకులు శల కొకటిగా తోచిన విశేషం చేరుస్తూ ప్రచారంచేస్తున్నారు. అంతా గుసగుసలే. బిగ్గరగా ఒక్కరూ అనరు ఆ చిత్రమేమో గాని, బజారులో బహిరంగంగా డప్పువేసి చాటింపుచేసిన ప్రకటనకంటె కూడా, అంతఃపురంలో ఈ మూలను ■ మూలను చేసుకునే గుసగుసలూ, బావులవద్దా నీలాటి రేపులవద్దా మూట్లాడుకొనే పరమ రహస్యాలూ,—లోకంలో దూరానికి పాకుతై, తొందరగానూ పాకిపోతై.

మధ్యాహ్నానికి ఈ సంగతి మంత్రి భార్యకు కోశాధిపతి భార్యకూ గాయకుడి భార్యకూ తెలిసి పోయింది. వాళ్లు ఎంత ఆలోచించుకున్నా రాణి కెందుకు కోపము వచ్చిందో స్ఫురించలేదు. ఎవరన్నా చాడీలు చెప్పింటారు. ఎవరి కంఠ ధైర్యం? అందుకని వాళ్లు ముగ్గురూ కలిసి రాణి మందిరానికి వెళ్లారు.

వాళ్లు వచ్చారని చేటిక నివేదించగానే రాణి వాళ్లను తన వాకిట్లోనుంచి గంటిపారేయమని ఆజ్ఞాపించింది. విధిలేక వాళ్లు ముగ్గురూ, పరీక్షతప్పిన పిల్లలల్లే, ముఖాలు వ్రేలాడవేసుకొని మంత్రిగారి ఇంటికి వెళ్లారు.

15

తమ సావాసగతైకు అంత కోపం రూఢుడనీకీ కారణమేమో అని అక్కడ చేరి వాళ్లు ముగ్గురూ మళ్లీ మళ్లీ ఆలోచించుకున్నారు. చివరకు కోశాధిపతి భార్యకు కారణం సరిగ్గా తట్టింది.

“నే నన్నది ఇంతేనమ్మా. ‘ఇందాకటినుంచీ ను వేలోకంలో ఉన్నావమ్మా,’ అన్నాను. ఇంత మాత్రానికే నా నాలుక కోయించాలె కాబోలు!”

గాయకుడి భార్య అన్నదిగదా, “నీవు రాలేదని ఆవిడకు కోపంగా ఉంది కాబోలు, నాకీం తెలుసు! పురాణంలో విదేహరాజు పుణ్యానికి సరకంలో వాళ్లంతా విముక్తి పొందినారని విని ఆనంద పడుతూవుంటే, రాణి ‘ఏమిటి ఏమిటి’ అని అడిగింది. ఏ లోకంలో ఉన్నావమ్మా, అంటే నాకు నవ్వు ఆగక నవ్వాను. నా కళ్లల్లో తాండవించిన నవ్వు చూసి నా కళ్లు పీకించమన్నది కాబోలు! ఈవిడతో ఏం వచ్చినా కష్టమేనమ్మా!”

కో. భా : రాణి కోపము తాచుపాము పగవంటిదమ్మా! పగ పట్టిందంటే సాధించితిరుతుంది. మన మిహ తప్పించుకొనే ఉపాయ మేమిటి?

గా. భా : ఏముంది? దేశం విడిచి పారిపోదాం

కో. భా : ఎక్కడికి పోయినా రాణి భటులు వెంటడి పడరూ?

గా. భా : ఐతే ఏ నుయ్యో గొయ్యో చూసుకుందాం.

కో. భా : ఎందుకమ్మా మారువేషంతో ఏ అడవిలోకో పారిపోతే సరిపోదూ!—మంత్రిగారు మనకామాత్రం సహాయం చెయ్యలేరూ?—ఏమమ్మా?

చివరి మాటలు మంత్రి భార్య నుద్దేశించి అన్నవి. మంత్రి భార్య మాన మవలంబించింది. తనను అట్లా పలకరించినా మాట్లాడలేదు. దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నది. మిగిలిన ఇద్దరికీ తొందరా ఆదుర్దా ఎక్కువవు తున్నవి.

కో. భా : ఏమమ్మా, మాట్లాడవు?

గా. భా : నీ వేదో ఉపాయం చెబుతావని గంపెడకతో ఉంటే, అసలే మాట్లాడవే?

శాంతంగా మంత్రిభార్య అన్నది : “నాకు పారిపోవడ మిష్టంలేదు!”

కో. భా : ఏం?

మం. భా : ఎక్కడికి పోతే రాజభటులు వెంటరాలేరు?

గా. భా : ఏ ముఖ్యో ఎత్తుకుంటూ దిక్కులేనివాళ్ళవలె పోతేకూడా పోనీదా ఈవిడ?

మం. భా : నా కనలు పారిపోవడమే సమ్మతం కాదు.

గా. భా : ఏం ?

మం. భా : పారిపోతే మనమే ఏదో పెద్ద తప్పు చేసినవాళ్ల ముఠతాము లోకము దృష్టిలో.

గా. భా : అయితే ఇక్కడే ఉండి కాళ్లురెండూ నరికించుకుంటావా?—అయ్యో, నా కళ్లు రెండూ పోతే మిమ్ముల నందరినీ చూచే దెట్లా అమ్మా!

కో. భా : కళ్లు పోయినా కాళ్లు పోయినా ఉండవచ్చుగాని నాలుక లేనివాళ్ల బ్రతు కెందుకమ్మా, కడుపులో మాట చెప్పకోలేకుండా!—అయితే, అరటిపోదెలవంటి నీ చక్కని కాళ్లు నరికించుకొంటావా ఏమిటి?

మం. భా : నరికించుకోను.

గా. భా : మరి?

మం. భా : నేనే నరుకుకొని రాణికి నారెండు కాళ్ళూ కానుకగా పంపుతాను.

అది విని వాల్చిదరూ ఒక్కసారిగా హాహాకారాలు చేశారు.

★ కర్పూర ద్వీపయాత్ర ★

“సావానగతైలంతా ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నట్లున్నారు?” అన్నాడు నవ్వుతూ మంత్రి.

కోశాధిపతి భార్య గాఢకుడి భార్య చెరికాస్త చెబుతూ కథ అంతా చెప్పి చివరకు, “మీ ఆవిడ చేయదలచుకొన్న సాహసం మీరన్నా మాన్పించి మా కందరికీ ఈ చిక్కులోనుంచి తప్పకొనే ఉపాయం కాస్త చెప్పి రక్షిద్దరూ!” అని బ్రీతిమాలారు.

మంత్రి ముఖాన చిరునవ్వు ఇగురుకుపోయింది. గాఢంగా దీర్ఘంగా ఆలోచించాడు ఆయన ఏమి చెప్తాడో అని వాల్చిద్దరూ తహతహలాడుతున్నారు. కొంతసేపటికి మంత్రి ఏదో నిశ్చయానికి వచ్చినట్లున్నాడు మాట్లాడబోయినాడు. గొంతు ఎలుగు రాచుకుపోయి నోటమాట రాలేదు. కొంతసేపటికి అతికష్టమీద మాట పెకల్చుకొని నెమ్మదిగా అన్నాడు:

“మీ సావానగతై నిర్ణయమే ధర్మమని తోస్తుంది.”

“అయ్యో, అయ్యో! మీరుకూడా మీ భార్య కాళ్లు, నిజేపమంటివి, నరుక్కోడానికి ఒప్పుకుంటారుటండీ?” అన్నది కోశాధికారి భార్య.

“మరి రాజుగారి మాటే అబద్ధమైతే లోక మేమవుతుంది?” అన్నాడు మంత్రి.

“అయితే మమ్మలినిగూడా నాలుకా కళ్ళూ తీసి పంపించమనే అంటారా?” అని గాయకుని భార్య అడిగింది.

“ఏమో, అది మీరే ఆలోచించుకోవాలే నీ పెనిమిటినిగూడా అడిగిచూడు!” అన్నాడు మంత్రి.

అంతట మంత్రిభార్య భక్తితో భర్తకు నమస్కరించి పదునైన కత్తి తెప్పించమన్నది. ముట్టుకొంటేనే తెగిపోయేటంత పదునైన కత్తి మంత్రి తెప్పించాడు. దాన్ని చూసేప్పటికే కోశాధిపతి భార్య గాయకుడి భార్య ఉక్కిరిపడ్డారు.

మంత్రి భార్య కత్తి అందుకొని నిశ్చలంగా ఎడమకాలిమీద పెట్టుకొన్నది. వెంటనే ఎడమ కాలు తెగి నేలమీద పడ్డది. తర్వాత అట్లాగే కుడికాలిమీద పెట్టుకున్నది. అదీ అట్లాగే తెగిపడ్డది.

ఆమె అంతట పరిచారికను పిలిచి పెద్ద బంగారపు పల్లెం తెమ్మన్నది తెగిన తన రెండు కాళ్ళూ ఆ పల్లెంలో భద్రంగా న్యాయంగా తన చేతులతో పెట్టి రాణిగారికి సమర్పించిరిమ్మని పరిచారికను పంపింది.

ఇంతసేపూ కాళ్లు రెండూ నెత్తురు వరదలు కారుతున్నా, అప్పటికిగాని కాళ్లకు వైద్యుడిచేత కట్టుకూడా కట్టించుకోలేదు.

ఇదంతా చూస్తున్న కోశాధిపతి భార్య నివ్వెరపోయి ఏడుస్తూ అడిగింది: “అయ్యో! ఎంత సాహసమమ్మా! రెండు కాళ్ళూ కోసుకొనికూడా ఇంతనొప్పి లేనట్లు అట్లా నిబ్బరంగా ఉన్నావు!”

మంత్రి భార్య అన్నదిగదా, “చెల్లెలా! పెద్దచెల్లెలి ముద్దు చెల్లించడంవల్లనూ, రాజుగారి మాట దక్కించినందువల్లనూ, నాకు కలికే ఆనంద మంతో ఏమని చెప్పేది! ఆ రెండు సంతోషాల ముందూ తెగిన ఈ రెండు కాళ్ల బాధా చీమ కుట్టినంత నొప్పిగాకూడా అనిపించడంలేదు!”

■ మాటలు విని చెలికత్తై లిద్దరూ రారు పుట్టి ఎవరిళ్లకు వారు పరుగెత్తారు.

17

సాయంత్రమయింది. సూర్యుడ న్నమిస్తున్నాడు ఎర్రగా మంత్రిభార్య కాళ్లనుంచి కారిన నెత్తురు ఒళ్లంతా పూసుకున్నాడా అన్నట్లున్నాడు సూర్యుడు. కాని రాణిముఖం కోసంతో కందగడ్డవలె ■ అంత కంటే ఎర్రగా ఉన్నది.

“రాజుగారు నాకు వరమిచ్చి చెల్లించుకోలేకపోయిందామో? నా కోరిక నేనే తీర్చుకోడానికి ఎవరక్షము? నా కంతమాత్ర మధికారమేలేదా?—” అని అడిగింది. ముందు మంత్రి భార్య కాళ్లు తెగ

గొట్టడానికి నేనే ఉత్తరువు లిచ్చి తెప్పించుకుంటాను—చేటి!”

రాణి కేక విని చేటిక వస్తూనే ఇట్లా విన్నవించింది.

“చిత్తము. ఏమి సెలవు? మంత్రిగారిభార్య కానుకతో పరిచారికను పంపింది. లోపలికి రావడానికి సెలవా?”

“ఆవిడ కాళ్లు తప్ప మాకేమీ ఆవిడ కానుక లక్కరలేదు!” అన్నది మహారాణి.

“అవేనట, మహారాణీ!”

“నిజంగానా?—అయితే రానీ ఈఈ—” అంటూ చివరదీర్ఘం తీస్తూనే ఉంది రాణి. ■ మాట పూర్తిచేసే లోపలనే మంత్రిభార్య కాళ్లుఉన్న బంగారపుపల్లెము తెచ్చి పరిచారిక రాణిముందు పెట్టి దానిపైన కప్పిఉన్న పట్టుగుడ్డ తొలగించింది.

అరటిమాళ్ల వంటి ■ కాళ్లు ఇంకా పచ్చిరక్తం కారుతూనే ఉన్నవి. కాని అప్పటికే రక్తము తగ్గి నన్నబడి చూడడానికి అసహ్యంగా ఉన్నవి. ఎక్కువ దెబ్బలు తగిలి గాయాలైనవాళ్లను చూస్తే చాలామంది మూర్ఛపోతారు, ఎరుగుదురా? మీ రటువంటి వెప్పడూ చూడబోకండి సుమా!

రాణి చూస్తూనే, “నిజంగానా?—నిజంగానా?—” అంటూ వెనక్కు విరుచుకొని సోఫామీద వాలి పోయింది. ఆమె రెండు కాళ్లూ ఒక్కసారిగా చచ్చుకుపోయినై. రాణి ఏకధారగా కన్నీరు కారుస్తూ ఒకటే ఏడవడం మొదలుపెట్టింది.

గంటనేపు గడిచింది. కోశాధిపతి భార్య కానుకతో పరిచారికను పంపిందని చేటిక నిశ్చయించింది.

“అయ్యో, రానీ!—అయ్యో, రానీ!” అన్నది రాణి.

పరిచారిక వచ్చి రంగురంగుల దంతపు బరిణ ఒకటి రాణిముందు ఉంచి మూత తీసి అందులో తన దొరసాని రాణిగారికి కానుకగా పంపిన నాలుక చూపించింది. అది చూసి రాణి ఆశ్చర్యంతో నోరు తెరిచింది! అంతే! తెరిచిన నోరు తెరిచినట్లే ఉండిపోయింది. మళ్లీ మూతపడలేదు. నాలుక ఆడలేదు అంగిట్లో అతుక్కు పోయింది. అయ్యో, అని అందామని ప్రారంభించిన రెండక్షరాల మాటకూడా ‘అ’తోనే ఆగిపోయింది. అదే మాటిమాటికీ ఎక్కిళ్లు వచ్చినట్లు వచ్చి ‘అ’ తోనే ఆగిపోతున్నది. రాణికి కన్నీళ్లుమాత్రము ఏకధారగా కారు తున్నవి.

మరొక గంట గడిచింది. మాణిక్యాల బరిణలో పెట్టి తన రెండు కళ్లతో గాయకుడి భార్య పంపిన పరిచారిక వచ్చి రాణి కది నమర్చించింది. అవి చూడగానే రాణి గుడ్లు రెండూ బయటికి పొడుచుకువచ్చి ఉబ్బి గాయకుడి భార్య కళ్లున్న పెట్టెలో ఊడిపడ్డవి. ఆపైన ఇహ రాణిగారికి కళ్ల వెంట నెత్తురేకాని నీటి చుక్కకూడా లేదు.

ఇదంతా విని రాజుగారు జాలిపడి రాణిని చూడడానికి వచ్చాడు. అతడు రాణిని ఓదార్చవలెనని ప్రయత్నించాడు. కాని ఏమీ లాభంలేకపోయింది.

అంతలో ఈ వార్త తెలిసి మంత్రి తన భార్యను అందలమెక్కించి రాణివద్దకు తీసుకువచ్చాడు. అట్లాగే కోశాధిపతి తన భార్యతోనూ గాయకుడు అతని భార్యతోనూ వచ్చారు.

రాణి కింకా చెవులు వినబడుతూనే ఉన్నవి చేతులాడుతూనే ఉన్నవి. ఐతే కదలలేదు. మాట్లాడ లేదు. చూడలేదు.

ఆవిడ పాపము, సావాసగ తైలకు క్షమాపణ చెప్పకుండా మనుకుంటుంది కాని నోటివెంట ఎక్కిళ్లు వస్తూ అ అ అ అనే స్వరంతప్ప మరేమీ మాట రావడంలేదు.—పోనీ, నోరున్నప్పుడే మంత్రి భార్యను పిలిపించి క్షమాపణ చెప్పకోకపోయిందీ!—

అట్లాగే సావాసగ తైలను దగ్గరకు రమ్మని చేతులతో సంజ్ఞ చేసింది మంత్రి భార్యను గాయకుడి భార్యను చేటికలు రాణిదగ్గరకు తీసుకొనిపోయినారు. కోశాధికారి భార్య తానే వెళ్లింది. వాళ్ల ముగ్గురీసీ

★ కర్పూర ద్వీపయాత్ర ★

రాణి గట్టిగా కాగిలిండుకొని ఆ-అ-అ- అని ఒకటే గోలచేయసాగింది

—పోనీ, చేతులున్నవిగా! గంటం తీసుకొని పత్రంమీద మనస్సులో బాధ వ్రాసి వెళ్లబుచ్చుకో రాదూ?—తుమాపణ వ్రాసుకోరాదూ!—తోశలా!

నరిగ్గా ఆ కిందటిరోజున రాణి తన భర్తను వర ముడిగినవేళ అయింది. అంతవరకూ అ అ అ అని జపం చేస్తున్నట్లు అంటూఉన్న రాణికి ఒక పెద్ద ఓకిలింత వచ్చింది దానితో అ కు బిందునాదం కూడా కలిపి మూలుగుతూ రాణి ప్రాణాలు వదిలింది.

రాణి బోయిన తర్వాత ఆమె సావాసగత్తెలు ముగ్గురూ కూడా ఆ రాత్రే, మనస్సంతా రాణి మీదనే పెట్టుకొని, ప్రాణాలు వదిలిపెట్టారు.

తర్వాత రాజా మంత్రి కోశాధికారి గాయకుడూ కూడా ఈలోకంలో ఎక్కువకాల ముండలేదు.

[ఇంకా ఉంది]

అంబాడి కు ట్టుంబుము

—పోనీ : అన్నగో, వరంగల్

ఉ ద ర శు ద్ధి

సుబ్బారావు రూమ్ లో కూర్చుని భోజనం కేరియరు కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. హోటలువాడు యింకా కేరియరు ఎందుకు పంపడు? కొంపతీసి కేరియరు తెచ్చే ఆ బోయ్ కి ఏమన్నా వచ్చిందా?

పొద్దున్న తొమ్మిదిన్నరకి రావలసిన భోజనం! మధ్యాహ్నం ఒంటి గంటన్నరయింది! ఇంకా రాకపోవడ మేమిటి?

ఇవాళ పొద్దున్న కేరియరు వస్తుందిగా అన్న దృష్టిలో పది గంటలదాకా ఎదురుచూశాడు. పదింపాపు అయింది. క్లాసు లున్నాయి. పాతాలు మిస్ కావడానికి వీలు లేదు. ఏదో - ఏ కారణంవల్ల తెలేదోనని సమర్థించుకుని యింటి గలవాళ్లతో కేరియరు వస్తే వ్రుంచమని చెప్పి వెళ్లాడు. కాలేజీనుంచి తిరిగిరాగానే వాళ్లు కేరియరు రాలేదన్నారు.

ఇదేమిటి? ఒంటి గంటన్నరయింది! యింకా భోజనం లేవక పోవడ మేమిటి?

అసలు సుబ్బారావు సహజంగా ఆకలికి ఉండలేడు. అతడు పొద్దున్నే భోజనం నిలువకి కొంచెం అటూ యిటూగా టిఫిన్ వేసుకుంటాడు. తొమ్మిదిన్నరకి భోజనం ఉంటుగాని ఉండలేడు. మల్లా మధ్యాహ్నం రెండు ప్లేట్లూ పడల్పిందే అలాటి ఆకలి, సుబ్బారావుది. భోజనం

విషయంలో కూడా రేవనింగు లేదు కాబట్టి సరిపోయింది గాని లేకపోతే యిబ్బందే - హోటలుకు రాణ్ని కొంచెం లోబరచుకొని అన్నం గిన్నం ఎక్స్ ప్లస్ వేయించుకుంటున్నాడు.

అమ్మయ్య! అడుగో, వచ్చాడు; 'కేరియర్ బోయ్!'

సుబ్బారావు కేరియర్ లో ఉన్న అన్నం తినేస్తాడా, కేరియర్ నే మింగేస్తాడా, లేక కేరియరు తెచ్చిన

భవిషిషాటి సోమయాజులు

ఆకురాణ్ని కబళించేస్తాడా, అన్నట్లున్నాడు.

కురాడు భోజనం తెచ్చేలోగానే కాబూ చేతులూ కడుక్కుని పీట, నెయ్యిసీసా, ఆవకాయా పెట్టుకు కూర్చున్నాడు.

"ఏంరా? ఇంత ఆలస్యం, ఇవాళ? ఎవడికిరా అంత బుద్ధిజ్ఞానం లేకపోయింది" ఒంటి గంటన్నరకిరా మీల్సు తెచ్చేది?" అని ఎగిరిపడ్డాడు, భోజనం తెచ్చిన కుర్రాడిమీద.

"అదేంటి బాబూ! రెండింటి గ్గదండీ, మీరు పంపమన్నాతా?" అన్నాడు కుర్రాడు.

"ఎవడెప్పుంది? రెండింటికి నేను మీల్సు పంపమన్నానా?" అన్నాడు, ఆళ్ళర్నాన్ని కోపంలో కలిపి.

"పొద్దున్నాచ్చి చెప్పారండీ!"

"ఎవరు? ఎవరు చెప్పారా?"

"ఎవరేమిటండీ? మీరు పంపి నాయనేట-నాకేం తెలుస్తాది?"

ఇంక వాడిమీదపడి లాభం లేదనుకుని, "వచ్చావులే!" అంటూ కేరియరు విప్పాడు. అతని ఆకలికి తగినట్టే ఉంది - గిన్నం లిన్నం ఖాళీ! కొంచెం చారూ అన్నం మట్టుకు వున్నాయి.

"ఇదేమిటి! కొంచెం అన్నం, చారూనా? యివేంరా, యిట్లా పంపాడు, బుద్ధి లేదా?"

నిజంగా సుబ్బారావుకి మతి పోయింది. పొద్దున్న టిఫిను తినలేదు - ఖాతా హోటలుకు శలవు; డబ్బులు లేవు - అందుచేత పొద్దున టిఫిను తినలేదు. ఇప్పుడు భోజనం చేదామా అంటే చారూ అన్నం పంపాడు!

తలుపులు తినే బావగార్ని ఆప్పడాలు ఫలహారమా అన్న సామిలైంది.

'ఫలహారం' కానిచ్చి, హోటలుకి వెళ్లి, హోటలువాణ్ని ఈ దురాచారం గురించి అడుగుదామనుకున్నాడు, సుబ్బారావు. కాని అప్పటికే కొంచెం బలహీనత ప్రవేశించినట్టయింది. దీనికి తోడు మధ్యాహ్నం ప్రాక్టీకలు. రెండు గంటలూ నిలబడాలి.

తిన్నగా కాలేజీకి వెళ్లాడు.

ప్రకాశం నవ్వుతూ "హలో! ఏమిటివ్యాళ, నీకు ప్రాక్టీకలు?" అన్నాడు.

"సాల్వోయ్!" అన్నాడు, సుబ్బారావు నిరుత్సాహంగా.

"ఏం, అలా వున్నావు?"

తెలుపు, నలుపు.

—ఫోటో : పి. శివరామరాజు, మద్రాసు.

“ఏం లేదులే,” అని తప్పుకోబోయాడు, సుబ్బారావు.

ప్రకాశం నవ్వుతూ “భోంచేశావా లేదా, చేసినట్టు లేదే!” అన్నాడు. అత నెందుకో నవ్వు నాపుకుండుకు చాలా ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు.

అసహనం హెచ్చయి, “చేశా” అని తప్పుకున్నాడు, సుబ్బారావు.

ప్రకాశం అటు చేతులు కలిపి

రుమాలు నోటికడ్డంపెట్టుకుని నవ్వుకుంటున్నాడు.

“ఏంటోయ్?” అంటూ క్రిష్ణమూర్తి ప్రకాశందగ్గరికి చేరాడు. వాల్లిద్దరూ ఏవేవో గుసగుసలాడేరు.

ప్రాక్టికలు ఆయ్యేలోగా చాలా సార్లు ప్రకాశం సుబ్బారావువేపు చూశాడు సుబ్బారావుకి ఎలాగోనూ.

అలవాటు ప్రకారం రాత్రి హోటలుకి భోజనానికి వెళ్లాడు, సుబ్బారావు.

“ఏమి సుబ్బారావుగారూ! విరేచనాలకి మందు పుచ్చుకున్నారటగా - ఎట్లా వుంది?” అని పలకరించాడు, హోటలువాడు.

మల్లా మధ్యాహ్నం వొచ్చినంత ఫోర్సూ వచ్చింది, సుబ్బారావుకి - “ఎవడు చెప్పాడూ?” నిలదీస్తున్నట్టు అడిగాడు.

“ఎవరోనండి - పొద్దున్నే వచ్చి చెప్పారండీ - ‘ఇవాళ సుబ్బారావుగారు విరేచనాలకి మందు పుచ్చుకున్నారు, పూర్తిగా భోజనం పంపవద్దు - చారూ అన్నం పంపమన్నారు’ అని చెప్పారండీ!”

పూర్తి కారణం తెలుసుకున్న తరువాత సుబ్బారావుకి ‘ఫోర్సు’ తగ్గిపోయింది వైగా అంత నీరసం లోనూ నవ్వు వచ్చింది - “రెండు గంటలకి పంపమనికూడా చెప్పారు కదూ?” అని అడిగాడు, చివరి సందేహాన్ని.

“అవునండీ, మధ్యాహ్నం కాలేజీనుంచి మీరు వచ్చే వేళకి పంపమన్నారండీ!”

“అవును! బోధపడ్డాది. ఎవడో టెగవ, నన్ను ఏడిపించడానికి ఈ రోజు అలా చెప్పాడు. నేను విరేచనాలకి మందూ పుచ్చుకోలేదు - చారూ అన్నం పంపమని చెప్పలేదు.” అంటూ తెంపేసి, టేబిల్ దగ్గరికి దారితిశాడు.

హోటలువాడు సానుభూతిగా, “అరే! అదేం సార్? నిజంగా కాదా?” అని అన్నాడు.

ప్రకాశం గుర్తుకొచ్చాడు, సుబ్బారావుకి!...

యోగాసనములు-దేహారోగ్యము

12. అభ్యాస నియమములు

అహార నియమములవలెనే యోగాసనములు, ప్రాణాయామముల సభ్య సింఛువారు పాటించవలసిన నియమములను సంగ్రహముగా వ్రాయుచున్నాను
 “అసనానిచ తావన్వి యావన్తో జీవరాశియః” (ధ్యాన చిందూప నివృత్)

అనగా జీవరాసులెన్నియున్నవో యోగాసనము అన్నియున్నవని పార్వతీ పరమశివుల సంవాదముందు చెప్పబడినది అట్లే ప్రతియొక్క యోగాసనములు అనేక విధములు శరీరారోగ్యమునకుగాని, రోగ నివార్తకుగాని యోగశాస్త్రయందు ఏదోయో యోగాసనము విధింపబడినది వానిలో ఉదాహరణకు అందరూ తెలిసిన పశ్చిమతానాసనమువిషయము గమనించవచ్చును ఈ ఆసనమున సభ్యసిందివలసిన క్రమమును, కలమును హఠయోగ ప్రదీపికలో నిట్లు వివరింపబడినవి

“ప్రసార్య పాదౌ భువింహరూపౌ
 దౌర్భాగ్యం పద్మాగద్వితయం
 “గృహీత్వా జానూపరిచ్యస్త్ర లలాటదేశః
 వసేద్దిదం పశ్చిమ తానమాహుః”
 “ఇతిపశ్చిమతాన మాసనాగ్ర్యం
 పవనం పశ్చిమవాహినం కరోతి
 ఉదయం జరరానలస్య పుంసాం
 ఉదరే కార్మ్యముగోగ తాండ
 నిత్యం”

ఇట్లని స్వాత్మారామ యోగీంద్రులు వివరించిరి వీని యర్థము మొదటి వ్యాసములలో వివరింపబడినది

పశ్చిమ తనాభ్యాసము చేయువారిలో కొందరికి మాత్రమే రెండవ శోకములో చెప్పబడిన ఉదరరోగములు నివారణ కావచ్చును, కొందరికి కాకపోవచ్చును కారణ మేమనగా—లోకమంగు అందరి శరీరము లొకే విధము నుండవుగదా! కొందరు స్థూల కాయములు మరికొందరు కృశశరీరులు, ఇంక కొందరు వక్రకాయు లుండుదు. పైన చెప్పబడిన అభ్యాసక్రమము అందరికిని యోగ్యము కాకపోవచ్చునని కొందరు మహర్షులు విమర్శించి, ఆ పశ్చిమతానాసనమునే అర్థపద్మ పశ్చిమతానాసనము, తిర్వ్యబ్జులైక పశ్చిమతానాసనము, పరివృత్త పశ్చిమతానాసనము, విపరీత పశ్చిమతానాసనము

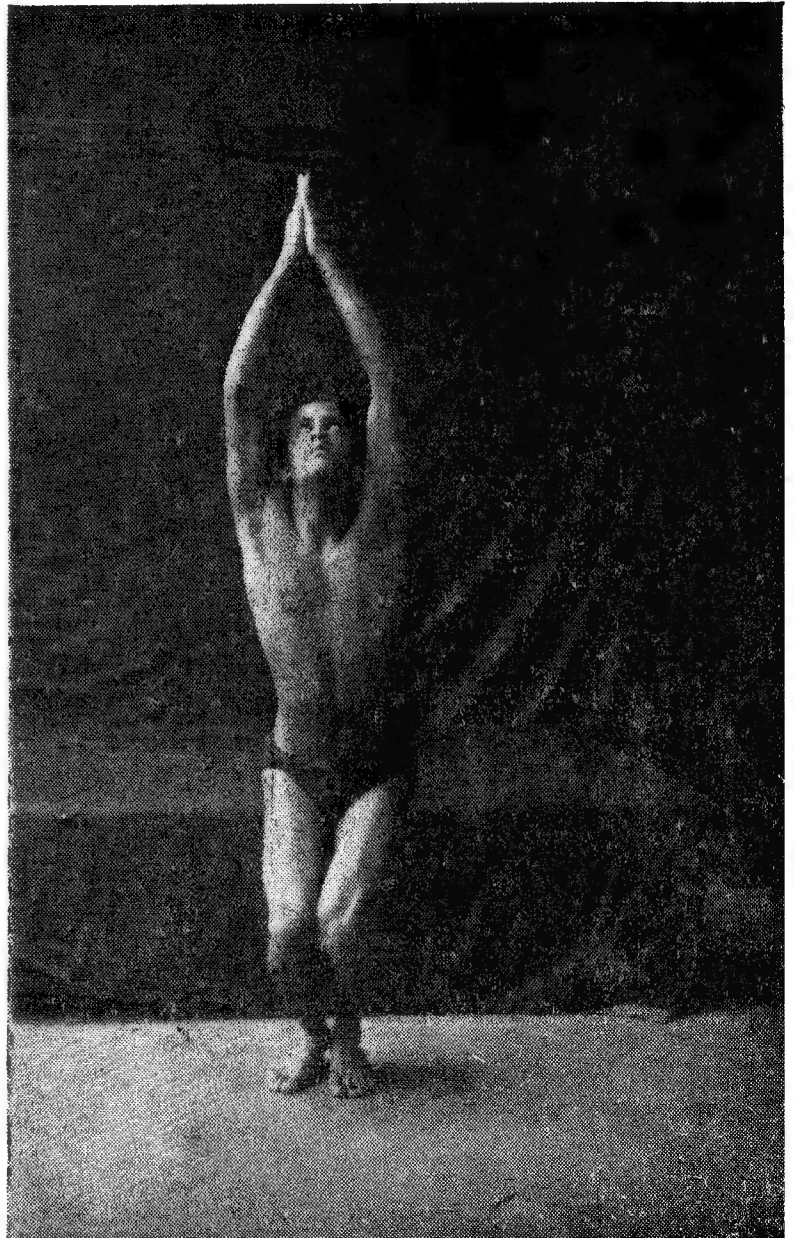
ఉత్త్యముఖ పశ్చిమతానాసనము అని విభజించి వారివారి శరీర పరిస్థితులనుబట్టి వీని సభ్యసింఛవలెనని చెప్పిరి.

ఇదేరీతిగా సర్వాంగాసనమును సౌలంబ సర్వాంగాసనము, నిరాలంబ సర్వాంగాసనము, ఏకపాద సర్వాంగాసనము, పార్శ్వపాద సర్వాంగాసనము, ఇత్యాదిగా విభజించిరి మహారాసనము అధోముఖము,

పంగుమయూరము, ఉత్తాన మయూరము, ఏకపాదము, ద్విపాదము అని విభజించబడినది.

శీర్షాసనము, నిరాలంబము, సౌలంబము, ప్రసారిత హస్తము, సంఘచిత హస్తము, ధరాసక్తము అని విభజించబడినది.

పద్మాసనము — బద్ధ పద్మాసనము, అధోముఖ పద్మాసనము, ఉత్త్యముఖపద్మా

ఉత్కలాననం

యోగాసనములు

సనము, విపరీత పద్మాసనము అని ఆ సేక ప్రకారములుగా విభజించబడినవి.

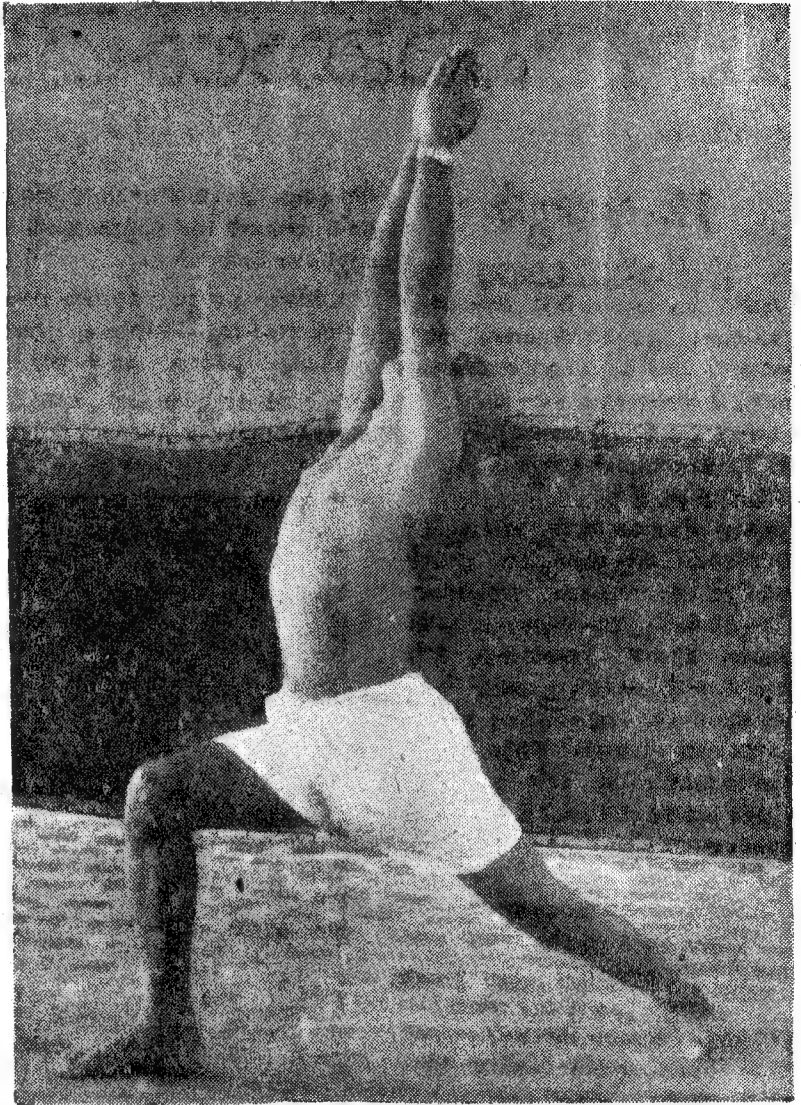
ఒక క్రమమున అభ్యసించిన పిమ్మట ఫలిం భవించునచో మరొక క్రమము నభ్యసించుచు శరీరానుగుణమైన ఫలమును కాస్త్రీయముగ పొందుటకుగాను ఈ విభజన చేయబడినది.

శరీరము, దేహము, ఆహారము, రోగము, జాతావరణములనుబట్టి అభ్యాసవిధానము నిర్ణయించవలెను.

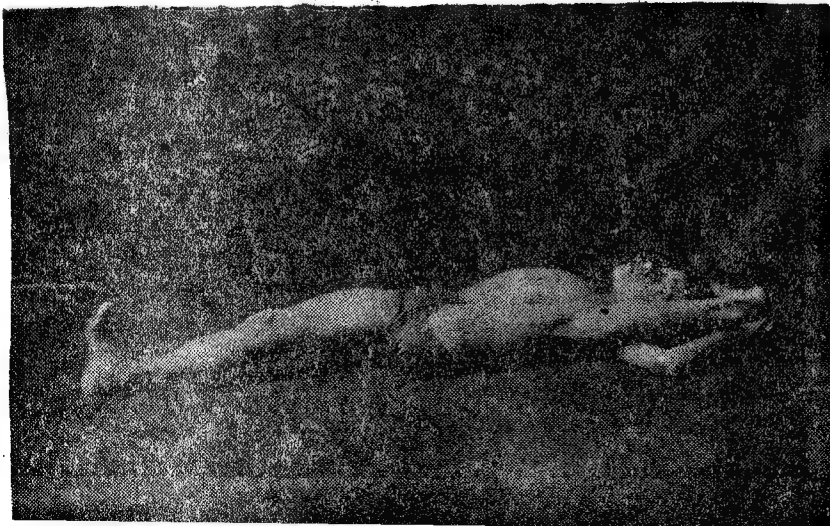
ఈ రహస్యములను సమగ్రముగ గ్రహించక, ఇచ్చివచ్చినట్లు యోగాంగాసనములను చేయించుటవలన నే కొందరికి యోగాభ్యాసము అపాయకరమును అపాహుకరమును గలిగినది. మనవారిలో నీ కేటెలు మూలకాస్త్రములను గురుముఖమున నభ్యసించక స్వేచ్ఛా ప్రచారము చేయుచుండుట శోచనీయము.

యోగాంగాసనములలోనే ప్రాణాయామములును ఎన్నియో విభాగములుగా విస్తరించినది మొట్టమొదట 1. సూర్యభేదనము, 2. ఉజ్జాయా, 3. సీతకీర్తి, 4. వీరవీ, 5. వాడీశోధనీ, 6. భిష్మికా, 7. కపాలభావి, 8. భ్రామరీ, 9. పూసనీ, 10. మూర్ఖా అని పదివిధములేగాని తరువాత సమవృత్తి, విషమవృత్తి, అక్షక, కుంభక, బాహ్యకుంభక, అనులోమ, విలోమ, ప్రతిలోమములను అంతర్విభాగములచే పలువిధములైనవి.

సాధకులు తమ గోరు ఫలమును ప్రాణాయామము నందలి ఒక విధానముచేగాక బోయిన మరొక విధానముచేనైన బొందవచ్చునని మన ప్రాచీను లిన్ని విభాగములను కనిపెట్టియున్నారు. కొందరు సమత్రముగ మరొకొందరు మంత్రములులేకుండ అభ్యాసము చేసినాగు. నేల సంకరాదులు

విరభద్రాసనం

లకు పూర్వము మనవాడు సకల కర్మలను సమంత్రముగా ననుష్ఠించుచుండెరి. రానురాను తురుష్కులచేతను భూకంపాలచేతను చెప్పరానిబాధ లనుభవించి కొండ రట్టియనుష్ఠానమును విడిచిరి, మరొకొందరు మరచిరి.

యోగాంగాభ్యాసములు తా మభ్యసించు ప్రతియొక్క సాధనకు సరహస్యముగ, సాంగముగ తెలుసుకొని సకాలములో నియమములను ప్రకరముగ ననుసరించినచో ఈ సాధనవలన ఎట్టి అపాయములును సంభవించవు. కాని, జేదాభ్యయన సంపన్నుడు, సర్వకర్మ సమారాధ్యుడు సర్వాస్త్రాధిపతియైన పరమాత్మపట్ల భక్తి కలతంత్రుడై అయిన గురువులవలన సాధన విధానమును తెలుసుకొనవలెనను యాంశమును పాతకులు మరచరాదు.

విపరీత యోగ ముద్ర

అధోముఖ పద్మాసనం

భావన యోగ ముద్ర

ఉర్ధ్వ పద్మాసనం

కాలక్షేపం

(రీ.వ.పేటి తతువాంబు)

ఈ కాలక్షేపమున రోజులు మనం లెక్క పెట్టుకొనేటట్లు చేస్తున్నాడు. “ప్రాథమిక పాఠశాల” అంటే నూర్యుడు దుదంబాడని అర్థం. “ప్రాథమిక గణితము” అంటే కాలము గడువదు అని అర్థం. ఈ విధంగా నూర్యుడే మనకు దేవుడిచ్చిన గడియారం దీనినిగూర్చి ధ్యానంచేసిన కొలది, మన జాత కాలము మనం చూచుకొన్న కొలది మన ఆయుష్ష్యం మన లెక్కలకును సమానమవుతుంది. అది మనలను గజగజ లాడించే గడియారమవుతుంది. గడియారం జేబులో ఉంటే చాలదు ముందేతి కడియమువలె కండ్లకు కట్టినట్లుగా, మెడలోని లింగ కాయవలె గంటలు నిమిషాలు నిత్యం ప్రత్యక్షమవుతుండడం మనకు శోభ స్మరణ? శ్రేయస్మరణ? పోషకమైన అవుతొందని ఆత్మరక్షణలై మన అవుతొందని ఆత్మరక్షణలు. మంగలి పావు తెరచే ప్రేమకు ముందుగా వళ్ళాలనే కంగారు. (లేకపోతే, కత్తి చేతబట్టి క్యూలో నిలబెట్టి మన విలువగల కాలం ముందుగా తువరం చేస్తాడు) - సినీమాకు వెళ్ళే ప్రేమ అయిందనే గుండె దడ ఈ గుండె దడలతో గుండెలు బలహీనమై గుండెలలోనే రైళ్ళు పరుగెత్తుతాయి గుండెలలో సదా “బతుకుట”

|| వీలులేదు వసుధను సుమతీ ||

అని అర్థం అంటే లైంగికములు కొట్టుకున్నట్లుగా గుండె కొట్టుకొంటూ ఉంటుంది పోనీ, ఈ గుండె జబ్బుకు మందు తెచ్చుకుందామా అంటే, డాక్టర ఆయన ఇంటి నుంచి వెళ్ళిపోయే ప్రేమ అయిందనే గుండె దడమాలంగా మన కాలము మరింత సన్నిహితమవుతూ ఉంటుంది. నూర్యుడే చూచి కుభము చూరాలు పెట్టుకోవచ్చు నూర్యుడర్పణం కాకపోతే, ఆనాడు దుర్జినంగానే భావించవచ్చు - కాని, గడియారాన్ని చేతికి, మూతికి, కాలికి, మెడకు కట్టుకొని, నిమిషాలు లెక్క పెట్టుకుంటూ, ప్రతినిమిషమూ, “హా పోయినయ్యా ననుభాసి!” అనే విరహతాపంతో అహోరాత్రాలు కాలం గడుపుతూ ఉండడంవల్ల, ఆత్మకు శాంతమూ లేదు - మనస్సుకు సౌఖ్యమూ లేదు - కీ యిచ్చినంత సేపు మాత్రమే తిరిగే గడియారపు జీవితం వంటిదే మానవ జీవితం అవుతుంది కాలప్రభావానికి ఎదురీడ గల మహాపురుషులు, కాలచక్రాన్ని, యుగ ధర్మాన్ని, కాసింది తిప్పగల, మహా తపస్సువస్తులు, గడియారాలు దగ్గర పెట్టుకొని తపనను చేయలేదు తమలో ఉన్న

తమస్సు పోయేకరకు తపస్సు చేశారుగాని, బయట చీకటిపోయి పగటివెలుగు వచ్చినదా అని వారు దిక్కులు నిక్కి చూడలేదు. నూర్యుడే కూడా లెక్క చేయలేదు. అర్థం యివ్వడానికి కూడా యోగనిద్రలోనుంచి ఆత్మ జిజ్ఞాసువు కన్ను తెరిచి మిన్ను తొక్చూడలేదు.

కాని, కాలం మారిపోయింది కాలం విలువ చూపుంది కాని, కాలంతో పరుగెత్తవలసిన మానవుల విలువ తగ్గింది. టపా ప్రేమ రైలు ప్రేమ చూచుకొని సదా గుండె దడతో పరుగెత్తి పాలుత్రాగడి గంట గంటకూ లేనీరు త్రాగడి లేనీటిగల - యానాటి టపాపన్నులు, యానాటి వ్యవహార వ్యాపార సంపన్నులు. తపస్సంపన్నులు ఆనాటివారు.

ఉపనిషత్తుల పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారికి గడియారాలంటే తలనొప్పి. బ్రహ్మసంధంగా భగవద్ధ్యానం చేసికొనే సమయంలో ప్రక్కయింటి గోడగడియారం పదిగంటలు కొట్టినా, పండ్రెండు గంటలు కొట్టినా ఆయన లెక్కచేవాడు కాదు ఆయన పారాయణం అంతే ఆయనేనేగాని ఆయనకు ఆకలి అయ్యేదికాదు ఆకలి అయితేనేగాని అన్నము తినటకు హాజరయ్యేవాడు కాదు. ఆయనకు ఉపనిషత్తులన్నీ పరబ్రహ్మ లాగున ఉండేవి వాటి భాష్యంతో వాఖ్యానాల సారంతో ఆయన శరీరం అంతే ఆపాదమస్తకం నిండిపోయింది అటువంటి మహా విద్వాంసుడు ఉపనిషత్తుల గూర్చి ప్రసంగిస్తూ ఉంటే విని ఆనందించగలిగినవానిది కూడా అఖండజాతకమే సదావలం అనే ఊరికి మిస్టర్ జాన్ బుల్ అనే ఒక ఆంగ్లేయుడు కలెక్టరుగా వచ్చాడు. ఆయనకు సంస్కృతంలో చాలావరకు ప్రవేశం ఉంది, కాని, ధారాళంగా స్పష్టంగా స్పష్టంగా సంస్కృతం మాట్లాడలేదు ఆయనకు మన వేదాంత విషయములను తెలిసికోవలసిన కేతుకూహలం ఎక్కువగా ఏర్పడింది ఉపనిషత్తుల పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారు గొప్ప విద్వాంసులని విన్నాడు ఆయనను పిలిపించి మరొక ముగ్ధుని రిద్వారా మాట్లాడించి ఒక విర్వాటుకు ఆయనను ఒప్పించాడు ఆ వేదాంతంలో జాన్ బుల్ గారు పదిహేనుదినముల వరకు ట్రానెలర్స్ బంగాళాలో మకాము చేసియుంటారనిన్నీ, ప్రతి ఉదయము 9 గంటలవరకు 10 గంటలవరకు ఒక గంటకేపు కలెక్టరుగారికి వేదాంత గోష్టి జరుపుటకు వీలు ఉంటుందనిన్నీ, ఆ వేళకు సరిగా ఆయన వచ్చినంత స్పష్టతలో విషయా

లన్నీ సావకాళంగా ప్రసంగిస్తూ ఉంటే కలెక్టరుగారికి కావలసిన విషయాలన్నీ వ్రాసికోగలరనిన్నీ, అందు నిమిత్తమై పారి తోషకంగా పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారికి నూట పదహారు యివ్వబడుననిన్నీ ఒక ఒడంబడిక చేసికొనడమైంది. వరుసగా రెండు మూడు రోజులు పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారు వచ్చి దొరగారికి దూరంగా కూర్చుండి, తన కడుపులో ఉన్న వేదాంత సారమును అపార పారావారముగా ఉపన్యసించడం సాగించారు. నాలుగోరోజున శాస్త్రీగారు సకాలంలో గోష్టికి రాలేదు జాన్ బుల్ గారు ఆయనకోసం ఎదురుచూస్తున్నారు. కొంత సేపటికి ఉపనిషత్తుల పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారు విచ్చేతారు.

అప్పటికి దొరగారి రిస్కు వాచిలో ఉదయం తొమ్మిది స్వర అయింది. శాస్త్రీగారు అరగంట ఆలస్యంగా వచ్చారు. శాస్త్రీగారు రాగానే దొరగారు చికాకుపడుతూ తన వద్ద చేతులు పెట్టి పిడికిలి బిగించి తన ముందేతిని శాస్త్రీగారి వైపుకు చాచి కళ్ళు పెద్దవిచేసి పెదవిబిగించి కొంచెం ఇంచుమించుగా వీరాంజనేయం లాగున ఆయనవంక చూచారు పిడికిలి బిగించి ముందేతిని శాస్త్రీగారి వైపు చాచే సరికి, శాస్త్రీగారు తన గౌరవం దక్కదని నిశ్చయం చేసుకున్నారు. వెంటనే వెనుకకు మరలి సింహద్వారం దాటి “లక్ష్మీ నృసింహ మమ జేసా కరావలంబం” అని లక్ష్మీనృసింహస్తోత్రం పఠించుకుంటూ పలాయనమైనారు శాస్త్రీగారింటికి జాన్ బుల్ కబురు చేశాడు “నరు భావం, గౌరవభావం లేకుండా రవ్వంత ఆలస్యంగా వచ్చినందుకు పిడికిలి బిగించి ముష్టియుద్ధం చేస్తాననే ముష్టి శిష్యుడు నా కెందుకు?” అని శాస్త్రీగారు దొరగారి జవాబుకు ద్వారంవద్ద సజవాబు చెప్పి పంపించారు. కాని, జాన్ బుల్ తన రిస్కు వాచిలోని ప్రేమను చూడవలసినదిగా శాస్త్రీగారిని కోరుతూ పిడికిలి బిగించి తన ముందేతిని ముందుకు చాచినాననిన్నీ, ఆయనను గుర్తించుకు వెయ్యి జాపలేదనిన్నీ వెయ్యివిధాల వివరించి చెప్పినప్పటికీ, “నాముందు ఆతిథిగా శిష్యుడొర రిస్కుగడియారం చూపించడం నావోటి శిష్యులు సహింపదగినది కాదని పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారు వాదించారు ప్రేమను చూపించి నిమిషాలు లెక్కచేసునిషితో నాకు ఒక్క సేకండునూ పొత్తు కలియదన్నారు. అటువంటివాడు నావంటివానికీ మిత్రుడుకాదు అమిత్రుడు అన్నాడు. అటువంటి సందర్భంలో ఉపనిషత్తుల పరబ్రహ్మ శాస్త్రీగారు “శత్రుకృత తిరస్కార మెట్లు పరీక్షించుకోవచ్చు”

చక్ర లిగింతల “చక్రపాణి”

చిత్రం పేరు : చక్రపాణి. ✓
 నిర్మాతలు : భరణి. ✓
 నిర్మాణం, దర్శకత్వం, కూర్పు : రామకృష్ణ. ✓
 కథ, పాటలు, మాటలు రాస్తారు.
 సంగీతం భానుమతి
 ఛాయాగ్రహణం తెల్యరాజ్
 శబ్దగ్రహణం కోటేశ్వరరావు
 నటనలు భానుమతి (బతానీలుకూడ) ✓
 టి జి కమలాదేవి (భాగవతం పుస్తకంతో సహా)
 లీలాకుమారి (హోస్నియం, హిస్మీయాకలిసి)
 ఛాయాదేవి (కర్మఫలానుభవంతో సహా)
 సూర్యకాంతం (సగంచాలు)
 నాగేశ్వరరావు, (షేనింగ్ పెట్టు సహాయకారిగా)
 సి ఎస్ ఆర్ (ఇనప పెట్టె అండగా)
 వంగర (సి ఎస్ ఆర్ కి దండగా)
 డా॥ శివరామకృష్ణయ్య (ఆప్టే)
 రమణారెడ్డి (ఎంగు కొబ్బరి కాయలతో సహా)

పాగుగు మూడుగుంటలు.

వంటవాణ్ణిగా తయారుచేసి, పక్కవాటా పంతులమ్మ తమ్ముణ్ణి దైమొగుడుగా తయారుచేసుకొని మిడకబోతుంది కాని ఆవిడ వేసిన పానుఅంతా అడ్డంబిరిగి, అసలు మొగుడు జైల్లోపడే పరిస్థితి, అదైమొగుడే తప్పనిసరి మొగుడయ్యే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది దాంతో ఆవిడ తన బతుకు బిచ్చం కొని ఆస్తికి స్వస్తి చెప్పుతుంది అంటున్నా కథ అగిపోతే కథానాయకుడి పరిస్థితి గగ్గోలుగా తయారయ్యేదే— చక్రపాణి గారి మనమడు (కొడుకు కొడుకు) నినిమా మొదలు పెట్టిన కాస్తేపటికే కొంపలాగుంచి లేచిపోయి, చివరిదాకా అక్కడా అక్కడా తిరిగి, చివరి ఘట్టంలో కొలు తొడుక్కొని కొడుకుతో ప్రవేశించకపోయే! మునుమురాలి కొడుకు అనుగొన్న పనిగాను తీరా చూస్తే మనముడి కొడుకైనాను అనిమించి యిటు వచ్చినా యిటుగూని పోయినా, పనివాగు తనకి మునిముగుమడే అవుతాగు కాబట్టి పెద్ద చక్రపాణిగారు యినుప పెట్టె సంరక్షణభారాన్ని ఆ చిన్న చక్రపాణికే(కొడుకు కొడుక్కి కొడుకు) అప్పగిస్తారు చిన్న చక్రపాణిగారు చిన్న వాగు కాబట్టి చుట్టూవున్న ననుగురూ గా ఆ భారాన్ని తీలా కొస్తా పంనుకొంటారు— సహించ!

ఈ చిత్రంలో వచ్చే పాత్ర లంగరూ బహుళా పత్రికల్లో పడే పుస్తకాలు - పుస్తకాల విరివిగా చదివి పుంటారు; ఎవరిని చూడగోయినా చుక్కెరాలు వెదజల్లుతుంటారు పాత్రలని గుర్తించినవారికి, వారిచేత సంభాషణలు పలికినవారికి, ఎన్నోలు మార్పువలసిన అవసరం చాలా వున్నట్లు కనిపిస్తున్నది ఈ పాత్ర లన్నింటిలోనూ, తెలివి లేటలగా తెలివితుక్కువ తనమూ రెండూ ఒక్క మాలతికి మాత్రమే అంకితమైపోవటం మరి ఆశ్చర్యంగా వుంది ప్రేక్షకుణ్ణి మొదటినుంచి చివరివరకూ నవ్వించటమే పనిగా పెట్టుకొన్న యీ చిత్రనిర్మాతలు, అప్పుడే పిచ్చానుమత్రులుంచి వదిలి పోబడిన వ్యర్థుల భోరణిగా వ్యవహరించే దుజను మాత్రమే తెరమీద కుమ్మరించి, తద్వారా కావలసినంత హాస్యాన్ని పుట్టించారు వారి ఆశయం అంతమటుకు వెగవేరింది చిత్రాన్ని చూస్తున్నంతసేపు తక్కువైన సాగ్గ సన్ని

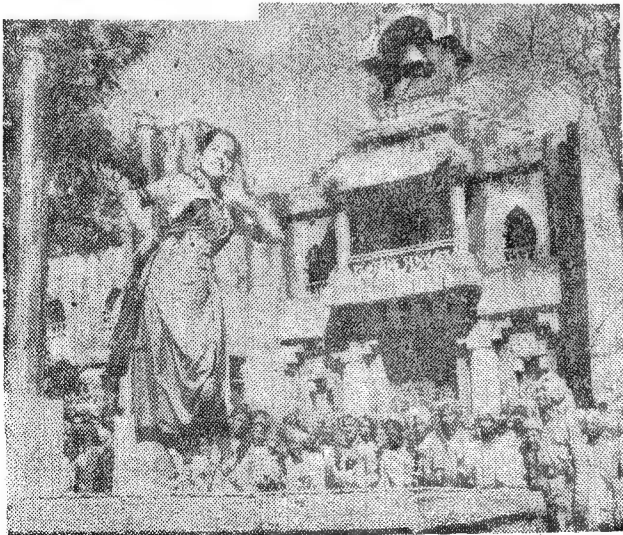
ఇ నవపెట్టే ‘కథానాయకుడు’గా గల భరణివారి తెలుగు సాంఘిక చిత్రం “చక్రపాణి” యిటీవలనే ఆంధ్రదేశంలో విడుదలయింది ఈ ప్రధానపాత్రకు సహాయ నటులుగా సి. ఎస్ ఆర్, వంగర వెంకట సుబ్బయ్యగారు నటించారు. వారికి సంబంధించిన వ్యక్తులుగా భానుమతి, కమలాదేవి, లీలాకుమారి, వెంకుమాంబ, కంచి నరసింహారావుగారు, (కథ నడచినకొద్దీ) వీరితో అనుబంధించే వ్యక్తులుగా నాగేశ్వరరావు, రమణారెడ్డి, అమరనాథ వగైరా వగైరా నటించారు.

ఈ చిత్రంలోని కథావస్తువు నూత్నంగా యిది — అనగనగా ఒక పూరు ఆ పూర్లో ఒక యిల్లు ఆ యిల్లలో ఒక యువపెట్టె ఆ యువపెట్టె తాళాకు సంరక్షకుడు చక్రపాణి. ఆయనకి ఎంతసేపూ యీ యువపెట్టెలోకి నాలుగు ‘రాళ్లు’ వేస్తూ వుండటమూ, వేసిన ‘రాళ్లు’ ఎగిరిపోకుండా కాపలాకావటమే పని. ఆయన ఆపనిలో పడి కొట్టుకొంటుంటే ఆయన మనసుకు, మనమరాళ్లూ ఆయన తమకేదో లోపం చేశాడని అడిపోసుకొని ఎవరి దారిని వారు వెళ్లిపోతారు. ఈలోగా ఆ యిల్లలో ఒక చావు, ఒకటిన్నర పెళ్ళి జరుగుతాయి కొంపలా

ఎన్ని జరిగితేనేం — పాడుస్తూ లక్ష్మీదేవికి ప్రత్యక్ష చిహ్నంగా యీ భూమిమీద, అందునా తన యింటు వలసిన యువపెట్టె గారి అలోగ్యం దినదిన ప్రవర్తమాన మాతుంటే చక్రపాణిగారికి అంతే చాలు కథ ఒక దశకి ఒచ్చేసరికి చక్రపాణి గారికి తను తాను బ్రతికినంతకాలం మోసిన ఆ బాధ్యతను తన తిడవంతరం ఎవరు స్వీకరించగలరా అనే దిగులు పట్టుకొంటుంది (చక్రపాణిగారి కొడుకు పున పుట్టిన కొడుకు ‘మన కెంగుకొచ్చింది గొడవ’ అని నినిమా మొదలు పెట్టకముందే చచ్చిపోతాడు) తన మనమరాళ్లలో ఎవరు ముందుగా కొడుకునికంటే వారికి యీ బాధ్యతను అప్పగించి తాను తప్పుకుంటానంటాడు తాతగారికి త్వరగా మోక్షం యిప్పించే సద్బుద్ధి కలవారై, ఆయన మనమే రాళ్లు కొడుకుని కనాలని తెగ కొందర పడతారు పెద్ద మనమరాలు కొడుకుని కనబోయి పారపోయిన కూతురుని కనేస్తుంది దాంతో ఆవిడా, ఆవిడ భర్త తాతగారికి చెయ్యదలచుకొన్న సహాయం చేయలేకుండా పోతారు రెండో మనమరాలు గర్భవతి కాకుండా నే, కొప్పులు పడకుండా నే ఆస్తికి వారసుడు కాగలిగిన కొడుకుని కనబోయి, కోరితెచ్చుకొన్న కొంటే మొగుణ్ణి

అనందావారి "మేలుకాలుపు"లో జమున.

నూర్ ఎండ్ మూవీస్ వారి థియేటర్ హౌస్లో ఉపాధ్యక్షురాలు. విక్టర్ హ్యూగో ప్రసిద్ధ నవల హంచ్ బాకో ఆఫ్ నాటర్ దామ ఆధారంగా తీయబడిన ఈ చిత్రం తెలంగాణలో విడుదలవుతుంది.

చక్కలిగింతల

★ "చక్కపాణి" ★

నవ్వుటకీ, ప్రేక్షకుడు, తదనంతరం భావకం
పెండ్లకొనేది ఏం? కొన్ని వు తపదాను,
వాలివీధులుతిప్ప మరెమో లేవు

పూర్తిగా ప్రమాదం ఫస్ట్ లో నడిచిన
యాచిత్రంలో పాటలు అనవరం అనిపిస్తు
న్నాయి ఉన్న ఆరు పాల్లలోనూ రెండు
పూర్తిగా కర్ణాటక సంగీత ఫస్ట్ పాటలే
కొనసంమూలంగా, కెస్టర్ గారు రచించగా
ద్వారా ప్రపంచానికి చేయ తలపెట్టిన మరి
మంత్రి కొంతలో కొంతగా అయినా పరి
చేయదనే భావం కలుగుతోంది అదికొక
ఎంత కర్ణాటక సంగీతమైనా, భానుమతి
పాడుతుంటే హాయిగావుంది

—గుంటూరు గ్రామ
కాపురస్వడు.

బి.ఎ. సుబ్బారావుగారు తీస్తున్న
“రాజా-పేద”లో సుధాకర్.

మంచి చిత్రాలకు ప్రభుత్వ సమ్మానం

భారతదేశంలో ఉత్తమ చిత్రాల నిర్మాణాన్ని ప్రోత్సహించడానికి గాను భారత ప్రభుత్వం ఏప్రిల్ 15న అవార్డుల నివ్వాలని నిశ్చయించింది. సినీకళాప్రేమి, టెక్నిక్ అభివృద్ధి, విజ్ఞానం, జాతీయ సంస్కృతి వికాసం మొదలైన అంశాలనుబట్టి అవార్డు నివ్వబడతాయి. ఇటువంటి ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలని ఫిల్మ్ ఇంక్వైరీ కమిటీ ఇది వరలో నూచించింది. ఇదిగాక ప్రత్యేకం పిల్లల చిత్రాలకు, డాక్యుమెంటరీ చిత్రాలకు అలాగే లీనాదు.

ఉత్తమ చిత్రాని కొకటి, పిల్లల చిత్రాలలో మంచిదాని కొకటి, డాక్యుమెంటరీ లో మంచిదాని కొకటి మూడు అవార్డులు

నేషనల్ ఆర్ట్ వారి “తాడ దొంగలు”లో నృత్యనన్ని వేశం

మంచి చిత్రాలకు ప్రభుత్వ సమ్మానం

అంటాయి. భారతదేశమంతటా అన్ని భాషలలో ఉత్తమ చిత్రానికిచ్చే అవార్డు కాక వివిధ ప్రాంతాల తయారైన చిత్రాలలో ఒక్కొక్కటే చొప్పున అవార్డు లివ్వబడతాయి (అంటే దక్షిణాదికి తెలుగు తమిళ భాషలలో చెరికొక మంచి చిత్రాని కన్నునాట)

ఈ అవార్డులకు పోటీ చేయాలనుకొనే నిర్మాతలు ఫిల్మ్ ఫెస్టాల్ రీజనల్ లెవెల్ నరకీ దరఖాస్తు పెట్టుకోవలసి ఉంటుంది అవార్డులు 1 కథా సంవిధానం కథా నిర్వహణకి 2 డైరెక్షన్కి 3 అభివ్యక్తికి 4 ఫోటోగ్రఫీ, సౌండ్ రికార్డింగ్ కి 5 సంగీతానికి ఇవ్వబడతాయి

రష్యాలో భారతీయ కథా చిత్రం

మనదేశంలో ప్రచారంలో ఉన్న ఒక ఖుక్రిటి కథ తీసుకుని రష్యాలో పిల్లల కోసం కార్టూన్ చిత్రం నిర్మిస్తున్నారని టాన్ వార్తాసంస్థ ప్రకటించింది కథ పేరు 'బంగారు లేడి'

విదేశాల జానపద గాథలు తీసుకుని మాస్కో స్టూడియోస్ లో రష్యన్ బాల బాలికలకోసం విరివిగా కార్టూన్ చిత్రాలు నిర్మించబడుతున్నాయి. ఇంతవరకూ చీనీ, కొరియన్ కథలు తియ్యబడినాయి. సౌఖ్య సాధనకై మానవుని కృషి, జంతుజాలంపట్ల భారతీయుల సఖ్యభావం 'బంగారు లేడి' అనే చిత్రంలో ప్రధానాంశాలు ఈ చిత్రంలో భారతీయ శిల్పకళాప్రభుత్వం నైసగికి సౌందర్యం ప్రతిబింబింప చేయాలని నిర్మాతలు కృషి చేస్తున్నారు ఇందులో కొన్ని భారతీయ జానపద గీతాలు కూడా ఉంటాయి

1953 'అస్కార్' బహుమతులు

1953 లో నిర్మించబడిన హాల్ ఫ్రెడ్ చిత్రాలలో "ఫ్రమ్ హియర్ టు ఇటర్నిటీ" (From Here To Eternity) ఎనిమిది ఎకాడమీ అవార్డులు గెలిచింది ఈ చిత్రానికి కథ గ్రాసిన రచయిత, డైరెక్టర్ ఆస్కార్ బహుమతులు గెల్చారు.

★ పాఠకుల అభిప్రాయాలు ★

వాహినీవారి 'పెద్ద మనుషులు'

లోకానికి పెద్దమనుషులమని నిరూపించుకుంటూ లోపల కుట్రలు చేయుచూ పరువుగా బలికేవారిని గురించినది చిత్రం.

కథ చాలా రసవత్తరంగా నడిచింది. పెద్దమనుషులమని చెప్పి మోసాలు చేసే వారికి నీతిమార్గం చూపెట్టుతుంది.

పారమాంట్ వారి చిత్రం "రోమన్ హాబిట్"లో నాయక పాత్ర ధరించిన ఆల్జే హెబర్ట్ ఈ చిత్రమ నటిగా, 'ఫిల్మ్ 17' అనే చిత్రంలో నాయక పాత్ర ధరించిన విలియమ్ హార్లెన్ ఈ చిత్రమ నటుడుగా ఆస్కార్ బహుమతులు గెల్చారు. "ఫ్రమ్ హియర్ టు ఇటర్నిటీ"లో ద్వితీయ పాత్రలు ధరించిన డోవారిడ్, ఫ్రాంక్ సిన్గెట్రా బహుమతులు పొందారు చక్కని కలర్ ఫోటోగ్రఫీకి పారమాంట్ వారి 'షేన్' చిత్రాన్ని తీసిన కెమెరామన్ కి బహుమతి ఇవ్వబడింది

* * * సినిమా టిక్కెట్లు అణ!

ఫిల్మ్ మార్కెట్ బొత్తిగా మందగించినందువల్ల సోఫియాలో ఒక అవ్వట్టు-జేట్ థియేటర్ లో సినిమా ఆఖరి టికెట్ రేటు ర్ అణాలనించి ఒక అణాకి తగ్గించారు! ఇప్పటికే రెండు జేరా సినిమాల్లో రేట్లు తగ్గించబడ్డాయి.

అణావరకు కాకపోయినా మన సినిమా థియేటర్లలో రేట్లు సగానికికైనా తగ్గించడం మంచిదనిపిస్తుంది. 1954 లో విడుదలైనవాటిలో శతదినోత్సవాలు చేసుకోవలసిన చిత్రాలు కూడా ముందే తర్లపావలసి వస్తున్నదంటే కారణం ప్రజలకి కొంత కొనుగోలుకై తగ్గడమే కాబట్టి డబుల్ ఎట్రాక్షన్ అంటూ లవకుళిలా కృష్ణలీలలా పోడించే బదులు థియేటర్ల రేట్లు తగ్గించుకోడం మంచిదేమో!

మఖ్యంగా పంచాయితీబోర్డు ప్రెసిడెంటులు, మున్సిపల్ చైర్మనులు, మేంబర్లు తప్పకుండా చూడవలసిన చిత్రం. అక్కడక్కడ లోపాలున్నా సరిచేసుకున్నారయ్యాకర్న 'బావా, మరదలు' వీధి నృత్యం, 'నాన్నా ఫులి' నృత్యనాటిక, శింకరం పార్టీ భజనపాటలు బాగున్నాయి బాక్ గ్రాండ్ సంగీతం బాగున్నది. ఇట్లాంటి చిత్రముతీసిన కె.వి. రెడ్డిగారికి నామృదయ పూర్వక సమస్కారములు.

—యస్. సి హెచ్. ఆంజనేయులు.

* * * తూకంలో 'పెద్దమనుషులు' అంతా మనవాళ్లే!

మాడేశ్వరుని మురిపించిన వాహినీవారి "పెద్ద మనుషులు" ఈమధ్యనే విడుదలయింది. మూడు నెలల క్రితం సారధీవారి "అంతా మనవాళ్లే" విడుదల కాకపోతే "పెద్ద మనుషులు" ప్రేక్షకులలోకొన్ని మురిత రంజింపజేసి యుండేది. అయితే సామాన్య సాంఘిక చిత్రాలకంటే ఎక్కువ స్థాయిలో ఉన్న నాట నిజం. కొని "అంతా మనవాళ్లే"ని చూసిన ప్రేక్షకుల్ని "పెద్దమనుషులు" అక్కర్లించలేదేమో!

రెండు చిత్రాలూ సంఘంలోని వేరు పురుగుల్ని వేరెత్తి చూపడంకోసమే కృషిచేశాయి. అయితే, తిరవాత చిత్రంలో కథ అంత పటిష్టంగా లేకపోయింది.

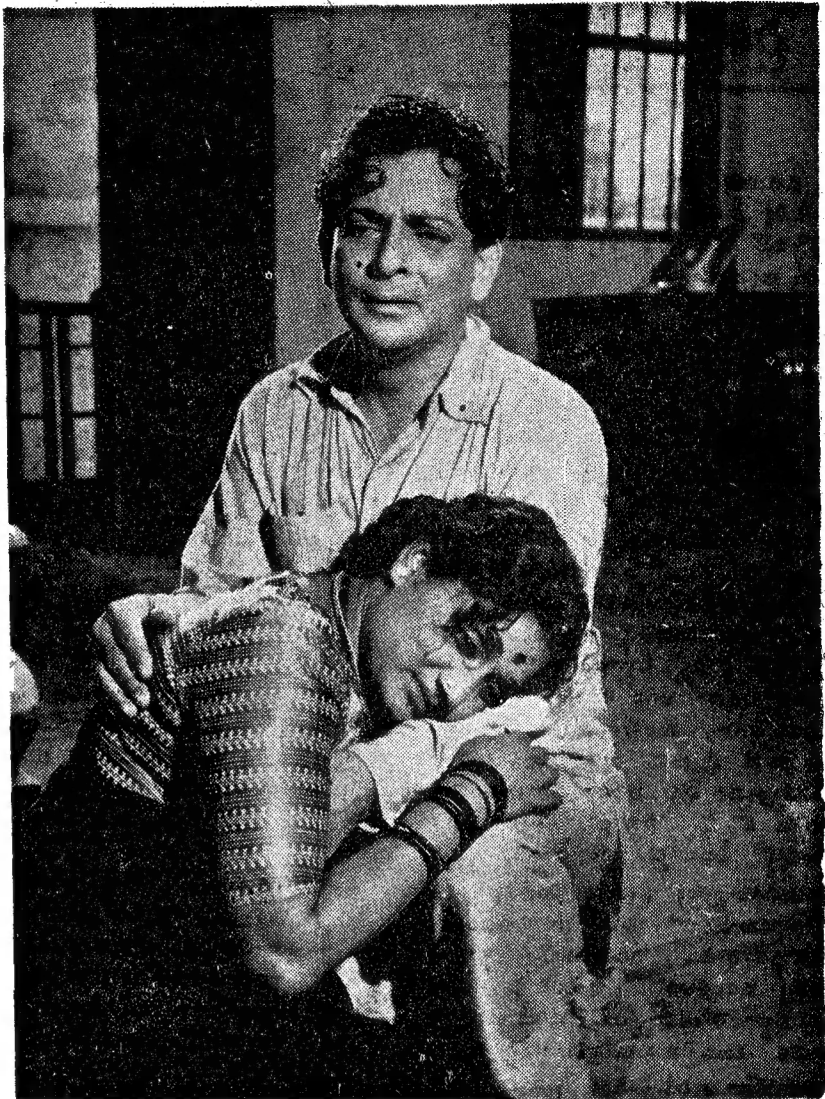
"అంతా మనవాళ్లే"లో విలన్ నూటికి నూరుపాళ్ళూ విలనే ఎత్తుపై ఎత్తు వయ్యటంలో అండ్ వేసిన చెయ్యి. "వలది, జూదంబు, వేట, పానంబు" అనునట్లు చాలా దుర్మార్గుల లక్షణాలు జగన్నాథంలో కనిపిస్తాయి మామగా రిచ్చిన డబ్బంతా ఖర్చుపెట్టి, ఆపైన ఆయనను పరారీకమ్మని ప్రోత్సహిస్తాడు. కోపరేటివ్ స్టోర్సు ప్రెసిడెంటుగా మురానాయకుడై మూగప్రజానీకాన్ని మోసగించి డబ్బుకాతీస్తాడు స్టోర్సుసంతా స్యంతానికే వాడు కంటారు, మురానాళ్లు మరణశయ్యపై నున్న భార్యచేత వీలనామా పై వేలముద్రవేయించగలిగిన ఘనుడు. ఇక చిదంబరంలో మనం, హాస్యాన్ని మోసాన్ని గూడ చూడగలం. కూతురుపై ప్రేమకొద్దీ అల్లుడి

టోపీలో పడి పూర్ణవాళ్ళందరికీ “బెచ్చె” అంటాడు. కామయ్యగుడ్డలు కట్టి “భిక్షులు బక్షులు” రాబట్టుకొంటాడు.

నిజాన్ని నడిబజారులో వేసే “కాగడా” పత్రికా సంపాదకుడు మొదటినుంచీ, మోస గాళ్ళమురాకు, కొరకబడిని కొయ్యగానే మసలుతూ వచ్చాడు కథానాయకుడైన సత్యం నిశ్చితాభిప్రాయాలుగలవాడు, యువకుడు, ఆదర్శాలకోసం పట్టు పట్టేవాడు. మనుషుల ప్రాణాలతో చెరలాటలాడే బ్లాగు మార్కెటు మందుల వ్యాపారం, అతనికి నిజంగా పిచ్చెక్కేట్టు చేసుంది ఈ కుట్రంతో బయటపెట్టడంలో “కాగడా” సంపాదకునికి సహాయపడతాడు. చివరికి మురావాళ్ళంతా పట్టుబడి ప్రభుత్వంచేత శిక్షింపబడతారు.

“పెద్దమనుషులు” కథకూడా ఈ రకంగానే నడిచిందికాని “అంతా మనవాళ్ళే” కథఅంత నిర్దిష్టంగా లేదు చైర్యంలో దౌష్యం పాలు తక్కువే అని చెప్పాలి. ధర్మారావు ఏకైక పుత్రునివద్ద “ఇదంతా నీ కోసం కాకపోతే ఎందుకురా” అన్న పప్పుడు, ప్రభాకర్ తండ్రి నొదిలి వేరే నివసించినప్పడు, సాధారణంగా ధర్మారావు పట్ల మనకు సానుభూతి కలుగుతుంది అలాగే అతని మురావాళ్ళు వాగోజీరావు మొదలైనవారు, ప్రజల్ని ఎలా పీడిస్తున్నారో స్పష్టంగా చూపెట్టలేదు. వాళ్ళ వాళ్ళ జీవితాల్లో అక్కడక్కడ తెలివి తక్కువతనం అమాయకత్వం కనిపిస్తుంది. ధర్మారావు చేతి కీలుబొమ్మలుగా మాత్రమే గాని వారికి వేరే వ్యక్తిత్వం లేదు.

ఇక “ప్రజాసేవ” సంపాదకుడు రామదాసు పాత్రకూడ పేలవంగా ఉంది. ముందరనుంచి చైర్యనగారంటే చేపుడనే నమ్మకం కలవాడు. పత్రిక నడపడానికి, ప్రెస్ కొనుక్కుందుకు ఆయనవద్ద సహాయం బాండాడు. ఆయన పెన్ వరేనా పల్లెత్తుమాటంటే సహించలేదు “ప్రజాసేవ” సంతనూ చైర్యనగార్ని టాగడబంకోసమే ఉపయోగించి తనను తనే మోసగించుకున్నాడు. మొదట్లో మిగతా కాన్సిలర్లతో తనకు భేదాభిప్రాయం వచ్చినా పత్రికా ముఖంగా వెలిడించడు. చైర్యనగారిబాదుండే గౌరవంకొద్దీ, ఆయన చెసిన మాత్రానేరాన్ని తనపై వేసుకుని జైలుకి వెడతాడు. ఈలోపుగా మిగతా కాన్సిలర్ల బలవంతంమీద, వారి మాటల్ని విని ధర్మారావు, రామదాసు భార్యాబిడ్డల్ని అనమానించి పూర్ణానుంచి సాగనంపుతాడు. శిక్షసంతరం

జంపనవారి “మనరికం”లో వరలక్ష్మి, నారాయణరావు.

రామదాసుకి కూడ అటువంటి గతే వడుతుంది. ఇన్నిచేసివా, ధర్మారావు ఇతరుల చేతిలో పడిపోయాడని విచారిస్తామగాని అతని దౌష్ట్యాన్ని మనం పూర్తిగా నిందించలేము.

ఆ తరువాత పత్రికా ముఖంగా మురావాళ్ళపై రామదాసు సల్పిన దాడి కేవలం స్వార్థప్రేరితంగా కనిపిస్తుంది. తన నవమానించాడని, ధర్మారావుపై కోపం మాత్రమే రామదాసుచేత అలాచేయమన్నట్లు కనపడుతుందిగాని మరే ఉన్నతశయాలూ ఆటే కనపడవు ఇది నిజంగా కథలో బలహీనతగా ప్రత్యక్షమయింది.

మైగా, “అంతా మనవాళ్ళే” లో లాగ గానండా కథ అదికేకత్తుడు (చేతుడు)

కుట్టూ తిరుగుతుంది. ప్రజల్ని కాపాడడానికే టోపీ వయ్యటానికి ప్లాను వేస్తాడు. మొదటిచిత్రంలో న్యాయస్థానం శిక్షిస్తే, ఈచిత్రంలో ఆదికేకత్తుడే శిక్షిస్తాడు లంక బిందెలకోసం తత్వవైఖరితో మండిపంతులి, అంతా మరణిస్తారు. ఇది కొంచెం అవాస్తవికంగాకనిపిస్తుంది. ప్రభాకర్ పాత్ర చాలా నిస్సారంగా కనిపిస్తుంది.

అయినా రేలంగి హాస్యం, సన్న్యాసుల తత్వం మొదలయినవి చిత్రానికి ప్రత్యేకాకర్షణలు. ఈచిత్రం బాగా డిబ్బు చేసుకుంటే అది కేవలం తిక్కలంకరునిమహిమ, లేకపోతే ఆదికేకత్తుని మహిమ

—సత్యం, కాకినాడ.

గ్రంథ స్వీకారం

శిక్ష

రచయిత ఎన్ ఆర్ చందూర్; వెల 2-0-0; ప్రతులకు కుచేరా ఎంటర్ ప్రైజెస్ లిమిటెడ్, 21, సుంకురామచెట్టి బీచ్, మద్రాసు-1.

170 పేజీల్లో చెప్పబడిన ఈ కథను పెద్దకథ అనవచ్చును. ఎన్ ఆర్ చందూర్ గారు కథారచయితగా చెయ్యితిరిగినవారు. కనుక ఈ కథ కొనడాకా విడవకుండా చదివించేస్తుంది. 'ఎంటర్ ప్రైజెస్ లిమిటెడ్' వారి 'కలిగిన సినిమాకు ఉండవలసిన లక్షణాలన్నీ ఈ కథలో ఉన్నాయి మూడు ప్రధాన స్త్రీ పాత్రలు. ఒక మేకా ఊర్మిళ; గొప్పనర్తకి. రెండో ఆమె హరిణి; భర్తవేత అనుమానించబడి యిల్లు పోగొట్టుకున్న స్త్రీ. మూడో ఆమె వసంత; బీద కుటుంబంలో జన్మించి కొన్ని సిద్ధాంతాలకోసం పెళ్ళి చేసుకోకుండా ఆగిన యువతి ముగ్గురూ అందక తలెల్లా, మంచివాళ్ళు. రెండు ప్రధాన పురుష పాత్రలు. ఒకడు హరిశ్చంద్రరావు; ఇతనికి వివాహం విషయమై కొన్ని సిద్ధాంతాలున్నాయి; మొదట్లో బీదవాడై స్వయంకృషివల్ల ధన వంతుడయ్యాడు; హరిణిని చేరదీసి, ఆమె కారుప్రమాదంలో చనిపోగా వసంతను పెళ్ళాడుతాడు. రెండోవాడు రాఘవ రావు, వసంత అన్న. ఇతనికి జీవితం పట్ల సిద్ధాంతాలున్నాయి; ఇతడి ఆత్మభిమానం మొదలైన గుణాలచే ఆకర్షించబడి, బీదవాడైనా నర్తకి ఊర్మిళ ఇతణ్ణి పెళ్ళి చేసుకుంటుంది. బీరుగా క మరీ ఇద్దరున్నారే. వితల్ రావ నే పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యి ఒకడూ, వైకుంఠ రావ నే పిచ్చిపుల్లాయ్ ఒకడూ. అందుచేత సినిమా కథకి కొవలసిన హంగులన్నీ అమరి, ఈ పెద్దకథ కాలక్షేపానికి బాగా ఉపకరిస్తుంది.

వసంతోదయం

కార్తి సులియా వ్రాసిన సోవియట్ సత్య అవ డీ గంగాధరరావుగారి అనువాదం. వెల 0-12-0; ప్రతులకు పీపుల్స్ బుక్ షాప్, జాలయ్య మార్కెట్, గుంటూరు-1. ఈ నవల మూలరచన స్టాలిన్ బహుమతి పొందినది.

అనార్కలి

ఖండకావ్యము, కవి దురిశేటి వేంకట రామాచార్యులు, వెల 1 4-0, ప్రతులకు ఎక్స్ ప్రెస్ మార్కెట్, అప్పారాయ

భారతి

సచిత్ర మాసపత్రిక

1954 ఏప్రిల్ సంచిక

ప్రత్యేకా కర్షణలు

ఆంధ్ర కథానికల పోటీకి నిర్వహించిన కథలలో బహుమతి పొందినవి గాక ప్రత్యేక ప్రాధాన్యం గల ఉత్తమ శ్రేణి రచనలు యింకా కొన్ని వున్నయ్యే. వాటిని భారతి ముఖాన పాఠకులకు అందజేయాలని సంకల్పం. ఈ సంచికలో అలాంటివి నాలుగు కథ లున్నయ్యే.

: కథలు :

- 1 దాగిలి మూతలు బుచ్చిబాబు
- 2 పరిస్థితుల వారసులు శ్రీ రావూరి భరద్వాజ
- 3 వెలుగు—శ్రీ రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి
- 4 పగిలిన పచ్చికుండలు—శ్రీ నార్ల చిరంజీవి.

: వ్యాసములు :

శ్రీ శంకుమనీ అనుమతివారము. శ్రీ పోతుకూచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి లిక్కనపాత్ర నిర్మాణ వైచిత్రీ శ్రీ తెన్నేటి పూర్ణచంద్రరావు జ్ఞానసాధన ప్రమాణములు. శ్రీ గరికిపాటి సత్యనారాయణ. నాలుగు పరిణామాలలోకం—శ్రీ వసంతరావు వెంకటరావు అబుల్ హసన్—శ్రీ వేలూరి రాధాకృష్ణ శ్రామదొర జీవిత విశేషములు: శ్రీ కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు.

: కవిత :

సుభోదయము : శ్రీ గొట్టిపల్లి సత్యనారాయణ. సంధ్యావందనము శ్రీ పురిపండా అప్పలస్వామి. ద్వంద్వజగత్తు : స్వార్థిశ్రీ వేమన శ్రీ ఉప్పల రాజగోపాలరావు వసంత : శ్రీ ఉడాలి సుబ్బరామశాస్త్రి.

: నాటిక :

ఆశ్వాసాంతం : శ్రీ మంథా వెంకటరమణారావు.

త్రివర్ణ చిత్రం

“సంబుద్ధి”—శ్రీ దళిక రామలింగేశ్వరరావు.

గ్రంథమాల, నూజిడు, (కృష్ణ) అనార్కలి, సలీముల సుప్రసిద్ధ ప్రణయ విషాద గాథ ఈ ఖండకావ్యములో వర్ణితము.

బృందావని

మచిలీపట్నం నుంచి డాక్టర్ కుప్పా వెంకటరామశాస్త్రిగారి సంపాదకత్వాన వెలువడే ‘బృందావని’ జయ ఉగాది

ప్రత్యేక సంచిక ప్రతి మా కార్యాలయానికి చేరింది. ప్రయాగ, అని నెట్టి, రాచకొండ నరసింహమూర్తి, ఏడిద కామేశ్వరరావు, మల్లికార్జున, సి నారాయణరెడ్డి ప్రధృతుల రచనలు యీ సంచికలో వున్నాయి ముఖ పత్రంపై మైరాజుగారి సర్రియల్లు చిత్రం తీయబడినది. వెల రెండు అణాలు.

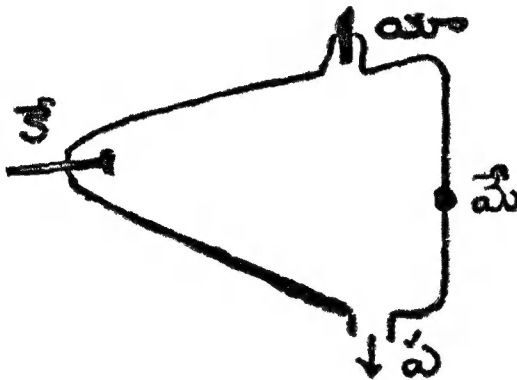
విజ్ఞానవిధులు

"డాక్టర్"

180. కిరణాలు

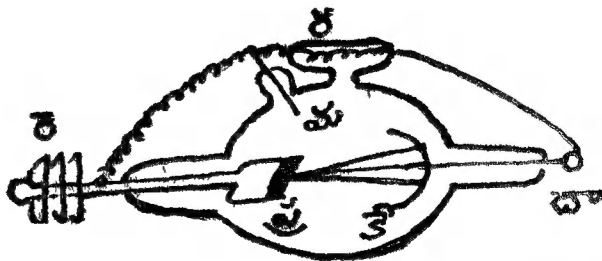
ఎప్పుడు వింటున్నా? అని వరంగలునించి
పి రాధాకృష్ణమూర్తిగారు అడుగుతున్నారు.

కనక 'కే' అను ఋణధ్రువమువల్ల వికర్షింప
వడి 'కే' యొక్క ముఖతలమునకు లంబ
ముగా పారిపోయి 'మే' దగ్గర ఋద్ధియొక్క
గాఢానికి తగిలి బాని మెరుపుకి కారణ

గాలి విద్యుద్వాహకము కాదు కాని పటములో చూపించిన ఆకారముగల గాఢ ఋద్ధికి, 'కే', 'యూ' అనే లోహపు కాడలను వెదపు బెట్టి అమర్చి, 'కే' అనే గొట్టము నుండా గాలిని క్షీణతంతములైన పంపుల ద్వారా తోడేస్తూ, 20000 వోల్టుల ఒత్తిడి గల వేటరీ (అంటే మొత్తము 20000 డ్రైవ్) తేటరీలను కలిపిన ఘటముల)యొక్క కొనలను 'కే' 'యూ' లకు కలిపిచూస్తే, ఒక స్థితిలో 'యూ' నుంచి 'కే'కి ఒక వెలుగు తీగవలె విద్యుత్తు ప్రసరించును గాలిని ఇంకా ఇంకా తోడేస్తూంటే ఈ వెలుగు తీగ ఎరుస్తే, బరిసి, (ఋద్ధిలోపల) 'కే' దగ్గర తెగి, క్రమముగా 'యూ'లోకి ముడుచుకుని ఋద్ధి అంతా కూర్చుంటున్న నైపుణ్య కనబడుతుంది. ఈ స్థితిలో 'కే'కి ఎదురుగానున్న 'మే' అన్న మేర అడుగు వచ్చినా, నీలమూ కలిపిన వెలుగుతో మెరుస్తుంది. 'కే' అనే ఋణ ధ్రువమునుంచి బయల్పడతే అదృశ్య కిరణముల తాకిడివల్ల 'మే' అన్న మేర మెరుస్తోందని ఊహించి, క్రూర్కు అనే ప్రజ్ఞానికుడు ఆ కిరణాల తత్వము పరిశోధించాడు. అవి కిరణాలు కావు, ఎలక్ట్రానులనే ఋణ విద్యుత్తు కా అని తేలినది. ఇవి ఋణవిద్యుత్తు వేగములు

మాతాయి.
రాంజను అను ఇర్మను వైజ్ఞానికుడు ఈలాంటి ఋద్ధికి పైన అంతలా నలని కాగితము అంటించి, పైన చెప్పిన 'మే' మెరుగును కట్టివేసినా, ఆ ప్రదేశమునుంచే అదృశ్య కిరణములు వస్తున్నవని, వేరియము ప్లాటినో వైరెడు పూసిన గాఢపలక మెరువదాన్ని బట్టి గ్రహించాడు. ఈ అదృశ్యకిరణములే X - కిరణములు.
గొప్ప విద్యుత్పీడనమువల్ల అతి వేగవంతములైన ఎలక్ట్రానులు గానూ, ప్లాటినము, మోలిబ్డినము వంటి ఘన పదార్థములకు తాకినప్పుడు ఆ తాకిడి గలిగిన చోటు నుండి X - కిరణములు వుట్టును. రాంజను తరువాతి వైజ్ఞానికులు 'కే' ను వుటాకారముగా తయారుచేసి, 'కే' యొక్క గోళా

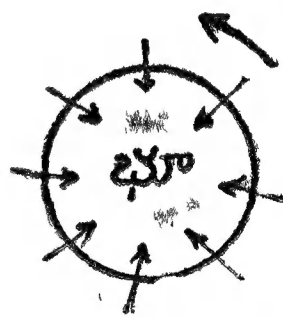

కార ముఖతలమునకు అంబుముగా సాగిపోవు ఎలక్ట్రానులు తగులుటకుని 'కే' అనే ప్రతిఘటనమును నిర్వహించి, ఎలక్ట్రానుల తాకిడికి బాట 'కే' యొక్క రంధ్రం కొనకు 'కే' అనే రాగిరక్క అమర్చి చుట్టూ, 'కే' నుండి X కిరణములు నిరంతరము చుట్టూ వెలువడుటకు నీలకంఠానికి సాధన. 'మే' అనేది ధన ధ్రువము. 'కే' అన్నది ఋద్ధిలో గాలి తగిలిపోయి ఊపిరి నలపక విద్యుత్తు సారము ఋద్ధిలో ఆగిపోతే, 'కే' మరచా దారిని విద్యుత్తు ప్రసరించి, 'కే' దగ్గర 'కే' అనే ఋణధ్రువమునకు దాటుటవల్ల 'కే' లోని రాతి వారను వెదపు బెట్టి అది పీల్చుకుని పట్టివుంచిన గాలిని ఋద్ధిలోకి విడుదలచేసే సాధనము.

వితా వాతా, "X - కిరణములు వేగవంతములైన ఎలక్ట్రానుల తాకిడి తగిలితే వోటునుంచి వుట్టును" అని తేలినది. X - కిరణోత్పత్తికి, ఎలక్ట్రానులు సమృద్ధిగా నిచ్చేసాధనమనా, వాటికి వేగమునిచ్చే విద్యుత్పీడనమనా, వాటి తాకిడికి నిలిచే ఘనపదార్థమనా అవసరము. ప్రజాళువాడితే ఋద్ధిలోని గాలి తోడేస్తూన్నప్పుడు ప్రజాళు వాయువులుగా మారిపోతాయి. పాదరసమును వాడిచూచినారు కాని కిరణోత్పత్తి సాధనములో పాదరసము అనుకూలము కాదు.

చిట్టి పళ్ళు అతు జువాయిలు

—చంద్రుడునూ వా ఆత్మ వదలిగము చేసుకుంటున్నాడు కాని భూమినుట్టా

తిరిగి రావడానికి పట్టి రెండుపక్షాలకొరము లోనే ఒక మారు తన ముట్టూతిరుగుతున్నాడు. చుట్టూలోని బాణము గమనించండి. అది

‘భూ’ మట్టానకు రంగుగా వున్న గిరిలో తిరుగుతూ, ఒక మాడు మట్టా తిరిగి వచ్చే కాలములోనే తన చుట్టూ తాను ఒక మాటు తిరుగుతోంది. అందువల్ల ‘భూ’నించి చూసి నవ్వుడు ఎప్పుడూ బాణముఖమే కనబడు తుంది. ఈరీతిగానే చంద్రుడు భూమి చుట్టూనూ, బుగ్గ్రహమునూ గుడిచుట్టూనూ తిరుగుతూన్నాడు. బుగ్గ్రహానికొకపార్శ్వం ఎప్పుడూ నూర్గుడి ఎండలో మండి పోతూంటే, ఇంకొకపార్శ్వం పీచువంతం లాగ చల్లగా వుంటుంది. అలాగే చంద్రుడి

హెచ్చుమీటల్లలో అనగాదీర తరంగప్రసారములో పెట్టుకుంటాడు. చిన్న తరంగ ప్రసారము ఆకాశములోగల అయనావరణాన్ని తగిలి పరావర్తనై, మళ్ళీ భూమికి అందగలదు. కనకసు దూర్భణముంచి వినుట కుద్దేళించబడిన ప్రసారము చిన్న తరంగములో ప్రసారిస్తారు.

—రైలు నడుస్తూన్నప్పుడు గుప్పుగుప్పు మని పొగవదుల్తుంది. ఫ్యాక్టరీ అలాగవదిలదు నిజమే. రైలు ఇంజను చుకాలను తిప్పే అడకమీదట పొగని పెకినెట్టే ముచల

యధారూపము పొందుతాయి. ఈ ప్లాస్టిక్కులు ఒక ప్రత్యేక ఉష్ణగ్రతలో నున్నప్పుడు వాటిని మైనమును లాగ విరూపంలో కొవలీస్తే ఆరూపంలోకి మార్చుకోవచ్చు. చల్లారిన తర్వాత మళ్ళీ గట్టిపడి ధూపాన్ని నిలుపుకుంటాయి. కనకశేఖర లెక్క పెన్నులూ, పలకలూ ఏవీ కొవలీస్తే ఆకారములు చేసుకోవచ్చు. ప్లాస్టిక్కులను ఒక విధంగా లక్కతో పోల్చవచ్చు.

—ఉదయాస్తమయాలలో ధూమిని నుంచి భూమిని రాసుకుంటూన్నట్లు వచ్చి మనకి అందే తెల్లని వెలుగులో నీలిరణజాన్ని భూమిమీద గాలిలో లేలితూనే ధూళికణాలు విరజిమ్మేస్తాయి. చివరకు నీలకంటికి చేరేది ఎర్రని వెలుగు కనక నూర్యచంద్ర బింబాలు ఎర్రగా కనబడతాయి.

—భూమి పర్యంత శిఖరాలమీదా, విశగుల దీవులమీదా, భూచీవి భుజాలమీదా ఆదికేమిడి పడగలమీదా అనుకుని ఉన్నదన్న మాట వైరికవుల ఉహాస్వప్నము. భూమిచుట్టూ ఎంత తిరిగినా ఇదేరీతి కనపడవు.

రెండు మహానగరాలు

Tale of Two Cities

వెల: 3-0-0.

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

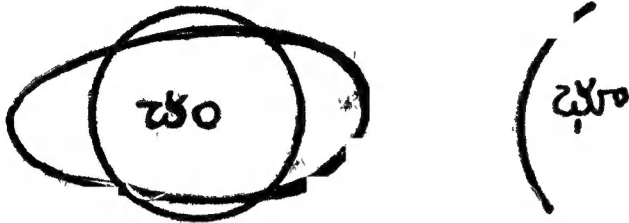
“ఈ గ్రంథము పేజీ తెప్పించి చదవండి”

ఇది ప్రాచీన అనాది కొక్కోక గ్రంథం (పోటోలకో) 256 పేటల వున్నకం “దాంవర్జరహస్యము” వెల రూ 2/ “తామకా కొక్కోకము” (పోటోలకో) వెల రూ 1-4-0

పోస్టేజీ వేరు D. S. మిత్రా & కో, 26 బిలు మద్రాసు - 1.

బ్రూక్ లైన్స్

పార్శ్వం మనక కనిపించేదే ఎప్పుడూ భూమి కైపు తిరిగి ఉంటుంది.

—అగ్ని పర్యంతిలూలు, వ్యాసము ఆడుతూ మొదలు ఏడుమైళ్ళదాకా వున్నవి కనపడతాయి. ఇలాంటిది రోమునగరానికి 16 మైళ్ళదూరంలో ఒకటి ఉంది. అది ఇప్పుడు కొండగోడలతో వున్న పేడసరస్సు.

—చంద్రుడు సరిగా గోళాకారంలో లేడు. చంద్రుడు, మన భూమి ద్రవరూపములో ఉండిన కాలములో భూమినించి వేరైన ‘బిందువు’. ఈ బిందువులోని ద్రవము భూమి ఆకర్షణవల్ల, పటములో చూపినట్లు గోళాకారముగా కాక కోడిగుడ్డు ఆకారముగా తయారై ఆ స్థితిలోనే చల్లారి చంద్రుడైపోయింది. భూమినుంచి చూస్తే మట్టుకు చంద్రబింబపు అంచు గుండ్రంగానే కనబడుతుంది.

—ప్రతీ రోజీయోకేంద్రమూ, రెండు మూడు రకాల మీటరమీద ప్రసారము చేస్తుంది నిజమే. ఒకే మీటరుమీద చెయ్యకూడదా? అంటే, చెయ్యవచ్చును. అప్పుడు మరి రెండువిధాల ప్రామాణాలు ప్రసారించడానికి వీలుండును. చెన్నపట్నమునించి తెలుగులోనూ అరవములోనూ కూడా ప్రామాణాలు ఒకే కాలములో ప్రసారము చేయాలి. మరి రెండు వేర్వేరు మీటర్లలో ప్రసారించడము అనుకూలము కాదా?

హెచ్చుమీటల్లలో చేసిన ప్రసారము భూమిని అంటి పోకి, ప్రసారకేంద్రానికి దగ్గరగా ఉన్నచోట్లకే అందుతుంది. కనుక ప్రాదేశిక ప్రాముఖ్యతగల ప్రామాణాన్ని

కొన్ని కలుపుతారు. అందువల్ల చక్రాలు తిరుగుతూంటే పొగకూడా గుప్పుగుప్పుమని పోతుంది. రైలు స్టేషనులో ఆగినప్పుడు చక్రాలు తిరుగుతూ పొగకూడా గుప్పుగుప్పుమనిరాదు. రైలు నడుస్తూన్నప్పుడు రైల్వే వారికి గుప్పుగుప్పుమన్న చప్పుడు వినబడక పోయినా, గట్టపక్కన నిలబడవారికి వినబడుతుంది అయితే రైలు ఏదైనా స్టేషను చేరువకొచ్చినప్పుడు పొగ గదికి చక్రాల తిరుగుడుకీ గల సంబంధము తప్పించేస్తారు. అందుకే మిమ్ముమనేగాని గుప్పుగుప్పుమని రాదు రైలు ఏస్టేషనులోకైనా. రైలువేగము హెచ్చుతున్నప్పుడు ఈసంబంధము తప్పక వుంటుంది. అంటే గుప్పుగుప్పుమని తీరాలి.

—క్షయవ్యాధికి మూలకారణము ఆవ్యాధిని తెచ్చే మూత్రజీవులు మానవుల ఊపిరి తిత్తులూ, ఎముకలలోని మూలగూ, లలో చేరి, వెరగపడే చెదపురుగులు కర్రను తినేసినచే ఈక్రిములు ఎముకనీ, ఊపిరి తిత్తునీ తినేస్తాయి.

క్షయవ్యాధితో బాధపడేవారికి రెండు ఊపిరితిత్తులకూ ఈక్రిముల దెబ్బతగలకపోతే దీనికి తగిలిందో దాన్ని కొన్నాళ్ళు ఊరుకో బెట్టడానికి గాలిని ఊపిరి తిత్తికి, దాని పొరకీ నడుముకి పంపుచేస్తారు. అప్పుడు రెండో ఊపిరితిత్తికి అపాయము ఉండదు. ఈలోపుగా రెండోది విశ్రాంతివల్ల బలపడవచ్చును.

—ప్లాస్టిక్కులు రసాయన పదార్థాల కంటవల్ల తయారుచేస్తారు. లోహమూ, రాయీ, కర్రా మొదలైన వాటితోచేసిన పస్తువులు వంచినా, నొక్కినా, మళ్ళితిరిగి